

Západočeská univerzita v Plzni

FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Proměna složení dozorčí rady akciové společnosti

Jiří Jelínek

Vedoucí práce: prof. JUDr. Přemysl Raban, CSc.

Katedra obchodního práva na Fakultě západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2023

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Jiří JELÍNEK
Osobní číslo:	R18M0148P
Studijní program:	M6805 Právo a právní věda
Studijní obor:	Právo
Téma práce:	Proměna složení dozorčí rady akciové společnosti
Zadávací katedra:	Katedra obchodního práva

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Akciová společnost (pouze stručně)
  - Akciová společnost jako obchodní společnost
  - Orgány akciové společnosti
3. Dozorčí rada akciové společnosti + historický exkurs
  - Charakteristika dozorčí rady a.s. (obecně)
  - Monistický a dualistický systém
4. Složení dozorčí rady akciové společnosti
  - Úprava v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodním zákoníku
    - Obecná charakteristika
    - Judikatura Nejvyššího soudu
  - Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech
    - Proměna složení dozorčí rady akciové společnosti (a další změny)
    - Vliv na praxi
    - Právo Evropské unie
    - Judikatura NS a Judikatura SDEU
  - Novelizace „ZOK“ z roku 2016
    - Podmíněný návrat povinnosti kodeterminace (a další změny)
    - Zásah do praxe
    - Výklad z pohledu práva Evropské unie
  - Novelizace „ZOK“ z roku 2020
    - Kodeterminace a vysílací právo
    - Praktické uplatnění
5. Závěr

Rozsah diplomové práce:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- ŠTENGLOVÁ, I. PLÍVA, S. TOMSA, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 13. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-354-7.
- ŠTENGLOVÁ, Ivana. Zákon o obchodních korporacích: komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-799-6.
- ČERNÁ, Stanislava. Obchodní právo. 1. vydání. Praha: ASPI, 2006. ISBN 8073571641.
- ČERNÁ, Stanislava, ŠTENGLOVÁ, Ivana, PELIKÁNOVÁ, Irena. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5.
- JEŽEK, Mojmir. Velká novela zákona o obchodních korporací 2020. ECOVIS [online]. Praha: ECOVIS ježek team [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <http://www.ecovislegal.cz/aktuality/velka-novela-zakona-o-obchodnich-korporaci-2020/>
- POKORNÁ, Jarmila. Obchodní společnosti a družstva. Praha: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-475-9.
- RABAN, Přemysl. Obchodní právo. Brno: Václav Klemm, 2020. ISBN 978-80-87713-19-8.
- Judikatura NS a SDEU + právní normy Evropské unie
- Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

Vedoucí diplomové práce:

Prof. JUDr. Přemysl Raban, CSc.

Katedra obchodního práva

Datum zadání diplomové práce:

12. února 2022

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2023

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Prof. JUDr. Přemysl Raban, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 9. září 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Proměna složení dozorčí rady akciové společnosti zpracoval sám, za pomoci odborné literatury a dalších zdrojů, které jsou uvedeny na jejích závěrečných stránkách.

V Českých Budějovicích dne 30. března 2023

.....

Jiří Jelínek

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat prof. JUDr. Přemyslu Rabanovi, CSc. za vedení diplomové práce. Dále bych chtěl poděkovat JUDr. PhDr. Jiřímu Novotnému, Ph.D. za konzultace, které přispěly k vypracování její celkové podoby.

Seznam použitých zkratk

Vš. ObchZ	Všeobecný zákoník obchodní č. 1/1863 ř. z.
akciový regulativ	Nařízení č. 175/1899 ř. z.
akciový zákon	Zákon č. 104/1990 Sb., o akciových společnostech
ObchZ	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
ZOK	Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
ObčZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
zákon o přeměnách	Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev
živnostenský zákon	Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy
zaměstnanecká novela	Zákon č. 458/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
velká novela	Zákon č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony
AktG	Aktiengesetz ze dne 06. 09. 1965

Obsah

Úvod	1
1 Stručně k akciové společnosti	4
1.1 Akciová společnost jako obchodní společnost	4
1.2 Organizační struktura akciové společnosti	5
1.2.1 Valná hromada	6
1.2.2 Monistický systém vs. dualistický systém	7
2 Dozorčí rada akciové společnosti	9
2.1 Historický exkurs od 19 st. po současnost.....	9
2.2 Současná právní úprava	11
3 Složení dozorčí rady akciové společnosti dle právní úpravy ObchZ.....	15
3.1 Základní podmínky výkonu funkce člena dozorčí rady	15
3.2 Funkční období a vznik funkce člena dozorčí rady	16
3.3 Participace zaměstnanců na volbě členů dozorčí rady	18
3.3.1 Aktivní a pasivní volební právo	20
3.3.2 Organizace voleb.....	21
3.3.2.1 Přímé a nepřímé volby	23
3.4 Počet členů a předseda dozorčí rady.....	24
3.5 Zánik funkce člena dozorčí rady.....	25
3.5.1 Problematika odvolávání zaměstnaneckého reprezentanta	26
3.5.2 Vybraná judikatura Nejvyššího soudu ČR ohledně zániku funkce.....	27
3.5.2.1 Ztráta obecných podmínek volitelnosti.....	27
3.5.2.2 Zkrácení funkčního období prostřednictvím stanov	27
3.6 Shrnutí ke složení dozorčí rady dle právní úpravy ObchZ.....	27
4 Obecná charakteristika složení dozorčí rady akciové společnosti dle právní úpravy ZOK.....	29
4.1 Základní podmínky výkonu funkce člena dozorčí rady	29
4.2 Právní osoba jako člen dozorčí rady	31
4.3 Funkční období členů dozorčí rady	31
4.4 Vznik funkce členů dozorčí rady.....	33
4.4.1 Volba členů dozorčí rady valnou hromadou	34
4.4.2 Participace zaměstnanců po rekonstrukci soukromého práva.....	34
4.4.3 Vysílací právo po rekonstrukci soukromého práva.....	36
4.4.4 Zvláštní způsoby vzniku funkce členů dozorčí rady	37
4.4.4.1 Kooptace	37

4.4.4.2	Náhradnictví.....	38
4.4.4.3	Právní nástupnictví právnické osoby	40
4.4.4.4	Jmenování soudem.....	41
4.4.4.5	Počet členů a předseda dozorčí rady	42
4.5	Zánik funkce členů dozorčí rady	43
4.5.1	Vybraná problematika zániku funkce členů dozorčí rady.....	44
4.5.1.1	Odstoupení	44
4.5.1.2	Odvolání.....	47
4.5.1.3	Volba nového člena.....	48
4.5.1.4	Změna stanov	48
4.6	Shrnutí k obecné charakteristice složení dozorčí rady dle ZOK	50
5	Zaměstnanecká novela a její dopad na kodeterminaci.....	51
5.1	Obecně k zaměstnanecké novele	51
5.2	Participace zaměstnanců ve vztahu k dozorčí radě.....	53
5.2.1	Počet členů dozorčí rady po zaměstnanecké novele	53
5.2.2	Povinná participace zaměstnanců.....	54
5.2.3	Přechodné ustanovení čl. II zaměstnanecké novely	54
5.2.4	Aktivní a pasivní volební právo	55
5.2.5	Organizace voleb (odvolávání) a volební řád.....	56
5.2.6	Dobrovolná participace zaměstnanců.....	58
5.3	Shrnutí k zaměstnanecké novele.....	59
6	Kodeterminace a vysílací právo po velké novele.....	60
6.1	Obecně k velké novele.....	60
6.2	Kodeterminace po velké novele.....	60
6.2.1	Počet členů dozorčí rady po velké novele	62
6.2.2	Aktivní a pasivní volební právo	63
6.2.2.1	Aktivní volební právo	63
6.2.2.2	Pasivní volební právo.....	64
6.2.3	Organizace voleb (odvolávání) a volební řád.....	65
6.2.3.1	Nepřímá volba členů dozorčí rady	67
6.2.4	Neplatnost voleb či odvolání členů dozorčí rady	69
6.2.5	Dobrovolná participace zaměstnanců.....	69
6.2.6	Stručně ke kvalitativní stránce kodeterminace.....	70
6.3	Vysílací právo po velké novele.....	71
6.3.1	Počet jmenovaných členů dozorčí rady.....	73
6.3.2	Jmenování a odvolávání člena dozorčí rady akcionářem.....	73

6.3.3	Kooptace člena dozorčí rady v případě nečinnosti akcionáře	74
6.3.4	Odvolání jmenovaného člena dozorčí rady valnou hromadou	76
6.3.5	Neplatnost jmenování a odvolání členů dozorčí rady	76
6.3.6	Změna stanov týkající se akcií s vysílacím právem	77
6.4	Shrnutí ke kodeterminaci a vysílacímu právu v rámci velké novely	78
Závěr	.....	79
Resumé	.....	82
Zdroje	.....	84

Úvod

Tato diplomová práce je primárně zaměřena na vývoj právní úpravy týkající se složení dozorčí rady akciové společnosti. Ač se legislativa ohledně výše uvedeného, nemusí na první pohled jevit jako složitá problematika, je tomu právě naopak. Způsob povolávání jednotlivých členů dozorčí rady akciové společnosti si prošel dlouhým a velice vratkým vývojem, který vždy doprovázely spory, a to jak části odborné veřejnosti, tak i ostatních adresátů právních norem.

Základním pramenem práva, upravující po mnoho let výše zmíněný institut, byl zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále jen „*ObchZ*“). Nelze konstatovat, že jeho počáteční znění, alespoň v souvislosti se složením dozorčí rady akciové společnosti, dosahovalo významných kvalit. Probíhaly tak časté novelizace, jež měly modifikovat jednotlivá ustanovení a zdokonalit právní úpravu.

Po rekodifikaci soukromého práva v roce 2012, jež dala vzniku, mimo dalších, také zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) (dále jen „*ZOK*“) s účinností od 1. 1. 2014, byla právní úprava složení dozorčí rady akciové společnosti změněna k nepoznání. Viditelná byla převážně skromnost jednotlivých ustanovení, jež upravovala uvedenou problematiku. Ani této zákonné úpravě se nevyhnuly neshody odborné veřejnosti, pokládající rozličné otázky, na něž nebyla vždy jednoznačná odpověď.

Již dva roky po účinnosti ZOK, proběhla jeho první novelizace, a to zák. č. 458/2016 Sb. (dále jen „*zaměstnanecká novela*“), jejímž jediným cílem bylo částečně upravit ustanovení týkající se složení dozorčí rady akciové společnosti. Z obsahu zaměstnanecké novely ovšem vyvstalo více otázek než původně předpokládaných odpovědí. Výsledkem tedy byla další novelizace ZOK provedená zák. č. 33/2020 Sb. (dále jen „*velká novela*“). Základní inspiraci představovalo poslední znění *ObchZ*, jehož některá ustanovení byla vtělena do litery ZOK.

Uvedený vývoj vypadá bezvýsledný, neboť se současná právní úprava dostala tam, kde již před mnoha lety byla. Autor této práce si proto klade následující otázky:

- Jaký byl, po kvalitativní stránce, vývoj ustanovení *ObchZ* týkajících se složení dozorčí rady akciové společnosti?
- Jaký dopad měla rekodifikace soukromého práva na vývoj právní úpravy týkající se složení dozorčí rady akciové společnosti?

- Jaký význam měla zaměstnanecká novela ohledně vývoje právní úpravy týkající se složení dozorčí rady akciové společnosti?
- Do jaké míry byla ustanovení o složení dozorčí rady akciové společnosti, v rámci velké novely, inspirována posledním zněním ObchZ?

V diplomové práci bude použita převážně metoda analyticko-popisná ve spojení s metodou komparativní. Popisná metoda bude užita na stručné úvodní kapitoly, jež budou teoreticky vymezovat základní pojmy pro zpřehlednění celé práce. Analyzování dílčích etap vývoje složení dozorčí rady akciové společnosti budou naopak obsahem kapitol následujících. Společně s uvedeným bude také v těchto kapitolách učiněna komparace jednotlivých časových stádií, což by mělo vytvořit výslednou časovou mapu pro poznání současné právní úpravy. Obsahem jednotlivých kapitol, zabývajících se složením dozorčí rady akciové společnosti, bude tak především zkoumání jednotlivých období v očích odborné veřejnosti, některých postupů legislativců při konstruování právních předpisů dotýkajících se daného tématu a vyhodnocení proměny složení dozorčí rady v celkovém srovnání přítomného a minulého právního stavu.

V první kapitole bude konkrétně, pro souvislost kontextu, stručně charakterizována akciová společnost a její vnitřní struktura. Cílem bude pouze vymezit základní pojmy týkající se právě uvedené obchodní korporace.

Obsahem druhé kapitoly bude samotná dozorčí rada, avšak půjde, stejně jako u první kapitoly, jen o sekundární, zkratkovitý popis, jež nemá za cíl podrobně analyzovat dozorčí radu jako celek. Účelem je tedy opět přehlednost práce a celková návaznost.

Třetí kapitola bude již zaměřena na jednu z dílčích částí stěžejního cíle diplomové práce. Jedná se o vývoj právní úpravy týkající se složení dozorčí rady akciové společnosti dle ustanovení ObchZ, s primárním důrazem na kodeterminaci. Důvodem pro zkoumání ustanovení uvedeného zákona, který již není účinný, spočívá v jeho materiálně-právní kvalitě, která měla nepochybný vliv na formování právních úprav budoucích.

Čtvrtá kapitola se bude zabývat ustanoveními ZOK týkající se složení dozorčí rady akciové společnosti. Zkoumána bude převážně obecná a základní charakteristika uvedené problematiky. Důraz bude kladen na částečnou proměnu společně s pojednáním o vynechání ustanovení ohledně kodeterminace v rámci rekonstrukce soukromého práva.

Pátá kapitola bude věnována samotné zaměstnanecké novele se zaměřením na vybrané problematiku vztahující se k opětovnému zavedení kodeterminace v ustanoveních ZOK. Zkoumán tak bude především přínos a kvalitativní stránka právní úpravy.

Cílem závěrečné šesté kapitoly bude charakterizovat situaci, která nastala po přijetí velké novely. Zákonodárce se ohledně této novelizace inspiroval nejen v zahraničních právních úpravách, ale právě i posledním zněním ObchZ. Důraz bude kladen na skutečnost, jak si legislativec poradil s vyplněním vcelku mezerovitých ustanovení týkajících se složení dozorčí rady akciové společnosti. Závěrem je třeba poznamenat, že bude také charakterizován i nový institut v podobě vysílacího práva, který byl již předtím několik let předvídaný a praxí vyžadovaný.

1 Stručně k akciové společnosti

1.1 Akciová společnost jako obchodní společnost

Akciová společnost má charakter obchodní korporace, konkrétně obchodní společnosti, kapitálového typu. Základní kapitál musí být rozvržen na určitý počet akcií, byť je toto zákonné pojetí poněkud obrazně nepřesné.¹ Zákon vymezuje minimální výši základního kapitálu akciové společnosti, která činí alespoň 2 000 000 Kč, resp. 80 000 eur, jestliže je vedeno účetnictví akciové společnosti v eurech. S tímto je velice blízce spojena povinnost akcionářů ke vkladům, jež ve svém celku tvoří základní kapitál akciové společnosti. Akcie jako účastnický cenný papír jsou tedy podílem v akciové společnosti, a jejich prostřednictvím je akcionáři umožněn snadný přístup k účasti v akciové společnosti. Konkrétně je s akciemi spojen podíl akcionáře na základním kapitálu nebo hlasovacích právech.² Výše podílu na zmiňovaných právech je stanovena podle poměru vkladu akcionáře k základnímu kapitálu společnosti, jestliže stanovy neříkají něco jiného.

Osoba akcionáře může mít povahu fyzické nebo právnické osoby. Akcionářem může být i stát či obec. Akcionáři sami neručí za dluhy společnosti a změna v jejich osobě nevede, vzhledem k charakteru akciových společností a, na rozdíl od některých jiných obchodních korporací, ke zrušení nebo zániku společnosti. Existuje zde tedy princip omezeně vázané účasti akcionáře, což je odlišné od účasti trvalé, kterou lze pozorovat u osobních společností.³ Nejčastějším důvodem jejího založení je podnikání, avšak zákon umožňuje i účel jiný (např. vydávání neziskových časopisů). Určité podnikatelské činnosti mohou dokonce být, dle zvláštních právních předpisů, podmíněny formou akciové společnosti (jedná se např. o penzijní fondy - § 3 odst. 2 zák. č. 42/1994 Sb. zákon o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením).⁴

---

¹ T. DVOŘÁK (in DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, s. 6-7.) uvádí, že zákonná definice je v tomto znění zmatečná.

² RABAN, Přemysl. *Obchodní právo*. Brno: Václav Klemm, 2020. ISBN 978-80-87713-19-8, s. 221.

³ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, s. 7.

⁴ LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 1121.

Akciová společnost musí obligatorně mít zákonem předepsané orgány. Těmi jsou:

- I. valná hromada,
- II. představenstvo a dozorčí rada nebo správní rada.

Zákon, krom výše uvedených, umožňuje zřizovat i další, tzv. fakultativní orgány.

Akciová společnost je zásadně řízena profesionálním managementem (představenstvem či správní radou), přičemž akcionáři se sami na jejím řízení zpravidla nepodílejí (faktické ztotožnění akcionáře a člena managementu ovšem není vyloučeno). Projevují však svoji vůli prostřednictvím valné hromady, kde zároveň vykonávají práva, jež jim náležejí.⁵

1.2 Organizační struktura akciové společnosti

Akciová společnost, jako právem uměle vytvořený subjekt, potřebuje ke svému fungování orgány, které za ní jednají jak interně, tak i externě (prostřednictvím fyzických osob). Současná legislativa zná, již výše uvedené, dva druhy orgánů – obligatorní (povinné) a fakultativní (nepovinné). Obligatorními orgány akciové společnosti jsou tedy valná hromada a volené orgány. Co se fakultativních orgánů týče, mohou být zřízeny stanovami. Je zde ale nutno konstatovat, že se ke zřizování fakultativních orgánů téměř nepřistupuje.⁶ Lze v této souvislosti ale uvažovat o orgánech poradních či emeritních (např. typu „seniorní rada“, „čestný prezident“ apod.)

Zákon umožňuje dvě možnosti organizační struktury akciové společnosti: monistickou nebo dualistickou, přičemž jejich primární odlišnost lze spatřovat v rozdělení výkonných a kontrolních funkcí mezi volené orgány společnosti. Orgánem, který však mají oba tyto systémy společný, je valná hromada. Volba mezi monistickým a dualistickým systémem organizačního struktury akciové společnosti byla zákonem umožněna až s účinností ZOK od 1. 1. 2014. Dříve bylo totiž možné založit pouze akciovou společnost s dualistickým uspořádáním, přičemž jedinou výjimku představovala evropská společnost, u které se připustil model monistický. Jelikož má tedy dualistický systém akciových společností v českém právu

---

⁵ Tamtéž. s. 1119.

⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, s. 421.

dlouholetou tradici, odráží se i v praxi početní převaha společností s touto vnitřní strukturou.⁷⁸

Výběr vnitřní struktury činí zakladatelé při založení společnosti, což uvedou ve svých stanovách. V průběhu trvání společnosti je možné model vnitřní struktury změnit pouze prostřednictvím stanov. Pokud by ale došlo k pochybnostem, jaký systém zakladatelé zvolili, uplatní se zákonná nevyvratitelná domněnka, podle níž byl vybrán model dualistický (§ 396 ZOK). Tento stav následně trvá do odstranění pochybností.

1.2.1 Valná hromada

Valná hromada akciové společnosti je jejím nejvyšším orgánem. Takto ji označuje litera zákona, konkrétně ustanovení § 44 odst. 1 ZOK, jakkoliv lze namítat, že nejvyšší orgán společnosti představují její akcionáři jako kolektiv. Tento závěr dovozuje Dvořák⁹ ze skutečnosti, že vznik, trvání a zánik (až na výjimky) společnosti závisí na vůli zakladatelů, resp. akcionářů společnosti. Akcionáři mohou také postupovat i mimo rámec valné hromady a vykonávat své rozhodovací práva tzv. *per rollam*.

Valná hromada je většinou kolektivní orgán, který je tvořen všemi akcionáři společnosti. Uvedené tvrzení však není absolutní a neplatí vždy, jelikož je připuštěna i existence jednočlenných společností, ve kterých má funkci valné hromady pouze jediný akcionář. Prostřednictvím tohoto orgánu vykonávají akcionáři (či jediný akcionář) své právo podílet se na řízení společnosti, přičemž tak mohou činit osobně či v zastoupení.

Jelikož je valná hromada v praxi nejčastěji kolektivním orgánem, přijímá rozhodnutí procesem hlasování, tzn. cestou kolektivního usnesení. Valná hromada svými usneseními vytváří interní vůli společnosti. Externě za ni jedná statutární orgán, který je výše zmíněnou vůlí vázán. Z uvedeného je zřejmé, že valné hromadě zákon svěřil pravomoc rozhodovat o nejvýznamnějších otázkách existence společnosti spolu s udílením závazných příkazů voleným orgánům společnosti.

---

⁷ Na rozdíl ve srov. např. s Itálií, kde se naopak tradičně používá spíše monistický systém vnitřní struktury akciové společnosti.

⁸ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, s. 411. Podobně S. ŠTAŇKO (in: ŠTAŇKO, Silvie. *Český model správy akciové společnosti - zlatá střední cesta?* In: *Obchodněprávní revue*. 2021, 13(4), s. 251) také uvádí, že je v tuzemsku dodnes velká převaha akciových společností s dualistickou strukturou.

⁹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, s. 437.

Krom uvedených skutečností lze poznamenat, že se jedná částečně také o orgán kontrolní, jelikož samotní akcionáři mohou využít své právo kontroly činnosti společnosti (i jejích orgánů) právě na valné hromadě. V uvedeném kontextu jí ale nenáleží právo průběžně kontrolovat realizaci jednotlivých pokynů, protože tato funkce je svěřena jiným orgánům společnosti (dozorčí radě nebo správní radě).¹⁰

Souhrnně spočívá primární podstata valné hromady převážně ve volbě a odvolávání (některých) členů volených orgánů, rozhodování o otázkách spojených s existencí společnosti, dávání závazných pokynů orgánům společnosti a samozřejmě v již zmíněném dohledu (prostřednictvím akcionářů) nad činností společnosti a jejích vlastních orgánů v rámci jí svěřeným zákonem.¹¹

1.2.2 Monistický systém vs. dualistický systém

Monistický systém vnitřní struktury akciové společnosti charakterizuje, jediný volený obligatorní orgán – správní rada, která v sobě soustřeďuje řídicí a kontrolní funkci. Uvnitř tohoto orgánu občas v praxi dochází k rozdělení funkcí, a to na členy výkonné a členy provádějící kontrolu.¹² Správní radě akciové společnosti přísluší obchodní vedení společnosti (jako statutárnímu orgánu) a kontrola nad její činností. Správní radě není nikdo oprávněn udělovat pokyny ohledně obchodního vedení ani dohledu nad činností akciové společnosti. Jako jediný volený orgán zajišťuje vedení účetnictví, předkládání řádné, mimořádné, konsolidované, popř. mezitímní účetní závěrky valné hromadě ke schválení a předkládá valné hromadě návrh na rozdělení zisku nebo úhradu ztráty. Správní rada má dle zákonných ustanovení tři členy, jestliže stanovy neurčí jinak. Délka funkčního období činí (dle dispozitivní právní úpravy) tři roky, avšak i zde mohou stanovy (nebo smlouva o výkonu funkce) určit jinak. Jejich volba probíhá prostřednictvím valné hromady. Před nabytím účinnosti velké novely v tomto systému působil také orgán s názvem statutární ředitel. Ten byl však ze zákonného znění vyřazen.

V angloamerickém právní kultuře je častější monistické uspořádání akciové společností, přičemž postavení valné hromady je silnější než v dualistickém modelu. Příkladem zemí, s kontinentální právní kulturou, využívající převážně

---

¹⁰ Tamtéž. s. 437-438.

¹¹ Tamtéž. s. 438.

¹² ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, s. 411 a 412.

monistické uspořádání akciové společnosti může být Francie, Itálie nebo Švýcarsko.¹³

Na rozdíl, od již zmíněného systému jsou v klasické dualistické vnitřní struktuře akciové společnosti, jak již název napovídá, dva volené obligatorní orgány. Jedná se o dozorčí radu a představenstvo. Tento model vznikl později a jeho základy byly položeny v Nizozemí, odkud jej přejalo německé zákonodárství, které rozvinulo dualistický koncept tak, že vnitřní kontrola prostřednictvím dozorčí rady začala suplovat státní dozor.¹⁴ Řídící a kontrolní funkce je tak rozdělena mezi představenstvo a dozorčí radu, kdy představenstvo zastává převážně funkci exekutivního a správního charakteru¹⁵ a dozorčí rada funkci převážně kontrolní. Postavení představenstva akciové společnosti je velmi silné, což mimo jiné naznačuje i skutečnost, že nikdo tomuto orgánu nemůže udělovat pokyny týkající se obchodního vedení. Jedná se o kolektivní orgán, jehož členové jsou zpravidla voleni a odvoláváni valnou hromadou, avšak stanovy mohou tuto agendu svěřit dozorčí radě. Počet volených členů je zákonem dispozitivně stanoven na tři, ale stanovy mohou znovu určit jiný počet. Představenstvu dle zákonné dikce náleží zajišťovat vedení účetnictví, předkládání řádné, mimořádné, konsolidované, popř. mezitímní účetní závěrky valné hromadě ke schválení, a také návrh na rozdělení zisku nebo úhradu ztráty. Dozorčí rada akciové společnosti je naproti tomu orgán s převážně kontrolními kompetencemi, což bude blíže charakterizováno v následující kapitole.

---

¹³ Tamtéž. s. 412.

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ RABAN, Přemysl. *Obchodní právo*. Brno: Václav Klemm, 2020. ISBN 978-80-87713-19-8, s. 237.

2 Dozorčí rada akciové společnosti

2.1 Historický exkurs od 19 st. po současnost

První právní předpis, který na našem území upravoval akciovou společnost jako korporaci byl všeobecný zákoník obchodní č. 1/1863 ř. z. (dále jen „Vš. Obchz). V liteře zákona se o ní zmiňoval ve svých čl. 207–249, ze kterých bylo patrné například, jak lze akciovou společnost založit, jaké náležitosti má mít společenská smlouva nebo jaké jsou orgány společnosti atd. Založení akciové společnosti bylo v té době podřízeno státnímu povolení. V obsahu Vš. ObchZ bylo možné nalézt, mimo jiné, i kontrolní orgán akciové společnosti – tzv. dohlédací radu.¹⁶ Z dikce zákona se však, na rozdíl od pozdějších úprav, nejednalo o obligatorní, nýbrž o fakultativní orgán společnosti. Tato skutečnost, společně se samotnou působností dozorčí rady, byla odražena v ustanovení čl. 225 Vš. ObchZ: *„Dohlédací rada, jestli že jaká zřízena jest, dohlédači má k vedení společenských záležitostí ve všech odvětvích správy; i může se o tom, jak záležitosti společenské postupují, přesvědčovati, do knih a papírů společnosti kdykoli nahlédati a stav pokladnice společenské vyšetřovati.“*¹⁷ Podle výše zmíněného lze konstatovat, že dozorčí rada měla tehdy zhruba podobnou funkci, jakou má dnes.

V druhé polovině 19. století docházelo stále více ke zneužívání zákonného stavu, který byl, v kontextu fakultativní povahy dozorčí rady, značně benevolentní.¹⁸ Z uvedeného důvodu bylo přijato nařízení č. 175/1899 ř. z. (dále jen „akciový regulativ“). Změny se v té době týkaly, krom dozorčí rady, také valné hromady a představenstva. Akciový regulativ řešil v daném kontextu problémy ohledně kontrolního systému akciové společnosti, ve které nebyla zřízena dozorčí rada. Akciová společnost musela v tomto případě ustavit tzv. přihlížitele účtů,¹⁹ kteří měli kontrolní pravomoc ohledně roční uzávěrky a rozvahy nebo možnost nahlížet do účetních knih. Po členech dozorčí rady anebo revizorech účtů se vyžadovala plná svéprávnost. V nařízení nebyl upraven minimální počet členů dozorčí rady. Členové dozorčí rady anebo revizorů účtů byli voleni valnou hromadou, a to na funkční období pět let (výjimka pouze u prvních členů, kteří byli ve funkci do konání valné hromady). Funkci mohli vykonávat i opakovaně.

¹⁶ Terminologicky se jednalo o „*dohlédací radu*“, což byla v tehdejší pojetí dnešní obdoba „*dozorčí rady*“.

¹⁷ Čl. 225 Vš. ObchZ.

¹⁸ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo*. Praha: Codex, 1993. ISBN 80-901185-2-6, s. 184.

¹⁹ Terminologicky se jednalo o „*přihlížitele účtů*“, přičemž navazující právní úpravy je označovaly jako „*revizory účtů*“.

Vyloučena byla kumulace funkcí člena dozorčí rady anebo revizorů účtů s členstvím v představenstvu.

Uvedený stav vydržel až do právníkové dvouletky, kdy byl přijat zák. č. 243/1949 Sb., o akciových společnostech, kterým se velmi uskromnila dosavadní ustanovení o akciové společnosti.²⁰ K jejímu založení bylo stále vyžadováno státní povolení. Novinkou bylo, že dozorčí rada se stala obligatorním orgánem společnosti. Z tohoto důvodu také vymizelo ustanovení o revizorech účtů. Dozorčí radě podle tohoto zákona náležel tehdy dohled nad veškerou činností společnosti, což je atribut, který je u dozorčích rad typický i v současné legislativě. A právě i z uvedeného důvodu se od členů tohoto orgánu vyžadovala péče řádného hospodáře, a v případě jejího porušení také společná a nerozdílná odpovědnost za škody způsobené. Zákon jako takový neupravoval počet členů ani délku jejich funkčního období, a nechal prostor stanovám, resp. valné hromadě akciové společnosti.

Pokrok lze zaznamenat až u zák. č. 104/1990 Sb., o akciových společnostech (dále jen „*akciový zákon*“), který byl velmi důležitý pro úpravu akciového práva. Neobsahoval již povinnost státního povolení při zakládání akciové společnosti a zakotvil naopak systém registrační. Obligatorními orgány zde byly krom valné hromady a představenstva také opět dozorčí rada a revizor účtů, tentokrát stojící současně vedle dozorčí rady. Dozorčí radě zůstalo jak postavení obligatorního orgánu, tak i funkce, jejíž náplní byla kontrola nad činností společnosti. Orgánem, který se do tehdejší úpravy znovu vrátil, byli revizoři účtů, kdy každá společnost musela mít nejméně jednoho. Zákon však neurčoval blíže jeho funkce. Fakticky se tak jednalo zpravidla jen o účetnickou kontrolu.²¹ Kontrolní činnost dozorčí rady se týkala ověřování postupů v rámci společnosti, nahlížení do účetních dokladů a spisů společnosti a zjišťování jejího stavu. Mimo uvedené byla povinna k přezkumu roční uzávěrky, bilancí a návrhů na rozdělení zisku a výsledky kontroly měla každý rok ve své zprávě předat valné hromadě. Dozorčí radě byla také svěřena pravomoc ke svolání valné hromady, jestliže to vyžadoval zájem akciové společnosti.

Oproti předchozí právní úpravě byl minimální počet členů dozorčí rady stanoven na tři (stanovy pak měly udávat konkrétní počet), přičemž se muselo jednat o osobu odlišnou od pracovníka společnosti.²² Stanovy měly dále zakotvit,

---

²⁰ Obsahoval totiž pouze 20 §.

²¹ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo*. Praha: Codex, 1993. ISBN 80-901185-2-6, s. 221.

²² Tato podmínka však platila pouze pro členy dozorčí rady volené valnou hromadou.

krom počtu členů, i jejich pravomoci, funkční období a způsob volby. Obecně volila členy dozorčí rady valná hromada. Jestliže však přesahoval počet pracovníků společnosti v hlavním pracovním poměru 200 osob, volilo jednu třetinu členů dozorčí rady shromáždění pracovníků z řad jejích pracovníků.

Zanedlouho poté byl přijat ObchZ, který právní úpravu akciového zákona recipoval a částečně modifikoval. Opět byl vyřazen orgán v podobě revizora účtů, jelikož jeho role již nebyla třeba. Kontrolní funkce vykonávaná působností dozorčí rady spočívala dle ObchZ v dohledu nad výkonem působnosti představenstva a uskutečňování podnikatelské činnosti společnosti. Jejím členům bylo svěřeno oprávnění nahlížet do všech dokladů a záznamů týkajících se činnosti společnosti. Kontrolovat měli také, zda jsou řádně vedeny účetní záznamy, a to nejen v souladu se zákonem, ale také se stanovami společnosti a pokyny valné hromady. Opět zde byla povinnost, ale i oprávnění dozorčí rady k přezkumu roční účetní závěrky a návrhu na rozdělení zisku – o čemž valné hromadě poskytovala své vyjádření. Minimální počet členů dozorčí rady byl ponechán na třech. Zákon neurčoval přesně, jak dlouhé bude jejich funkční období, ovšem ne delší než pět let.

Problematika složení dozorčí rady akciové společnosti v ustanoveních ObchZ, stejně jako v ustanoveních ZOK, bude však podrobně rozebrána v samostatných, navazujících kapitolách.

2.2 Současná právní úprava

Dozorčí rada akciové společnosti je dle ustanovení ZOK, jak již z textu výše uvedeného vyplývá, jedním z jejích obligatorních orgánů (v dualistickém systému uspořádání) s významnými kontrolními pravomocemi, které jsou doplněny o působnost řídicího a jednatelského charakteru.²³ Vykonávání kontroly není pouze jen oprávněním dozorčí rady, ale také její povinností, neboť členové tohoto orgánu musí vždy řádně vykonávat činnost, která jim byla svěřena. V opačném případě by jim hrozilo, že budou povinni k náhradě újmy, jež by společnosti způsobili.²⁴ V úvodních ustanoveních § 446 ZOK je řečeno, že činností dozorčí rady je dohled nad výkonem působnosti představenstva a nad činností akciové společnosti. „Dozorčí rada přitom dohlíží jak na stránku formální (totiž soulad s právními předpisy, stanovami a usneseními valné hromady), tak i na stránku věcnou (tj. na

²³ RABAN, Přemysl. *Obchodní právo*. Brno: Václav Klemm, 2020. ISBN 978-80-87713-19-8, s. 239.

²⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, s. 686.

výkon funkce s péčí řádného hospodáře).²⁵ Stejně tak je dozorčí rada oprávněna kontrolovat externí (ve vztahu k třetím osobám nebo orgánům veřejné moci) i interní stránku (např. jsou-li účetní zápisy správně vedeny) společnosti.²⁶

Obecně se však jedná o dohled nad tím, zda představenstvo řádně jedná v rámci své působnosti. Dále přezkoumává účetní závěrky (řádnu, mimořádnou, konsolidovanou a mezitímní), návrhy na rozdělení zisku, a má také pravomoc svolat mimořádnou valnou hromadu kdykoliv, pokud usoudí, že je to vyžaduje zájem společnosti. Členům dozorčí rady není možné upírat nahlížení do jakýchkoliv dokumentů společnosti, a to ani s argumentem, odkazujícím na zákonem stanovenou povinnost mlčenlivosti nebo obchodní tajemství. Nahlédnutí do těchto dokumentů musí však stále splňovat podmínky dané zákonem a členové dozorčí rady tak mohou činit na základě kritéria stanoveného v § 447 odst. 2 ZOK. Valná hromada má pravomoc určit i další podmínky, za kterých může dozorčí rada nahlížet do dokumentů společnosti z důvodu co nejméně negativně ovlivňovat řádný chod činnosti společnosti.²⁷ Současně ale „*musí jít o taková pravidla, která neomezí přístup dozorčí rady k dokladům a záznamům a která neumožní představenstvu případně s doklady a záznamy manipulovat*“.²⁸ Jestliže nastane situace předvídaná v § 447 odst. 2 ZOK, totiž, že dozorčí rada nebude schopna vykonávat svoji funkci, vytváří tato skutečnost právo jednotlivým členům dozorčí rady nahlížet do dokladů a záznamů společnosti bez, za normálních okolností, vyžadovaného, jejího rozhodnutí.

Zákon dále umožňuje dozorčí radě pozastavit výkon funkce člena voleného orgánu, u kterého zjistila střet zájmů. O této skutečnosti následně informuje valnou hromadu akciové společnosti. Právo zástupčího oprávnění před soudy a jinými orgány je dle zákona zásadně vyhrazeno členům představenstva. Pokud jsou však jeho členové ve střetu zájmu takovým způsobem, že tuto funkci nebude moci představenstvo vykonávat, připadá uvedené oprávnění dozorčí radě. Předchozí věta naráží především na situaci, kdy je akciová společnost ve sporu se svým členem představenstva (například o neplatnosti odvolání člena představenstva valnou hromadou). Člen dozorčí rady může v tomto případě (§ 447 odst. 4 ZOK) zastupovat společnost při soudním řízení (není vyloučena ani možnost zastupování

---

²⁵ Tamtéž. s. 685.

²⁶ LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 1949.

²⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-799-6, s. 949.

²⁸ Tamtéž.

před rozhodcem). Výběr, jakému svému členovi dozorčí rada svěří zástupčí oprávnění, se určuje formou jejího kolektivního rozhodnutí. Jestliže by ale nastala situace, kdy bude dozorčí rada nefunkční, uvádí Štenglová²⁹, že by se analogicky uplatnil výše uvedený scénář z § 447 odst. 2 ZOK, tedy že člen dozorčí rady toto oprávnění získá bez předchozího formálního určení. Toto lze považovat za logické, neboť opačný výklad by měl negativní dopad na akciovou společnost. Současně však ale není jasné, jaký konkrétní člen tak bude činit, což může působit zmatek a rozpory.

Dozorčí rada akciové společnosti hraje tedy, dle zákonného znění, dosti významnou roli, a právě proto je nadána řadou pravomocí. V mezích zákona mohou stanovy společnosti její působnost rozšířit. Na druhou stranu stanovy nemohou zákonné pravomoci dozorčí rady omezit nebo dokonce odebrat, jelikož by taková ustanovení byla v rozporu se zákonem, a tudíž nicotná.³⁰ Krom stanov se dozorčí rada při výkonu své působnosti řídí také zásadami, které byly schváleny valnou hromadou. Zásady nelze zaměňovat za pokyny. Rozdíl spočívá ve skutečnosti, že zásady jsou zpravidla obecné a umožňují těm, kterých se týkají, zde dozorčí radě, možnost výběru určitého způsobu chování.³¹ Zásady by však neměly obsahovat založení rozhodovací působnosti dozorčí rady, protože toto může dle Lasáka³² založit pouze zákon, rozhodnutí orgánu veřejné moci nebo stanovy společnosti.

Za situace, kdy nemá akciová společnost zvoleno představenstvo nebo představenstvo svoje povinnosti neplní (po delší dobu), je dozorčí rada ze zákona zmocněna svolat valnou hromadu. Obecně jsou členové dozorčí rady, v souvislosti s valnou hromadou, vybaveni oprávněním se jí aktivně účastnit. Těmto pak musí být uděleno slovo vždy, kdy o něj požádají.

Dozorčí radě, jako samostatnému orgánu akciové společnosti, nemůže nikdo udělovat pokyny, které by se týkaly její zákonné povinnosti (a zároveň i oprávnění) kontroly působnosti představenstva. Nejedná se však například o usnesení valné hromady, kterým valná hromada stanoví povinnost dozorčí radě provést mimořádnou kontrolu. Jde tak spíše o pokyny zakazující vykonávat kontrolu, či selektování, jaké dokumenty, doklady a záznamy má dozorčí rada

---

²⁹ Tamtéž. s. 949-950.

³⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, s. 684.

³¹ LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 1946.

³² Tamtéž. s. 1946-1947.

přezkoumávat, a které naopak nikoliv.³³ Stejně tak není dozorčí rada oprávněna při zjištění nedostatků ze strany představenstva tomuto orgánu dávat závazné pokyny k nápravě. Za předpokladu, že dozorčí rada společnosti dojde k negativnímu hodnocení, podá o tom pouze zprávu představenstvu společnosti, které z ní následně vyvodí důsledky. Jestliže by však bylo představenstvo nečinné, je dozorčí rada oprávněna svolat k projednání valnou hromadu společnosti, na které lze přijmout jistá opatření.³⁴

Problematice složení dozorčí rady akciové společnosti se věnují následující kapitoly, s tím, že bude nejprve zkoumán vývoj v rámci právních ustanovení ObchZ. Navazovat bude poté právní úprava ZOK.

---

³³ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, s. 685.

³⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-799-6, s. 947.

3 Složení dozorčí rady akciové společnosti dle právní úpravy ObchZ

Přijetím akciového zákona a následně ObchZ se dalo hovořit o jakési částečné renesanci akciových společností, neboť dřívější právní úprava byla dosti minimalistická. ObchZ, účinný od 1. 1. 1992 do 1. 1. 2014, zakotvil, v souvislosti s dozorčí radou, ve svých ustanoveních řadu institutů, které byly inspirací i pro budoucí právní úpravu. Jednalo se například o počet členů dozorčí rady, vznik a zánik jejich funkce, funkční období, podmínky pro výkon funkce, organizaci voleb a mnoho dalších. Na druhou stranu je nutné poznamenat, že ne všechny zmíněné náležitosti byly v ustanoveních ObchZ vždy explicitně upraveny, a právě z tohoto důvodu musely mezery vyplňovat novelizace. Až tedy jeho následný vývoj se dal označit jako velmi kvalitní, což, mimo jiné, dokládá i dnes účinná právní úprava, která z jeho posledního znění ObchZ částečně přímo vychází.

3.1 Základní podmínky výkonu funkce člena dozorčí rady

Členem dozorčí rady akciové společnosti mohla být, dle tehdejšího zákonného znění, pouze osoba fyzická (nikoliv tedy právnická). Dobová legislativa na našem území byla tak rozdílná od francouzského a švýcarského akciového práva, které účast právnických osob v dozorčích radách připouštělo.³⁵ Vybraná zahraniční právní úprava stála, již v té době, na skutečnosti, že právnická osoba, jako člen dozorčí rady, jmenovala svého zástupce, který za ni vykonával práva v dozorčí radě. Tento zástupce byl vybaven stejným postavením, jako by on sám byl členem dozorčí rady.³⁶

Jasná kritéria pro fyzické osoby, které se měly stát členem dozorčí rady akciové společnosti, stanovila až novelizace ObchZ provedená zák. č. 142/1996 Sb. Konkrétně se jednalo o ustanovení § 194 odst. 7 ObchZ, které se sice týkalo členů představenstva, ale obdobně se zde mělo použít i na členy dozorčí rady. Fyzická osoba tak musela splňovat podmínku věku 18 let, být plně způsobilá k právním úkonům a také být bezúhonná a bez překážek k provozování živnosti dle zák. č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání³⁷ (dále jen „živnostenský zákon“). Otázkou tehdy bylo občanství člena dozorčí rady, avšak jelikož ustanovení zákona

³⁵ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo*. Praha: Codex, 1993. ISBN 80-901185-2-6 s. 220.

³⁶ PELIKÁNOVÁ, Irena a Ivan KOBLIHA. *Komentář k obchodnímu zákoníku: (s přihlédnutím k evropskému právu)*. Praha: Linde, 1995. Zákony. ISBN 80-85647-52-4, s. 561.

³⁷ Konkrétně ustanovení § 6 a § 8 zák. č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

neobsahovala jiný právní režim pro zahraniční fyzické osoby, nemělo hrát české občanství podmiňovací roli.³⁸

Závěrem je důležité uvést negativní podmínku, jež ObchZ přímo zmiňoval. Stanoven byl zákaz kumulace funkcí člena dozorčí rady s členem představenstva, prokuristou či osobou oprávněnou jednat jménem společnosti dle zápisu v obchodním rejstříku.³⁹

3.2 Funkční období a vznik funkce člena dozorčí rady

Maximální dobu funkčního období stanovil zákonodárce v ObchZ na pět let s tím, že stanovy tento limit nemohly nijak přesáhnout. V tomto případě se nejednalo o dispozitivní právní úpravu, jelikož dikce zákona nestanovovala podpůrně dobu funkčního období v případě, že by ji stanovy nezakotvily. Z kontextu vyplývá, že uvedenou náležitost stanovy musely vždy obsahovat. Evropská právní úprava nebyla ohledně délky funkčního období toliko odlišná, protože bylo připouštěno zpravidla maximálně šestileté funkční období. O opětovném zvolení ObchZ nijak nepojednával, ale dovozovalo se, že tento postup byl možný.⁴⁰

První členové dozorčí rady, u teprve vznikající společnosti, byli jmenováni usnesením ustavující valné hromady (akciová společnost založena na základě veřejné nabídky akcií) nebo rozhodnutím zakladatelů ve stanovách (akciová společnost založena bez veřejné nabídky akcií). Funkce vznikla až dnem zápisu společnosti do obchodního rejstříku, neboť teprve v tento okamžik vznikla společnost a nabyla právní subjektivitu.⁴¹ Původní znění ObchZ nijak nelimitovalo funkční období prvně zvolených členů dozorčí rady, a stanovy tak mohly určit maximální délku funkčního období, což činilo pět let. V reakci tedy na praktickou nemožnost zaměstnanců volit si své reprezentanty do dozorčí rady, ve společnostech, které pro to splňují předpoklady (viz níže), zakotvila novelizace ObchZ provedená zák. č. 370/2000 Sb., že funkční období výše zmíněných prvních členů dozorčí rady se omezuje na maximálně jeden rok od vzniku společnosti.⁴²

---

³⁸ KRÍŽ, Radim. *Dozorčí rada a představenstvo akciové společnosti v praxi a teorii*. Praha: Codex Bohemia, 1999. ISBN 80-85963-48-5, s. 49.

³⁹ Například vedoucí odštěpného závodu nebo likvidátor.

⁴⁰ PELIKÁNOVÁ, Irena a Ivan KOBLIHA. *Komentář k obchodnímu zákoníku*: (s přihlédnutím k evropskému právu). Praha: Linde, 1995. Zákony. ISBN 80-85647-52-4, s. 560-561.

⁴¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-430-7, s. 538.

⁴² ELIÁŠ, Karel. *Akciová společnost: systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě*. Praha: Linde, 2000. ISBN 80-7201-232-0, s. 278.

V již existující společnosti bylo možno několik řádných způsobů vzniku funkce člena dozorčí rady. Záleželo tak na vůli zakladatelů a na okolnostech předvídaných zákonem. Prvním způsobem vzniku byla volba usnesením valné hromady (§ 187 ObchZ). Dalším způsobem bylo jmenování rozhodnutím jediného akcionáře (§ 190 ObchZ). Poslední řádnou možností byla, již výše předestřená, volba zaměstnanci společnosti (§ 200 ObchZ), která si prošla složitým legislativním vývojem, a to nejen po celou dobu účinnosti ObchZ až do přijetí ZOK, ale i po něm.

Dále je na místě zmínit také tzv. kooptaci, jejíž problematika nebyla vždy zcela jasná. V původním znění ObchZ nebyla kooptace u členů dozorčí rady upravena vůbec. Docházelo se tak k závěrům, že když u představenstva umožněna zákonem byla, předpokládala se naopak u dozorčí rady její nepřipustnost.⁴³ Později byla novelizací ObchZ provedenou zák. č. 142/1996 Sb. kooptace umožněna s odkazem na ustanovení § 194 odst. 2 ObchZ. K užití kooptace mohlo však dojít pouze za předpokladu, že tak explicitně připouštěly stanovy, a pouze ve vztahu k členům dozorčí rady zvolených valnou hromadou, nikoliv k členům zvolených zaměstnanci společnosti.⁴⁴ Funkce kooptovaného člena zanikla ve chvíli, kdy se mělo konat nejbližší svolané zasedání valné hromady (v jeho den).⁴⁵ Současně však mohlo dojít i k jeho zvolení valnou hromadou do funkce, čímž funkce kooptovaného člena sice zanikla, avšak vznikla mu v daný okamžik funkce nová (řádným způsobem).⁴⁶

Na závěr této podkapitoly třeba také poznamenat, že mohla nastat situace, kdy dozorčí rada nebyla schopna plnit své povinnosti z důvodu chybějících členů, a noví nebyli do tří měsíců zvoleni. V takovém případě bylo novelizací ObchZ provedenou zák. č. 370/2000 Sb. zakotveno, že oprávnění členy dozorčí rady může jmenovat soud na návrh osoby, která na tom osvědčila právní zájem. Funkce těchto členů trvala do okamžiku, než byli řádně zvoleni chybějící členové. Osoba, která měla být soudem jmenována do funkce, musela nejprve s tímto vyslovit souhlas. Členství ve voleném orgánu stálo, stejně jako dnes, na základě konsensu, což vyjadřovalo ustanovení § 66 odst. 2 ObchZ. Vztah členů dozorčí rady ke společnosti se tak řídil přiměřeně ustanoveními o mandátní (příkazové) smlouvě

---

⁴³ PELIKÁNOVÁ, Irena a Ivan KOBLIHA. *Komentář k obchodnímu zákoníku*: (s přihlédnutím k evropskému právu). Praha: Linde, 1995. Zákony. ISBN 80-85647-52-4, s. 561.

⁴⁴ DĚDIČ, Jan. a kol. *Obchodní zákoník: Komentář 3 díl* Praha: Polygon, 2002. ISBN 80-7273-071-1, s. 2467.

⁴⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 9. 2010 sp. zn. 29 Cdo 3718/2009. In: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer.

⁴⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009. Právníké osoby. ISBN 978-80-7357-430-7, s. 539.

nebo smlouvě o výkonu funkce. Výjimka byla dána pouze u akcionáře, jehož soud mohl jmenovat i proti jeho vůli.⁴⁷ Krajní byla následně situace, kdy soud pro nefunkčnost dozorčí rady zrušil společnost a nařídil její likvidaci. Sporné bylo, zda mohl soud při postupu dosazování členů dozorčí rady také obsadit uvolněná místa členů volených zaměstnanci společnosti. Ze zákona nebylo možné o tomto ničeho vyčíst, avšak v takovém případě bylo dle Dvořáka⁴⁸ na místě užití extenzivního výkladu zákona s ohledem na § 200 odst. 3 ObchZ, a dojít k závěru, že tak soud učinit mohl, ovšem s limitací podmínek volitelnosti. Naopak Dědič⁴⁹ zastával opačný názor s argumentem, že ustanovení § 194 odst. 2 ObchZ hovoří o příslušném orgánu, čímž jsou vyloučeni zaměstnanci, jelikož tuto podmínku svým charakterem nenaplnují. S ohledem na praktickou stránku se lze ztotožnit spíše s prvním z uvedených názorů, jelikož výše uvedený důsledek, který mohl v případě faktické nemožnosti zvolení zástupce zaměstnanců přijít, by byl dozajista nepřiměřený a nesprávný.⁵⁰

3.3 Participace zaměstnanců na volbě členů dozorčí rady

Volbu části členů dozorčí rady akciové společnosti zaměstnanci společnosti (neboli také kodeterminaci) zakotvil zákonodárce v ustanoveních § 200 ObchZ. Československá právní úprava byla nepochybně inspirována legislativou řady evropských zemí, které zaručovaly spoluúčast zaměstnanců v orgánech společnosti. Příkladem tehdy mohla být Spolková republika Německo, kde již tento institut měl letitou tradici. Účelem nepochybně bylo přispět k většímu obeznámení zaměstnanců se záměry společnosti za současného respektování jiných než pouze hospodářských zájmů v souvislosti s rozhodováním při její působnosti.⁵¹ Zaměstnanci se tak mohli podílet na kontrole společnosti, a dokonce i z části nepřímo na jejím řízení, a to u společností, ve kterých bylo představenstvo voleno dozorčí radou.

---

⁴⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Obchodní zákoník: komentář* 13. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2010. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-354-7. s. 716.

⁴⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2., aktualiz. vyd.* Praha: ASPI, 2009. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-430-7, s. 539-540.

⁴⁹ DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník. Komentář 3. díl* Praha: Polygon, 2002. ISBN 80-7273-071-1, s. 2468.

⁵⁰ T. DVOŘÁK (in DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2., aktualiz. vyd.* Praha: ASPI, 2009. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-430-7, s. 539-540.) uváděl, že by případné sankce pro takovou společnost, za zmíněný, objektivně nezaviněný stav, byly nespravedlivé.

⁵¹ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo.* Praha: Codex, 1993. ISBN 80-901185-2-6 s. 221.

Právo zaměstnanců, podílet se na částečném složení dozorčí rady, bylo navázáno na splnění určitých podmínek, nebo na libovůli tvůrců stanov v situaci, kdy zákonem dané podmínky splněny nebyly. Vznik povinné participace zaměstnanců na volbě byla v původním znění ObchZ navázána na skutečnost, že akciová společnost měla v době volby více než 50 zaměstnanců v hlavním pracovním poměru.⁵² V tomto případě měli zaměstnanci možnost volit jednu třetinu členů dozorčí rady. Zbylé dvě třetiny byly voleny valnou hromadou. Stanovy však mohly posílit postavení zaměstnanců v tomto kontextu tím, že umožnily volbu členů dozorčí rady zaměstnanci společnosti i bez naplnění zmíněného kritéria více než 50 zaměstnanců v hlavním pracovním poměru. Zakotvit mohly také vyšší počet členů dozorčí rady volených zaměstnanci společnosti, avšak zde již byla dispozice omezena tím, že počet členů dozorčí rady volených zaměstnanci nepřevyšší počet členů volených valnou hromadou. Bylo však možné, aby počet zaměstnaneckých zástupců a členů volených valnou hromadou byl shodný. V kontextu evropského práva byl tento stav řešen tak, že byl-li počet zástupců dán podle předchozí věty, muselo být hlasování nastaveno tak, aby ve výsledku měli rozhodovací převahu členové dozorčí rady zvolení valnou hromadou. Avšak ObchZ tuto problematiku nijak neřešil.⁵³

V rámci dobrovolné participace zaměstnanců na volbě členů dozorčí rady uváděl Dědič⁵⁴, že stanovy mohou připustit i menší podíl zaměstnaneckých zástupců, než je jedna třetina. S tímto závěrem lze souhlasit, neboť se jednalo pouze o projev dobré vůle akcionářů společnosti, a ze zákonného znění nebyla explicitně minimální jedna třetina požadována. Avšak s jeho názorem, který současně vyslovoval, v rámci této dobrovolné úpravy, i pro možné zastoupení většinového počtu členů dozorčí rady volených zaměstnanci, se ztotožnit nelze. Omezení maximálního počtu zaměstnaneckých členů dozorčí rady, které bylo dáno pro společnosti s povinným zastoupením zaměstnaneckých zástupců, muselo logicky platit i pro participaci dobrovolnou.

Podmínka hlavního pracovního poměru v tehdejší právní úpravě působila jistě problémy, neboť ten byl vymezován pouze v souvislosti s pracovním poměrem vedlejším. Z tohoto důvodu uvedené kritérium změnila novelizace ObchZ

---

⁵² Ve srovnání s akciovým zákonem došlo ke zmírnění podmínek, neboť ten vyžadoval minimálně 200 pracovníků (zaměstnanců) v hlavním pracovním poměru.

⁵³ PELIKÁNOVÁ, Irena a Ivan KOBLIHA. *Komentář k obchodnímu zákoníku: (s přihlédnutím k evropskému právu)*. Praha: Linde, 1995. Zákony. ISBN 80-85647-52-4, s. 560.

⁵⁴ DĚDIČ, Jan. a kol. *Obchodní zákoník: Komentář 3 díl* Praha: Polygon, 2002. ISBN 80-7273-071-1, s. 2461.

provedená zák. č. 370/2000 Sb., na podmínku pracovního poměru přesahujícího polovinu týdenní pracovní doby, přičemž musela tato skutečnost existovat v době konání volby.⁵⁵ Posledně jmenovaný obrat, konkrétně „v době konání valné hromady“ musel být také později novelizací ObchZ provedenou zák. č. 501/2001 Sb., resp. zák. č. 88/2003 Sb.⁵⁶ změněn. Rozhodným momentem se tak stal první den účetního období, v němž se koná valná hromada. Důvodem byla skutečnost, že předchozí zákonné znění mohlo působit problémy u společností s nestabilním počtem zaměstnanců okolo zmíněné hranice pro vznik kodeterminace. Zejména pro přípravy valné hromady, související s volbou členů dozorčí rady, bylo tak postaveno najisto, zda na volbě budou participovat také zaměstnanci společnosti či nikoliv.

Proběhla, mimo jiné, také změna terminologické formulace. V ustanoveních zákona stálo, že volena je dozorčí rada, což bylo posléze změněno na volbu členů dozorčí rady. Nutno konstatovat, že šlo pouze o formální vadu, jejímž odstraněním zákonodárce pouze upřesnil, že se nevolí dozorčí rada jako kolektivní orgán společnosti, ale pouze její jednotliví členové.⁵⁷

3.3.1 Aktivní a pasivní volební právo

Původní znění ObchZ neposkytovalo přesnou informaci o tom, komu aktivní nebo pasivní volební právo náleží. Ohledně pasivního volebního práva byla zákonná presumpce (v podobě mlčení), že zaměstnanci společnosti budou navrhopvat pouze osoby tzv. z vlastních řad, možná logická, ale nikoliv zavazující. Umožněno tedy bylo, aby zaměstnanci společnosti zastupovali v dozorčí radě osoby, které ani v zaměstnaneckém poměru ke společnosti nebyly.⁵⁸

Až novelizací ObchZ provedenou zák. č. 370/2000 Sb. bylo výše uvedené postaveno najisto. Aktivní volební právo bylo přiznáno všem zaměstnancům společnosti, kteří k ní byly v pracovním poměru bez ohledu na kritérium v podobě poloviny týdenní pracovní doby. Tímto se vyloučil spor o tom, zda by aktivní

---

⁵⁵ Důvodová zpráva k zák. č. 370/2000 Sb., kterým se mění ObchZ ve znění pozdějších předpisů, bod 237.

⁵⁶ Změny uvedené v této novelizaci ObchZ byly provedeny již novelizací ObchZ zák. č. 501/2001 Sb., ale jelikož došlo k chybnému legislativnímu procesu, zrušil posledně zmiňovaný zákon Ústavní soud nálezem v Brně dne 02. 10. 2002, č. j. Pl. ÚS 5/02. In: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Následně byla, tentokrát řádnou legislativní cestou, přijata novelizace ObchZ provedená zák. č. 88/2003 Sb., která byla zněním, alespoň ohledně složení dozorčí rady, shodná právě s novelizací ObchZ provedenou zák. č. 501/2001 Sb.

⁵⁷ Důvodová zpráva k zák. č. 88/2003 Sb., kterým se mění ObchZ ve znění pozdějších předpisů, bod 137.

⁵⁸ PELIKÁNOVÁ, Irena. Obchodní právo. Praha: Codex, 1993. ISBN 80-901185-2-6, s. 220.

volební právo mohlo náležet i osobám činným na základě dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr.⁵⁹ Významnou změnou byla ovšem také úprava pasivního volebního práva. Dle dikce zákona náleželo jen osobám v pracovním poměru ke společnosti, a také osobám v podobě zástupců (či členů zástupců) zaměstnanců.⁶⁰ Zákonné vyloučení volby externích osob do dozorčí rady zaměstnanci společnosti nepochybně cílilo na zamezení zneužívání účelu zaměstnaneckých voleb ve spojení s prosazováním reprezentanta, který by spíše než zájmy zaměstnanců, zastupoval vliv akcionářů a managementu společnosti.⁶¹ Důležité je zde také zmínit skutečnost, že ač pasivní volební právo bylo přiznáno právě i „nezaměstnaneckým“ zástupcům (či členům zástupců) zaměstnanců, nenáleželo těmto osobám aktivní volební právo, jestliže nesplňovaly současně výše uvedenou podmínku pracovního poměru ke společnosti.

3.3.2 Organizace voleb

Ohledně samotného volebního procesu neposkytovalo opět původní znění ObchZ žádné informace. Uvedená skutečnost byla změněna novelizací ObchZ provedenou zák. č. 370/2000 Sb., která v ustanoveních ObchZ zakotvila, že volby členů dozorčí rady, na kterých se podíleli zaměstnanci společnosti, organizuje představenstvo v dohodě s odborovou organizací, potažmo radou zaměstnanců, a to takovým způsobem, aby se voleb mohl účastnit co nevyšší počet voličů. Samotná platnost voleb byla spojena s podmínkou tajného hlasování a účasti alespoň poloviny oprávněných voličů nebo jejich zástupců (později volitelů). Návrh kandidátů na členství v dozorčí radě bylo oprávněno podávat, dle dikce zákona, představenstvo, dále odborová organizace, rada zaměstnanců, která v dané společnosti působila, nebo alespoň 10 % zaměstnanců společnosti v pracovním poměru, jejichž doba přesahuje polovinu týdenní doby stanovené zvláštním právním předpisem. Absence tohoto ustanovení v předchozí úpravě měla za následek, že otázku oprávnění podávat návrh kandidátů mohly stanovy upravit

---

⁵⁹ Důvodová zpráva k zák. č. 370/2000 Sb., kterým se mění ObchZ ve znění pozdějších předpisů, bod 237.

⁶⁰ Tím se dle Důvodové zprávy zák. č. 370/2000 Sb. kterým se mění ObchZ ve znění pozdějších předpisů, bodu 237, myslel například člen odborové organizace.

⁶¹ ELIÁŠ, Karel. *Akciová společnost: systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě*. Praha: Linde, 2000. ISBN 80-7201-232-0, s. 278-279.

tak, že jej přiznaly pouze představenstvu společnosti, nikoliv však ostatním výše jmenovaným entitám.⁶²

Nelze také nezmínit, že byl novelizací ObchZ provedenou zák. č. 370/2000 Sb. nově zakotven, konkrétně v ustanoveních § 200 odst. 7 ObchZ, institut volebního řádu, jehož obsahem měly být bližší kritéria voleb. Pravidla jeho schválení a přijímání svěřil zákon do rukou představenstva společnosti v součinnosti s oborovou organizací⁶³ nebo radou zaměstnanců.⁶⁴ Jestliže obou posledně zmiňovaných nebylo, postupovalo představenstvo za stejných podmínek v součinnosti se zaměstnanci, kteří byli ke společnosti v pracovním poměru na pracovní dobu přesahující polovinu týdenní doby stanovené zvláštním právním předpisem. Posledně jmenovaný způsob se v praxi prováděl prostřednictvím veřejné publikace ve všech provozovnách společnosti, aby k němu mohli zaměstnanci dávat své připomínky. Představenstvo nesmělo tyto připomínky sice ignorovat, ale zároveň nebylo povinno je ani akceptovat. Po samotné přípravě, projednání a schválení volebního řádu mělo představenstvo povinnost zajistit technické provedení voleb.⁶⁵

Přesná kritéria týkající se potřebného počtu hlasů ke zvolení členů dozorčí rady byla stanovena až novelizací ObchZ provedenou zák. č. 501/2001 Sb., resp. zák. č. 88/2003 Sb. Jednalo se však pouze o dispozitivní ustanovení, neboť bylo také výslovně uvedeno, že volební řád mohl stanovit jinak.⁶⁶ Z dikce zákona nebylo také do této doby zcela zřejmé, zda se potřebná většina hlasů ke zvolení člena dozorčí rady počítá ze všech zaměstnanců s aktivním volebním právem nebo jen ze zaměstnanců na volbě zúčastněných. Jelikož se zákonodárce poté přiklonil k druhému z těchto závěrů, nelze než poznamenat, že tak učinil správně, neboť závěr opačný by byl zcela jistě nepřiměřený. Zároveň by také v dosti společnostech nemuselo pro nedostatek voličů dojít k finální volbě.⁶⁷ Návrh organizace voleb bylo

---

⁶² Důvodová zpráva k zák. č. 370/2000 Sb., kterým se mění ObchZ ve znění pozdějších předpisů bod 237.

⁶³ T. DVOŘÁK in (in DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-430-7, s. 543) uváděl, že pokud ve společnosti působilo více odborových organizací, pak muselo představenstvo takto projednat návrh s každou z nich.

⁶⁴ Je třeba podotknout, že volební řád mohlo dle dikce zákona připravovat a schvalovat pouze představenstvo společnosti, nikoliv například valná hromada.

⁶⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-430-7, s. 543.

⁶⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Obchodní zákoník: Komentář* 8. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2003. Beckova edice komentované zákony. ISBN 80-7179-685-9, s. 716.

⁶⁷ Důvodová zpráva k zák. č. 88/2003 Sb., kterým se mění ObchZ ve znění pozdějších předpisů, bod 138.

představenstvo povinno tentokrát pouze projednat s odborovou organizací, nebo s radou zaměstnanců. Takové projednání mělo dle zákona proběhnout do dvou měsíců od předložení návrhu. Jestliže se tak nestalo, projednávalo představenstvo návrh organizace voleb se zaměstnanci, kteří splňovali podmínky dle ustanovení § 200 odst. 1 ObchZ. Informace o skutečnosti, kdo je oprávněn podávat návrh na volbu kandidáta byla sice vynechána, avšak novelizací ObchZ provedenou zák. č. 554/2004 Sb. (jež napravila, mimo jiné, i terminologické vady ustanovení § 200 obchodního zákoníku) se vrátilo předešlé ustanovení, které tuto problematiku řešilo, a to ve stejném znění, jaké mělo před jeho odstraněním.

3.3.2.1 Přímé a nepřímé volby

Participace zaměstnanců na volbách mohla, dle původního znění ObchZ, probíhat pouze volbou přímou, jelikož jinou formu zákon nestanovil. V tomto případě tak mohli zaměstnanci nezprostředkovaně volit členy dozorčí rady, přičemž každému zaměstnanci náležel vždy jeden hlas.

Prostřednictvím novelizace ObchZ provedené zák. č. 370/2000 Sb. byla do litery zákona vtělena volba nepřímá, která umožňovala zaměstnancům volit si do dozorčí rady své reprezentanty skrze tehdy ještě zástupce, později volitele. Právě termín zástupce působil jistě interpretační potíže, jelikož nebyl zcela jasně vyjádřen. Ze zákonného znění nebylo možno definitivně říci, zda se i jen jeden zaměstnanec může nechat dát při volbě zastoupit (například na základě plné moci) nebo zda ustanovení sloužilo pro zastoupení většího počtu zaměstnanců osobami, které si pro tento účel zvolí (takový postup by musel upravovat volební řád).⁶⁸ Záměrem zákonodárce bylo sice, po vzoru zahraničních úprav, umožnit velkým společnostem nepřímou volbu členů dozorčí rady volených zaměstnanci, prostřednictvím jimi zvolených zástupců,⁶⁹ ovšem ne zcela specificky stanovil samotný pojem zástupce, a dokonce postup jeho případné volby také zcela absentoval.

Až novelizací ObchZ provedenou zák. č. 501/2001 Sb., resp. zák. č. 88/2003 Sb. byly odstraněny nejasnosti ohledně volby prostřednictvím (v té době již) volitelů a byla stanovena i volební pravidla při jejich ustavení. Volební obvody musely být stanoveny spravedlivě tak, aby každý volitel byl alespoň přibližně volen

---

⁶⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Obchodní zákoník: Komentář* 6. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2001. Beckova edice komentované zákony. ISBN 80-7179-516-x, s. 796.

⁶⁹ Důvodová zpráva k zák. č. 370/2000 Sb., kterým se mění ObchZ ve znění pozdějších předpisů, bod 237.

stejným počtem zaměstnaneckých voličů. Každý z volitelů měl, i když litera zákona mlčela, pouze jeden hlas, nikoliv více.⁷⁰ Osoba volitele mohla být, dle většiny názorů, pouze zaměstnanec společnosti disponující aktivním volebním právem.⁷¹

Ustanovení § 200 odst. 7 ObchZ obsahovalo také omezující podmínku týkající se podoby minimálního počtu zaměstnanců společnosti. Volební řád mohl zakotvit nepřímou volbu pouze v případech, kdy měla společnost více než jeden tisíc zaměstnanců v pracovním poměru. Štenglová⁷² upozorňovala v daném kontextu na rozpor ustanovením § 200 odst. 5 ObchZ. Naopak Dvořák⁷³ žádný takový problém neshledal, k čemuž se lze spíše přiklonit, neboť konání voleb prostřednictvím volitelů bylo pouze možností danou zákonem, která sledovala ulehčení průběhu voleb větším společnostem při participaci zaměstnanců. Zákonem tak byla vymezena pouze pro akciové společnosti přesahující určitý počet zaměstnanců, což nelze vykládat jako rozpor jednotlivých ustanovení, jelikož § 200 odst. 5 ObchZ se zmiňoval pouze o existenci tohoto institutu. Jeho použití pak jen upřesnila ustanovení následující (sporná byla jen potřeba tohoto ustanovení zakazujícího menším společnostem nepřímou volbu).

3.4 Počet členů a předseda dozorčí rady

Zákonodárce přijetím ObchZ zakotvil, že minimální počet členů dozorčí rady jsou tři členi. Novelizací ObchZ provedenou zák. č. 370/2000 Sb. byl sice zmíněný minimální počet členů zachován, ovšem doplnilo se pravidlo, že počet členů dozorčí rady musí být dělitelný třemi. Nově přijatá úprava byla v soudobém právním řádu zcela logická, neboť s ohledem na možnost, že v akciové společnosti nastane situace, kdy by se participace zaměstnanců na volbě části členů dozorčí rady stala obligatorní (za výše uvedených podmínek), zakotvil zákonodárce preventivně počet členů dozorčí rady, aby odpovídal způsobu této volby. Stanovy tak sice mohly určit vyšší počet členů dozorčí rady, avšak dělitelnost třemi musela být zachována. Přesný počet členů pak také uváděly stanovy společnosti.

---

⁷⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-430-7, s. 542-543.

⁷¹ Například tak uváděl J. DĚDIČ in DĚDIČ, Jan. a kol. *Obchodní zákoník: Komentář 3 díl* Praha: Polygon, 2002. ISBN 80-7273-071-1, s. 2480. Shodně také T. DVOŘÁK in DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-430-7, s. 543.

⁷² ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Obchodní zákoník: Komentář* 8. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2003. Beckova edice komentované zákony. ISBN 80-7179-685-9, s. 716.

⁷³ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-430-7, s. 542.

Pokud stanovy obsahovaly, že zaměstnanci volí polovinu členů dozorčí rady, bylo třeba, aby dozorčí rada byla dělitelná jak číslem tři, tak číslem dva. V řadách odborné veřejnosti se však objevil i názor, že každé číslo je dělitelné třemi (a to i se zbytkem), a proto je možné uvažovat o jakémkoliv čísle (převyšující tři) zvolené pro počet členů dozorčí rady.⁷⁴ Tento názor je dle matematických principů sice správný, avšak je třeba se domnívat, že jej nešlo aplikovat na ustanovení zákona, jelikož se stále jednalo o členy dozorčí rady jako fyzické osoby, které nepochybně nelze dělit se zbytkem. Ostatně uvedený názor je aktuální i v současnosti a bude o něm pojednáno blíže v kapitolách věnujících se ustanovení ZOK (viz konkrétně podkapitola 6.2.1 *Počet členů dozorčí rady po velké novele*).

Otázkou (aktuální po celou dobu účinnosti ObchZ) byl také způsob volby předsedy dozorčí rady, jelikož zákon opět mlčel. Stanovy za těchto okolností mohly zákonnou mezeru vyřešit ve svých ustanoveních. Pokud však ani ty neposkytovaly odpověď, prosazoval se názor, že byl předseda volen samotnými členy dozorčí rady.⁷⁵ Shodný názor na uvedenou problematiku vyslovil Dvořák⁷⁶ s tím, že právo volit předsedu dozorčí rady mohlo být stanovami přičteno valné hromadě, nikoliv však například představenstvu společnosti. Uváděl také, že zvolit předsedu bylo možné pouze z řad členů dozorčí rady, pokud však valná hromada určitou osobu nezvolila zároveň členem a předsedou najednou.

3.5 Zánik funkce člena dozorčí rady

Úprava ObchZ byla i ohledně zániku funkce zpočátku velmi nejasná, jelikož o některých způsobech zániku funkce zákon nepojednával. Až novelizací ObchZ provedenou zák. č. 142/1996 Sb., kdy byl změněn § 194 odst. 2 ObchZ, na který odkazovalo ustanovení § 200 odst. 3 ObchZ, týkající se dozorčí rady, byly explicitně upraveny některé způsoby zániku, avšak ne zcela všechny. V souvislosti s některými z nich se vyskytly problémy, které následně musela řešit judikatura (viz podkapitola 3.5.2 *Vybraná judikatura Nejvyššího soudu ČR ohledně zániku funkce*).

---

⁷⁴ Tento názor zastával T. DVOŘÁK in DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-430-7, s. 536. Srov. také K. ELIÁŠ in ELIÁŠ, Karel, Jarmila POKORNÁ a Miroslava BARTOŠÍKOVÁ. *Kurs obchodního práva: právnícké osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy právnícké učebnice. ISBN 8071793914, s. 301.

⁷⁵ Například I. PELIKÁNOVÁ in PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo*. Praha: Codex, 1993. ISBN 80-901185-2-6 s. 220.

⁷⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-430-7, s. 536.

Z podstaty věci byl zánik funkce člena dozorčí rady spojen s jeho smrtí či prohlášením na mrtvého. Obdobně lze konstatovat i u právnických osob, ve kterých fungovala dozorčí rada. Její charakter však, stejně jako dnes, dovoloval pouze zánik, nikoliv smrt z biologického hlediska. V této souvislosti byla však dána výjimka v podobě zániku s právním nástupcem prováděnou fúzí sloučením či rozdělení sloučením, při které funkce členů dozorčí rady nezanikla.⁷⁷ Jednat se také mohlo o ztrátu způsobilosti pro výkon funkce, která ve svém důsledku znamenala její zánik. Výše uvedené však bylo možné označit za krajní způsoby zániku funkce. V praxi bylo daleko častější například odvolání, odstoupení, ztráta obecných podmínek volitelnosti, dohoda stran, volba nového člena či uplynutí funkčního období člena dozorčí rady. V případě kooptovaného člena nebo člena jmenovaného soudem docházelo k zániku zákonem předvídanou skutečností. Velice sporná byla problematika ohledně zkrácení funkčního období prostřednictvím změny stanov, avšak lze konstatovat, že byla obecně, na členy volené valnou hromadou, aplikovatelná. Zároveň je třeba zmínit, že do novelizace ObchZ provedené zák. č. 142/1996 Sb. byla v liteře zákona také výslovně obsažena možnost zániku funkce neudělením souhlasu s výkonem funkce v případech stanovených zvláštním zákonem.

3.5.1 Problematika odvolávání zaměstnaneckého reprezentanta

V praxi nebylo pochyb o tom, že členy dozorčí rady zvolené valnou hromadou, vždy mohla odvolávat právě ona. Co se však týkalo zaměstnaneckých zástupců v dozorčí radě, zákon dlouho mlčel, což působilo výkladové problémy. Mohl se tak vyvstat názor, že zaměstnanci nejsou orgánem společnosti, a tudíž nemohou členy dozorčí rady odvolat. V tomto případě by se však jednalo o nelogickou analogii, protože by se právo automaticky přiznalo valné hromadě. Nejschůdnější se jevila varianta druhá, a to, že zaměstnanci společnosti mohou jimi zvolené členy dozorčí rady také odvolat.⁷⁸

Zákonodárce se posléze novelizací ObchZ provedenou zák. č. 370/2000 Sb. přiklonil k druhému z výše uvedených názorů. Kritéria zvolená pro volbu zástupců zaměstnanců tak byla obdobně použita i na jejich odvolání. Za situace, kdy by

---

⁷⁷ Tamtéž. s. 546.

⁷⁸ Druhou variantu zastával K. ELIÁŠ in ELIÁŠ, Karel. *Akciová společnost: systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě*. Praha: Linde, 2000. ISBN 80-7201-232-0, s. 279. Shodně R. KRÍŽ in KRÍŽ, Radim. *Dozorčí rada a představenstvo akciové společnosti v praxi a teorii*. Praha: Codex Bohemia, 1999. ISBN 80-85963-48-5, s. 80.

proběhlo odvolání člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci valnou hromadou, by se jednalo zcela jistě o rozhodnutí neplatné, resp. nicotné, a výkon funkce tohoto člena by nezanikl.⁷⁹

3.5.2 Vybraná judikatura Nejvyššího soudu ČR ohledně zániku funkce

3.5.2.1 Ztráta obecných podmínek volitelnosti

Členu dozorčí rady zvoleným zaměstnanci společnosti, který ztratil podmínku volitelnosti v podobě pracovního poměru ke společnosti nebo oprávnění být odborovým nebo jiným zástupcem zaměstnanců, zanikla i jeho funkce člena v dozorčí radě společnosti. Na druhou stranu, jestliže by takovýto člen dozorčí rady splňoval obě tyto podmínky najednou a zanikla by pouze jedna z nich, jeho funkce v dozorčí radě zůstala nedotčena. Zákonem byla vyžadována pouze jedna z těchto alternativních podmínek pro oprávnění být volen do dozorčí rady akciové společnosti.⁸⁰

3.5.2.2 Zkrácení funkčního období prostřednictvím stanov

Tento způsob zániku bylo možno uplatnit pouze na členy dozorčí rady, kteří byli zvoleni valnou hromadou, nikoli na ty, kteří byli zvoleni zaměstnanci společnosti. K tomuto se ostatně tehdy vyslovil i Nejvyšší soud ČR⁸¹, který při použití logického a teleologického výkladu došel k názoru, že opačný postup by byl popřením účelu samotného institutu kodeterminace. Pokud by totiž valná hromada, která neměla oprávnění odvolávat členy dozorčí rady zvolené zaměstnanci společnosti, mohla dosáhnout zkrácení jejich funkčního období prostřednictvím změny stanov, jednalo by se o obcházení ustanovení o odvolání daných v § 200 ObchZ.

3.6 Shrnutí ke složení dozorčí rady dle právní úpravy ObchZ

Ustanovení ObchZ nedávala po řadu let odpovědi na různé otázky týkající se právě složení dozorčí rady akciové společnosti. Praxe a spory v odborné veřejnosti o některých postupech a pojmech daly podnět zákonodárci k zakotvení kvalitnější

---

⁷⁹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-430-7, s. 546.

⁸⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 8. 2005 sp. zn. 29 Odo 1409/2004. In: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer.

⁸¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 10. 2006 sp. zn. 29 Odo 839/2006. In: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer.

právní úpravy. Na počátku 21. století byla tak zákonná ustanovení týkající se uvedené problematiky, hlavně po vzoru zahraniční legislativy, poměrně přehledná. Nelze říci, že by došlo k eliminaci veškerých sporů, avšak alespoň částečně byly některé záležitosti vyřešeny. Jiná situace nastala po rekodifikaci soukromého práva, kdy si ustanovení o složení dozorčí rady prošly radikální změnou.

4 Obecná charakteristika složení dozorčí rady akciové společnosti dle právní úpravy ZOK

V roce 2012 proběhla rozsáhlá rekonstrukce soukromého práva, při níž došlo k mnoha změnám, které se nevyhnuly ani dozorčí radě akciové společnosti. Již na první pohled bylo patrné, že rekonstrukce radikálně zasáhla právě, mimo jiné, do právní úpravy jejího složení, přičemž se nedá jednoznačně soudit, zda pozitivně či negativně. Některé instituty sice zůstaly zachovány ve své původní podobě nebo byly částečně modifikovány, avšak většina, týkající se především kodeterminace, zcela vymizela. Zmíněná situace panovala do zaměstnanecké novely, kdy se zákonodárce rozhodl participaci zaměstnanců znovu obnovit. Nejednalo se však o kvalitní legislativní práci, což shledala i odborná veřejnost (viz kapitola 5 *Zaměstnanecká novela a její dopad na kodeterminaci*). Z uvedeného důvodu musel zákonodárce opět ZOK novelizovat, konkrétně velkou novelou, jejíž předlohou byl, mimo jiné, také ObchZ ve svém posledním znění.

Závěrem je nutno poznamenat, že následující subkapitoly se věnují převážně obecné charakteristice, vývoji a zákonným podmínkám složení dozorčí rady dle znění ZOK. Do textu se, mimo současného zákonného znění, promítá také výše uvedené znění původní. Rozsáhlejší a složitější problematika, týkající se kodeterminace a vysílacího práva v rámci zaměstnanecké novely a velké novely, bude zkoumána v samostatných kapitolách (viz kapitola 5 *Zaměstnanecká novela a její dopad na kodeterminaci* a kapitola 6 *Kodeterminace a vysílací právo po velké novele*).

4.1 Základní podmínky výkonu funkce člena dozorčí rady

Pouze taková osoba, která naplňuje zákonem stanovené podmínky, je způsobilá k výkonu funkce člena dozorčí rady. Jde-li o fyzickou osobu, vyžaduje se plná svéprávnost, což může například zahrnovat i osobu mladší 18 let (avšak starší 16 let), které byla přiznána plná svéprávnost na základě rozhodnutí soudu.

Ustanovení § 152 odst. 3 zák. č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „ObčZ“) obsahuje výjimku z uvedeného pravidla (v některých případech), avšak lze se ztotožnit s názorem, že z praktického hlediska je myšlenka možnosti

omezeně svéprávných osob zastávat funkci členů voleného orgánu poněkud zvláštní a nedomyšlená.⁸²

Splněn musí být předpoklad bezúhonnosti a absence překážky provozování živnosti (§ 46 odst. 1 ZOK). Z uvedeného vyplývá, že členem dozorčí rady se nemůže stát osoba, která byla pravomocně odsouzena za úmyslný trestný čin spáchaný v souvislosti s podnikatelskou činností či jejím předmětem. Předchozí věta ovšem neplatí, jestliže se na osobu hledí, jako by nebyla odsouzena. Při zkoumání této podmínky se musí vždy jednat o již pravomocné odsouzení.⁸³

Podobně dlužník, jehož úpadek byl osvědčen dle ustanovení zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), se nemůže stát členem dozorčí rady do tří let od vynesení rozsudku v této věci. Jedná se však o relativní nezpůsobilost k výkonu funkce, což znamená, že je možné, aby se taková osoba za zákonem stanovených podmínek v podobě oznámení této skutečnosti členem dozorčí rady opravdu stala (tzv. notifikační povinnost).⁸⁴ Jestliže by povinnost, uvedenou dle věty předchozí, člen dozorčí rady nesplnil, může na návrh toho, kdo osvědčí právní zájem na věci, odvolat takového člena soud.

Zákon opět nezakotvuje požadavky na členy dozorčí rady v podobě vzdělání či praxe. Jako takové je však mohou založit stanovy společnosti spolu s dalšími podmínkami.⁸⁵ Vyžadována také zůstává podmínka, že člen dozorčí rady musí jednat s péčí řádného hospodáře. Jestliže by funkci vykonávala osoba zcela zjevně nekompetentní, vystavovala by se negativním důsledkům z toho vyplývajícím.

ZOK také zachoval podmínku neslučitelnosti funkcí člena představenstva, prokuristy nebo jiné osoby oprávněné dle zápisu v obchodním rejstříku jednat za společnost s členem dozorčí rady dané společnosti. Důvod pro takovou právní úpravu je zřejmý. Zmíněná inkompatibilita totiž prospívá správnému a efektivnímu fungování dozorčí rady a celé společnosti.⁸⁶

---

⁸² Například T. DVOŘÁK (in ŠVESTKA, Jiří. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-656-6, s. 475.) uvádí, že představa nezletilce jako člena např. kolektivního statutárního orgánu, je neradostná.

⁸³ *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-537-5, s. 363.

⁸⁴ ŠVESTKA, Jiří. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-656-6, s. 477.

⁸⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, s. 615.

⁸⁶ ČÁP, Zdeněk a Jan HEJDA. *Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde Praha, 2013. ISBN 978-80-7201-917-5, s. 514.

4.2 Právnícká osoba jako člen dozorčí rady

Termín osoba je v předchozí podkapitole použit záměrně, jelikož od účinnosti ZOK a ObčZ mají právnícké osoby možnost, stát se členem dozorčí rady akciové společnosti. Zákonodárce se nechal inspirovat především evropskými státy, které byly uvedeny výše. Důvodem byla také, mimo jiné, především skutečnost, že česká legislativa zakotvuje právní subjektivitu právníckých osob (disponují tedy různými právy), které mají často vysoký ekonomický potenciál, jež může zajišťovat lepší ochranu společnosti a třetích osob (například ohledně náhrady škody).⁸⁷

Důležité je poznamenat, že se stále jedná pouze o právní fikci, a tudíž nemůže samostatně právně jednat. Je proto třeba, aby výkon člena dozorčí rady prováděla prostřednictvím fyzické osoby, kterou sama určí. Z tohoto závěru nelze vyvodit, že se vždy musí jednat o statutární orgán. Může tak například činit i zaměstnanec společnosti, který byl k výkonu pověřen. Až v případě absence zmocnění (či jejího výslovného zmocnění) zastupuje právníckou osobu v dozorčí radě její statutární orgán. Změna v osobě zástupce právnícké osoby je přípustná, a to kdykoliv, což znamená, že se každého zasedání dozorčí rady může účastnit jiný zmocněnec právnícké osoby.⁸⁸ Lze konstatovat, že v praxi se posledně zmíněné většinou neuplatňuje, neboť je takové jednání neefektivní a nelogické, a to hlavně pro pravděpodobnou neschopnost vícero zástupců právnícké osoby orientovat se v kultuře dané společnosti, v níž dozorčí rada působí.

Zástupce právnícké osoby musí současně splnit stejné zákonné (popř. stanovami upravené) podmínky jako všichni ostatní členové dozorčí rady (§ 46 odst. 3 ZOK). Samotnou funkci vykonává, jako by on sám byl členem dozorčí rady. Jestliže by v průběhu výkonu funkce došlo u osoby zástupce ke ztrátě způsobilosti k výkonu funkce, zástupčí oprávnění ze zákona také zanikne. To ovšem neznamená, že by s tím zaniklo i členství právnícké osoby v dozorčí radě.⁸⁹

4.3 Funkční období členů dozorčí rady

Výraznou změnu prodělalo ustanovení o funkčním období člena dozorčí rady. Zatímco právní úprava v ObchZ neobsahovala dispozitivní ustanovení o délce funkčního období (ponechala věc stanovám) a nastavila limitaci v podobě

---

⁸⁷ Důvodová zpráva k ZOK, ustanovení § 442 až 452.

⁸⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, s. 654-655.

⁸⁹ Tamtéž. s. 655.

maximálních pěti let, zákonodárce při rekodifikaci soukromého práva učinil přesně naopak. V souvislosti s vynecháním ustanovení o kodeterminaci (blíže viz podkapitola 4.4.2 *Participace zaměstnanců po rekodifikaci*), neobsahoval již ZOK ani omezující podmínky pro první členy dozorčí rady v podobě horní hranice jednoho roku funkčního období.

Zákon předpokládá, že funkční období členů dozorčí rady bude určeno stanovami, nebo smlouvou o výkonu funkce (stejný typ smlouvy může být dán i pro člena představenstva).⁹⁰ Avšak pro případ, že by se tak nestalo, dispozitivně upravil délku funkčního období na tři roky. Jak je z výše uvedeného patrné, chybí zde jakákoliv zmínka o její maximální hranici. Dosti široká zákonná volnost, ponechaná akcionářům společnosti, se stala od počátku předmětem sporů. Ze zákonného znění nelze však ani dnes jednoznačně dovodit, zda je možné nastavit délku funkčního období člena dozorčí rady na dobu neurčitou. Lasák⁹¹ se přiklání k názoru, že spíše ano, protože zákonodárce nestanovil žádné časové omezení, a zároveň je možné takové členy kdykoliv z funkce odvolat. S tímto názorem se lze ztotožnit, neboť z díkce zákona neplyne ničeho pro závěr opačný. Za jeden z hlavních argumentů pro legitimaci zmíněného názoru je možné pokládat, krom věty předchozí, také uvedené právo odvolat člena dozorčí rady, a to kdykoliv. Ochrana a zájem společnosti je v tomto směru zaručen jinými instituty než právě onou délkou funkčního období. Zároveň nic nebrání případné změně stanov, která by dodatečně chybějící náležitost upravila (pochopitelně s ohledem na smlouvu o výkonu funkce).

V souvislosti s výše uvedeným byl vysloven i opačný názor na danou problematiku. Například Čech a Šuk⁹² se domnívají, že tak učinit nelze, jelikož se jedná o délku funkčního období, která musí být ohraničena svým začátkem i koncem. K tomuto lze poznamenat, že pro absenci horní hranice funkčního období by se však doba neurčitá stejně tak mohla nahradit neúměrným počtem let (například 150 let), což by materiálně zakládalo funkční období na dobu neurčitou. Výše zmíněnému argumentu, že musí být určen začátek i konec funkčního období, by tato konstrukce nijak neodporovala, byť by měla stejný význam. Nutno také opět

---

⁹⁰ ROZEHNAL, Aleš. *Obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-524-1, s. 443.

⁹¹ LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 1969. Shodně s J. LASÁKEM také V. FILIP in *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-537-5, s. 2117.

⁹² ČECH, Petr a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová – BOVA POLYGON, 2016. ISBN 978-80-7273-177-0 s. 131.

podotknout, že v rukou těch, kdo členy dozorčí rady do funkce povolávají, je také pravomoc tyto členy kdykoliv odvolat. Neexistuje zde právo na vykonání celé doby své funkce.

Na závěr je třeba uvést situaci, kdy je dán rozpor ohledně délky funkčního období člena dozorčí rady mezi smlouvou o výkonu funkce a stanovami. Zákon řešil uvedené explicitním ustanovením, kdy přednost dal právě smlouvě o výkonu funkce. Její absolutní priorita v aplikovatelnosti byla narušena až přijetím velké novely, která v ustanoveních ZOK zakotvila omezující podmínku (konkrétně k tomuto viz podkapitola 4.6.1.4 *Změna stanov*). Avšak i za současného znění ZOK se předpokládá, že funkční období každého člena dozorčí rady může být stanoveno zvlášť.⁹³

4.4 Vznik funkce členů dozorčí rady

Jestliže jsou kritéria o základních podmínkách výkonu funkce splněna, může dojít k jejímu vzniku, a to vždy zákonem předvídaným způsobem. Jedná se o právní, obligační závazkový vztah mezi osobou vykonávající funkci a společností, v jejímž orgánu je tato funkce vykonávána. Vznik funkce podléhá konsensu, kdy na jedné straně je nabídka (ze strany společnosti) a na straně druhé přijetí (ze strany osoby, která by měla funkci vykonávat).⁹⁴

U prvních členů dozorčí rady akciové společnosti, je podmíněn vznik jejich funkce shodou zakladatelů (či jednáním jediného akcionáře), již vyjadřují ve stanovách společnosti. Jejich funkce však vzniká až tehdy, kdy akciová společnost nabude právní subjektivitu. V rozhodném okamžiku tak hraje roli nejen účinnost samotného právního jednání, ale také den vzniku společnosti. V již existujících společnostech je určující okamžik rozhodnutí valné hromady (či jmenování jediným akcionářem) společnosti. Účinnost rozhodnutí je ale možno stanovit na okamžik pozdější, avšak nikdy ne zpětně.⁹⁵

Nelze opomíjet ani zaměstnaneckou participaci na volbě části členů dozorčí rady a také vysílací právo spojené s akcií, na jehož základě může akcionář jmenovat člena či více členů dozorčí rady. Oba uvedené způsoby povolávání členů tohoto voleného orgánu byly však za původního znění ZOK velmi sporné, což bude v této

---

⁹³ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-799-6, s. 951.

⁹⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, s. 620.

⁹⁵ Tamtéž. s. 620-621.

kapitole blíže rozebráno. Kromě výše uvedených způsobů vzniku členství v dozorčí radě, existují současně také zvláštní způsoby, o jejichž problematice také bude blíže pojednáno níže, v rámci této kapitoly.

4.4.1 Volba členů dozorčí rady valnou hromadou

Členy dozorčí rady akciové společnosti, neříká-li zákon jinak, volí a odvolává valná hromada (přičemž do zaměstnanecké novely se dle ustanovení § 448 odst. 2 ZOK přiznávala pravomoc v této věci pouze valné hromadě). Volba má formu rozhodnutí, které je přijímáno prostou většinou hlasů přítomných akcionářů. Stanovy však mohou určit vyšší kvorum. Jestliže se jedná o akciovou společnost s jediným akcionářem, vykonává, mimo jiné, tuto pravomoc sám. Podání návrhu na volbu nebo odvolání člena dozorčí rady není zákonem výslovně vymezeno. Může tak činit například představenstvo, dozorčí rada, či jejich jednotliví členové.⁹⁶

Účinnost zvolení člena dozorčí rady nastává okamžitě, nebo až s odloženou účinností (např. odkládací doložkou). Stejně tak může být volba doplněna odkládací nebo rozvazovací podmínkou. Ať již je však vybrána jakákoliv účinnost, nesmí se stále zapomínat na vůli osoby, které má funkce vzniknout. Jestliže není dán její souhlas v době účinnosti rozhodnutí, funkce člena nevzniká. Udělí-li svůj souhlas dodatečně, vznikne zvolené osobě funkce člena dozorčí rady v okamžiku udělení souhlasu.⁹⁷

4.4.2 Participace zaměstnanců po rekodifikaci soukromého práva

Největší změnou po rekodifikaci soukromého práva, v porovnání s ustanoveními ObchZ, bylo dozajista celkové vypuštění kodeterminace. Narušení rovnoměrnosti zájmů se tak týkalo zaměstnanců společnosti, kteří, na rozdíl od předešlého právního stavu, neměli mít garantované zastoupení v dozorčí radě, a to ani za splnění speciálních podmínek. Sporné bylo dokonce i její dobrovolné zakotvení ve stanovách.⁹⁸ Při rekodifikaci bylo argumentováno především neschopností českých akciových společností konkurovat zahraničním subjektům se

---

⁹⁶ LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 1963.

⁹⁷ Tamtéž. s. 1964.

⁹⁸ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5, s. 429-430.

současným odkazem na země, které kodeterminaci také zrušily.⁹⁹ Závěr, že participace zaměstnanců na volbě části členů dozorčí rady byla toliko zatěžující, že způsobovala zaostávání českých podniků, nebyla však ničím exaktně podložena. Na druhou stranu se ani dnešní, především zahraniční, odborná veřejnost, neshoduje na pozitivních a negativních zaměstnanecké participace ve vztahu k efektivnímu chodu společnosti (blíže viz podkapitola 6.2.6 *Stručně ke kvalitativní stránce kodeterminace*).

Jak již bylo výše naznačeno, znění ZOK bylo zpočátku velmi nejasné. Spekulovalo se proto o možnosti dobrovolné kodeterminace, konkrétně, zda ji lze připustit alespoň ve stanovách společnosti. Zákon tuto variantu výslovně nevyklučoval, avšak ani neupravoval. Česká odborná veřejnost byla v názorech rozdělena, přičemž někteří se vyslovovali pro celkovou nepřipustnost kodeterminace, druzí naopak dovozovali její dobrovolnou variantu z dalších právních předpisů. Štenglová¹⁰⁰ se opírala o právní povahu (kogentního) ustanovení § 448 odst. 2 ZOK. Jelikož zákon explicitně říkal, že členy dozorčí rady volí a odvolává valná hromada, dovozovala nepřipustnost participace zaměstnanců na volbě části členů dozorčí rady. Ani stanovy tak nemohly tento institut ve svém obsahu zakotvit, jelikož zákon nestanovil ani výjimku v podobě dovětku, že by mohlo být postupováno jinak. Argumentovala také skutečností, že obsazování orgánů společnosti se řadí mezi statusové otázky dle § 1 odst. 2 ObčZ, a nestanovili zákon jinak, nelze valnou hromadu omezovat, a to ani stanovami. Dvořák¹⁰¹ k tomuto uváděl, že pouze za předpokladu skutečností předvídaných jiným právním předpisem, konkrétně zák. č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev (dále jen „zákon o přeměnách“), bylo možné připustit, aby povolání člena dozorčí rady bylo vykonáno zaměstnanci společnosti či jejich zástupci.

Lasák a Filip¹⁰² se naopak opírali o neexistenci ustanovení vylučující dobrovolnou kodeterminaci. Poukazováno bylo na skutečnost, že ZOK ve svých ustanoveních možnost participace zaměstnanců na volbě části členů dozorčí rady, neupravoval, avšak ani nezakazoval. Zároveň bylo odkazováno na ustanovení

---

⁹⁹ Důvodová zpráva k ZOK, k § 453 až 462.

¹⁰⁰ *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-480-3, s. 709.

¹⁰¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akiová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, s. 690.

¹⁰² *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-537-5, s. 2111-2112. Shodně také in POKORNÁ, Jarmila. *Obchodní společnosti a družstva*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-475-9, str. 288.

§ 421 odst. 1 písm. f) ZOK, který předpokládal existenci členů dozorčí rady, které nevolí valná hromada. Dalším opěrným bodem byla skutečnost, že zákon o přeměnách v ustanoveních § 101a, § 290b a § 371 možnost kodeterminace předvídal též. Analogicky vyvozovali, že připuštění kodeterminace pouze za podmínek obsažených v zákoně o přeměnách by vedl k interpretaci zákona takovým směrem, že by se zaměstnanci mohli podílet na volbě části členů dozorčí rady pouze za předpokladu uskutečnění fúze, rozdělení nebo přeměny společnosti na formu společnosti s ručeným omezeným a zpět, což pokládali za nelogické a v rozporu s jednotou právního řádu.

Nelze jednoznačně určit, který z těchto názorů byl, s ohledem na soudobé znění zákona, správný. Možné je pouze konstatovat, že povaha ustanovení § 448 odst. 2 ZOK byla taková, že její kogentní znění svěřovalo volbu členů dozorčí rady výhradně valné hromadě. Výše zmíněný argument pro použitelnost ustanovení § 421 odst. 1 písm. f) ZOK a ustanovení zákona o přeměnách ve prospěch dobrovolné kodeterminace sice bylo do jisté míry logické, avšak výslovná zákonná možnost stále chyběla. Neexistující dovětek v § 448 odst. 2 ZOK, který by alespoň naznačoval, že stanovy mohou zakotvit jiný způsob volby členů dozorčí rady, tak presumoval spíše nemožnost odchýlení se od dikce zákona. Jedinou výjimku tak mohl představovat pouze zákon o přeměnách, který kodeterminaci předvídal na základě v něm uvedených ustanoveních. Tuto problematiku vyřešila až zaměstnanecká novela, která opětovně do ustanovení ZOK kodeterminaci zavedla, a to jak povinnou, tak i dobrovolnou (viz kapitola 5 *Zaměstnanecká novela a její dopad na kodeterminaci*)

4.4.3 Vysílací právo po rekodifikaci soukromého práva

Posledním, a na počátku velmi kontroverzním, způsobem vzniku funkce člena dozorčí rady je jmenování akcionářem společnosti na základě vysílacího práva. Původní znění ZOK vysílací právo nikterak nezakotvovalo, avšak z řad odborné veřejnosti se opět vyslovil názor, jež se stavěl za jeho aplikovatelnost v praxi, a to prostřednictvím stanov společnosti. Argumentováno bylo, podobně jako u dobrovolné participace zaměstnanců, skutečností, že zákon nestanovil taxativní výčet způsobů, jak lze osobu povolát do funkce člena dozorčí rady. Znovu tak bylo odkazováno na ustanovení § 421 odst. 1 písm. f) ZOK.¹⁰³

---

¹⁰³ Opět se jednalo například o J. LASÁKA a V. FILIPA in *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-537-

K výše uvedenému lze jen opětovně poznamenat, že složení volených orgánů společnosti bylo a je věci statusové povahy dle § 1 odst. 2 ObčZ.¹⁰⁴ Štenglová¹⁰⁵ opět uváděla, že jakékoliv omezení valné hromady, stejně jako u dobrovolné kodeterminace, by musel zákon výslovně přiznat, a není možné ani ve stanovách určit jinak. Nebylo tak možné ani poukazovat na zahraniční právní úpravu, konkrétně německou, která vysílací právo výslovně zakotvovala.¹⁰⁶ Opačný závěr byl za této situace jistě nepřipustný, neboť by mohl založit domněnku využitelnosti každého, byť do jisté míry absurdního, způsobu vzniku členství v dozorčí radě, který by se v zahraničních právních řádech mohl objevit.

Právo akcionáře jmenovat členy dozorčí rady na základě vysílacího práva tak bylo, alespoň v počátcích, víceméně sporné. Avšak vzhledem k výše uvedenému, a s odkazem na právní jistotu v dané problematice, bylo třeba spíše dovozovat nepřipustnost vysílacího práva. Až tedy velká novela výslovně uvedla vysílací právo do litery zákona. Lze konstatovat, že presumpce budoucí právní úpravy ZOK tak sice byla v uvedeném kontextu správná, avšak na dobovou praxi neaplikovatelná (k vysílacímu právu po velké novele blíže viz podkapitola 6.3 *Vysílací právo po velké novele*).

4.4.4 Zvláštní způsoby vzniku funkce členů dozorčí rady

4.4.4.1 Kooptace

Kooptaci členů dozorčí rady upravuje ustanovení § 454 odst. 1 ZOK. Jedná se, stejně jako za účinnosti ObchZ, o jmenování osoby do funkce člena dozorčí rady k tomu příslušným orgánem (zde dozorčí radou), jehož počet členů neklesl pod jednu polovinu. Funkce tohoto člena trvá do příštího zasedání příslušného orgánu (zde valné hromady), který je oprávněn povolávat a odvolávat členy voleného orgánu. Členství kooptovaného člena zaniká automaticky, jakmile je výše uvedená podmínka naplněna. Současně je zcela irelevantní, zda bude záležitost volby člena

---

5, s. 2115. Podobně se však k této problematice stavěl P. ČECH in ČECH, P.: *Co ještě (ne) víme o nové úpravě dozorčí rady a představenstva?* In: Právní rádce č. 11/2013, s. 35.

¹⁰⁴ Takto uváděla například I. ŠTENGLOVÁ in *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-480-3, s. 709. Shodně také T. DVOŘÁK in DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, s. 188.

¹⁰⁵ *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-480-3, s. 709.

¹⁰⁶ Konkrétně ustanovení § 101 Aktiengesetz ze dne 06. 09. 1965 (dále jen „AktG“).

dozorčí rady na programu valné hromady.¹⁰⁷ Sporná může být pouze skutečnost, zda ZOK pojednává o nejbližším zasedání valné hromady, které skutečně proběhne nebo postačí jen okamžik, ve kterém se konat mělo. Nejvyšší soud ČR¹⁰⁸ se však již za účinnost ObchZ přiklonil spíše k druhé z uvedených variant. S tímto vyslovil současně, že není ani rozhodné, z jakého důvodu se valná hromada nekonala.

Stanovy možnost kooptace musí explicitně určit ve svém obsahu, jinak ke kooptaci přistoupit nelze. Za předpokladu, že by stanovy nic takového neumožňovaly a dozorčí rada by kooptaci provedla, jednalo by se o zdánlivé rozhodnutí.¹⁰⁹

Kooptace, která již jednou proběhla, nemůže být revokována, jelikož takové jednání z žádného ustanovení nelze dovodit. Vzhledem k výše uvedenému je také potřeba zmínit, že valná hromada může, stejně jako za účinnosti ObchZ, na svém zasedání rozhodnout o řádném povolání kooptovaného člena, přičemž rozhodným dnem pro začátek funkčního období je den tohoto nového povolání. Stanovy sice mohou obsahovat jinou úpravu, ale obecně se do délky funkčního období tohoto člena nezapočítává doba, po kterou vykonával funkci kooptovaného člena.¹¹⁰

Na závěr je nutno podotknout, že ustanovení o kooptaci byla s účinností ZOK od 1. 1. 2014 použitelná na všechny členy dozorčí rady. Za současného právního stavu se však jedná pouze o členy volené valnou hromadou, nikoliv zaměstnanci společnosti. S ohledem na velkou novelu, která zakotvila s akcií spojené vysílací právo, je potřeba také zmínit členy dozorčí rady jmenované akcionářem společnosti. Tento způsob povolávání člena dozorčí rady do funkce však má pro kooptaci vlastní pravidla, což bude vysvětleno v samostatné kapitole (viz podkapitola 6.3.3 *Kooptace člena dozorčí rady v případě nečinnosti akcionáře*).

4.4.4.2 Náhradnictví

Ustanovení § 454 odst. 2 ZOK připouští, že ve stanovách mohou akcionáři určit jednoho nebo více náhradníků, kteří by nastoupili na uvolněné místo člena

---

¹⁰⁷ *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-537-5, s. 2144.

¹⁰⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 9. 2010 sp. zn. 29 Cdo 3718/2009. In: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer.

¹⁰⁹ *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-537-5, s. 2143.

¹¹⁰ DVORÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, s. 692.

v dozorčí radě. Náhradníci nastupují na uvolněná místa v dozorčí radě dle podmínek a pořadí, které jsou předmětem stanov.¹¹¹ Jedná se však vždy o náhradníky členů zvolených valnou hromadou. V souvislosti s přijetím zaměstnanecké novely, resp. velké novely, byla tímto možnost vyloučena u členů volených zaměstnanci společnosti či členů jmenovaných akcionářem na základě vysílacího práva.

Krom splnění základních podmínek pro výkon člena dozorčí rady akciové společnosti musí být dána skutečnost, že osobě byl příslušným orgánem k povolávání a odvolávání členů dozorčí rady udělen status náhradníka. Počet takto ustanovených náhradníků není zákonem ohledně maximální a minimální výše nijak vymezen. Není dokonce ani zakázáno, aby měli jednotliví členové dozorčí rady své předem určené náhradníky. Řádným členem dozorčí rady se náhradník stane ze zákona, a to se všemi právy a povinnostmi k funkci náležející. Rozhodným dnem je den uvolnění místa člena dozorčí rady. Do té doby má osoba postavení čekatele.¹¹²

Problematické jsou převážně tři situace. První z nich pojednává o skutečnosti, zda může náhradník odmítnout přijetí uvolněného místa v dozorčí radě. Zde je zcela jistě potřeba vyslovit záporný závěr, jelikož funkce vzniká této osobě ze zákona, a to i s ohledem na předchozí souhlas být náhradníkem. Ovšem nelze také nezmínit, že stejně jako každému jinému členovi, náleží i tomuto možnost odstoupení z funkce.¹¹³ Druhá situace souvisí s délkou funkčního období člena dozorčí rady, který byl předtím náhradníkem. Zákon opět neupravuje, zda běží takovému členovi nové funkční období, nebo zastává funkci jen po dobu zbývajících, jež předchozí člen v plném rozsahu nevykonal. V tomto bodě se část odborné veřejnosti shoduje na skutečnosti, že správný je závěr druhý.¹¹⁴

Otázka vyvstává také ohledně skutečnosti, zda se náhradník může vzdát své pozice již v čekatelské fázi. Dvořák¹¹⁵ je toho názoru, že tak učinit nelze, z důvodu

---

¹¹¹ ROZEHNAL, Aleš. *Obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Právní učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-524-1., s. 444.

¹¹² DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, s. 690-691.

¹¹³ Tamtéž.

¹¹⁴ Takový závěr činí J. LASÁK in LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 2040. Shodně také uvádí T. DVOŘÁK in DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, s. 691.

¹¹⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, s. 691.

absentující funkce dané osoby, protože jí z tohoto postavení žádná práva a povinnosti neplynou. Dle uvedeného názoru není tímto založen důvod si myslet, že dochází k nucené práci.

Vyloučit ovšem nelze ani závěr opačný. Zákon sice možnost vzdání se zmíněné pozice nijak neupravuje, avšak tato skutečnost by mohla být argumentem i pro její samotnou přípustnost. Svobodná vůle, se kterou náhradník svůj budoucí závazek přejímá, by mohla být prostředkem pro jeho zrušení. Zároveň je třeba se domnívat, že pro efektivní a správný chod společnosti je nepochybně praktické rozvázání budoucí povinnosti (ale také i práva) již v pozici náhradníka než následné obstrukce s odstoupením z funkce. Lze konstatovat, že i jiné události by měly ve svém důsledku způsobit zapříčinit zánik náhradnictví (např. smrt dané osoby), a není tedy vyloučeno, že i právní jednání v podobě vzdání se pozice náhradníka je možno v tomto případě uplatnit.

4.4.4.3 Právní nástupnictví právnické osoby

Zákon předvídá predestřenou situaci ve vztahu k dozorčí radě v ustanovení § 455 ZOK. Právnická osoba, jako člen dozorčí rady, sice zaniká, avšak má svého univerzálního právního nástupce (nastává tak proces přeměny). Na rozdíl od sebe samé, její členství v dozorčí radě v tomto případě nezaniká. Stanovy mohou určit, vzhledem k dispozitivnímu charakteru právní úpravy, i jiný postup.

Dikce zákona v této souvislosti neřeší situaci, kdy se právnická osoba rozdělí na dva samostatné subjekty, přičemž oba mají povahu univerzálních právních nástupců. Dvořák¹¹⁶ v této souvislosti uvádí, že není možné, aby se počet členů dozorčí rady tímto způsobem navýšil, a není ani přípustné, aby se oba subjekty o místo člena v dozorčí radě dělily. Z důvodu nulové zákonné právní úpravy popisující uvedenou problematiku je třeba dojít k závěru, že funkce člena dozorčí rady v tomto případě, neudávají-li stanovy něco jiného, zaniká.

S uvedeným názorem se lze ztotožnit, neboť jakýkoliv jiný výklad není rozumně možný. Otázkou by mohlo být pouze řešení v podobě dohody stran v projektu přeměny, jež by poskytovala odpověď, který z nástupců zůstává členem dozorčí rady.

---

¹¹⁶ Tamtéž. s. 692.

4.4.4.4 Jmenování soudem

Stejně jako výše popsaná kooptace, byl i tento institut obsažen v české právní úpravě již před rekonstrukcí soukromého práva. V případě, že by na uvolněné místo člena dozorčí rady ve lhůtě stanovené zákonem (dva měsíce od zániku funkce) nebyl povolán člen nový, a tato skutečnost by bránila k plnění funkce tohoto orgánu, vzniká tím protiprávní stav.¹¹⁷ Soud je oprávněn řešit uvedenou situaci dvěma způsoby. Zaprvé může na návrh osoby, která prokáže právní zájem, jmenovat člena dozorčí rady na dobu, než bude řádně povolán na uvolněné místo nový člen. Druhou variantou by bylo nařízení likvidace společnosti, což může soud učinit i bez předchozího návrhu (§ 453 odst. 1 ZOK).

Vzhledem k povaze funkce člena dozorčí rady a ústavně zaručeným právům, nesmí soud jmenovat osobu, která se jmenováním nesouhlasí. Je tedy patrné, že se zákonodárce v tomto směru neinspiroval ObchZ, který umožňoval, aby soud jmenoval akcionáře společnosti i proti jeho vůli. Takový postup zákonodárce lze shledat jako správný, neboť se s funkcí pojí povinnost dodržovat péči řádného hospodáře, kterou by takovýto člen, vzhledem k možnému odporu pro výkon funkce, nemusel dodržovat, čímž by poškodil společnost.¹¹⁸

Při jmenování musí soud, mimo jiné, dbát základních předpokladů pro výkon funkce člena dozorčí rady. Pokud by jako takové chyběly nebo byly pouze v omezené míře, nemůže soud takovou osobu do funkce jmenovat. Rozhodným dnem vzniku funkce jmenovaného člena dozorčí rady je okamžik vykonatelnosti soudního rozhodnutí.¹¹⁹ Orgán¹²⁰, který je k tomu příslušný, může povolat nového člena dozorčí rady do funkce, čímž zaniká členství té osobě, která byla jmenována soudem.¹²¹ Možností odvolání disponuje, za předpokladu nenaplnění skutečnosti uvedené v předchozí větě, pouze ten, kdo ji do funkce povolal, tzn. opět soud.¹²²

---

¹¹⁷ Tamtéž.

¹¹⁸ Bylo by sice možné vymáhat náhradu škody, ale poškození společnosti by mohlo mít i jiné než materiální důsledky.

¹¹⁹ DVORÁK, Tomáš. *Akiová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, s. 693.

¹²⁰ Dle J. LASÁKA (in LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 2030) se za současného právního stavu tímto obdobně myslí i zaměstnanci společnosti či akcionář s vysílacím právem.

¹²¹ ČÁP, Zdeněk a Jan HEJDA. *Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde Praha, 2013. ISBN 978-80-7201-917-5, s. 521.

¹²² DVORÁK, Tomáš. *Akiová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, s. 695.

Na závěr je opět třeba podotknout, že na rozdíl od kooptace je možné za současného právního stavu uvedený způsob vzniku funkce aplikovat i na zaměstnanecké zástupce dozorčí rady či zástupce jmenované na základě vysílacího práva.

4.4.4.5 Počet členů a předseda dozorčí rady

Od účinnosti ZOK dne 1. 1. 2014 byl nově upraven také počet členů dozorčí rady. Oproti předchozí právní úpravě v ObchZ nestanovil ZOK žádné limity co do počtu členů (vyjma minimálního počtu jediného člena).¹²³ Pochopitelně ani ustanovení týkající se dělitelnosti třemi nebylo zachováno. Ustanovení § 250 odst. 2 písm. f) ZOK stanovilo povinnost v podobě pravidla určení počtu členů dozorčí rady ve stanovách společnosti. I když nemusel být údaj o počtu členů dán konkrétním číslem, vyžadovala se i přesto jistá míra určitosti (nebylo tedy možné vyjádřit počet členů dozorčí rady od do, neboť by taková neúplná informace vedla k problematickým výkladům).¹²⁴ Uvedená povinnost byla posléze také vypuštěna velkou novelou pro nadbytečnost, jelikož znění zákona obsahuje dispoziitivní ustanovení určující počet členů, při absenci přímé úpravy ve stanovách (v takovém případě má dozorčí rada tři členy). Zůstala však povinnost v podobě zapsání počtu členů v obchodním rejstříku.

Počítáno bylo tak i s možností, že stanovy určí nižší počet členů dozorčí rady, neboť s přijetím ZOK neexistovala povinnost v podobě minimálně tříčlenné dozorčí rady, která byla obsažena v ustanoveních ObchZ. Důvodem byla dozajista skutečnost, že se zánikem kodeterminace logicky nebylo této povinnosti třeba. I přes posledně uvedené je na místě poznamenat, že jak zaměstnanecká novela, tak velká novela vrátila opět kodeterminaci „*do hry*“, přičemž možnost jednočlenných dozorčích rad zůstala pro společnosti, nesplňující zákonné podmínky pro povinnou participaci zaměstnanců na volbě části členů dozorčí rady, zachována. Blíže se o počtu členů volených zaměstnanci, resp. jmenovaných akcionářem společnosti, věnují kapitoly zaměřené přímo na zaměstnaneckou novelu a velkou novelu (viz podkapitola 5.2.1 *Počet členů dozorčí rady po zaměstnanecké novele* a podkapitola 6.2.1 *Počet členů dozorčí rady po velké novele*).

---

¹²³ ROZEHNAL, Aleš. *Obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-524-1, s. 443.

¹²⁴ *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-537-5, s. 2108.

Lze dodat, že jednočlenné dozorčí rady jsou v praxi spíše výjimkou, a jedná se tak většinou o kolektivní orgán založený na pluralitě svých členů. Za těchto předpokladů musí dozorčí rada zvolit předsedu ze svého středu. Naproti tomu v jednočlenné dozorčí radě sice formálně volba předsedy dozorčí rady neexistuje, avšak jeho funkci vykonává tento jediný člen.¹²⁵ Zákodárce při rekonstrukci soukromého práva postavil najisto, kdo volí a odvolává předsedu dozorčí rady. Stanoveno bylo, že volbu a odvolávání provádí sami členové dozorčí rady, nikoliv členové jiného orgánu společnosti. Ani stanovy nemohly zakotvit, že by uvedená pravomoc byla svěřena někomu jinému.

Jak již bylo uvedeno, ustanovení ObchZ sice o volbě předsedy dozorčí rady nikterak nepojednávala, avšak docházelo se k závěru, že jej volili sami její členové ze svého středu. Vzhledem k mlčení zákona však bylo možné, aby stanovy určily, že tak činí valná hromada (viz podkapitola 3.4 *Počet členů a předseda dozorčí rady*). Ke stejnému závěru se lze klonit i dnes, jelikož ze znění zákona bylo velkou novelou vyřazeno kogentní ustanovení držící pravomoc volby předsedy pouze v rukou členů dozorčí rady. Stanovy tak opět mohou zakotvit, že předsedu dozorčí rady volí valná hromada (§ 44 odst. 3 ZOK).¹²⁶

Závěrem nutno konstatovat, že předseda je volen pouze z řad členů dozorčí rady. Nelze připustit, aby se jednalo o osobu, které tato funkce nenáleží. Funkce předsedy dozorčí rady se povinně zapisuje do obchodního rejstříku. V literě zákona není popsán podrobný postup při volbě a odvolání předsedy, avšak v praxi je tento nedostatek řešen stanovami společnosti. Zajímavostí může být, že kromě předsedy si dozorčí rady akciových společností mohou volit i tzv. místopředsedy. Výslovně sice zákon pojem místopředseda v souvislosti s dozorčí radou nezná, avšak současně proto nelze dovodit jeho nepřipustnost.¹²⁷

4.5 Zánik funkce členů dozorčí rady

Současná právní úprava v ZOK (stejně jako za účinnosti ObchZ) neudává taxativní výčet možností zániku funkce člena dozorčí rady. Většinou se tak děje

---

¹²⁵ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-451-0, s. 1887. Srov. obdobně stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 1. 2016 sp. zn. Cpjn 204/2015. In: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer.

¹²⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-799-6, s. 951.

¹²⁷ *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-537-5, s. 2116.

konsensuálně, avšak není tomu vždy.¹²⁸ Opět lze zmínit smrt fyzické osoby (či prohlášení za mrtvého), jako biologický a neodvratitelný faktor. Jelikož se od přijetí ZOK může stát členem dozorčí rady také osoba právnická, má její zánik stejný důsledek, jako smrt fyzické osoby. Netřeba dále vysvětlovat, že totéž platí i pro právnické osoby, ve kterých dozorčí rada působí, neboť jejím zánikem přestanou existovat i její orgány. Jediná výjimka je zánik právnické osoby s univerzálním nástupcem.

V praxi je také častým způsobem zániku odstoupení z funkce, odvolání z funkce, ztráta předpokladů pro výkon funkce, uplynutí funkčního období, naplnění rezolutní podmínky nebo volba nového člena. Zánik funkce člena jmenovaného soudem či člena kooptovaného dozorčí radou, zaniká zákonem předvídaným způsobem, což bylo ve zkratce uvedeno. Pochopitelně je třeba zmínit také změnu stanov, která může mít na funkční období, alespoň některých členů dozorčí rady, podstatný vliv.

4.5.1 Vybraná problematika zániku funkce členů dozorčí rady

4.5.1.1 Odstoupení

Osoba, která vykonává funkci člena dozorčí rady, může kdykoliv odstoupit, a to i bez udání důvodů. Jedná se o ukončení obligačního závazku obsahujícího některé omezující podmínky. Člen dozorčí rady nesmí být nijak nucen funkci vykonávat, jestliže se rozhodne, že tak činit nemůže či nechce. Na druhou stranu zákon udává limity, které musí být pro takovéto jednání, v podobě ukončení právního vztahu, naplněny. Důvodem uvedené právní úpravy je ochrana společnosti, která by při nedostatku členů obligatorního voleného orgánu mohla přijít k újmě.¹²⁹

S účinností ZOK bylo stanoveno, že člen dozorčí rady (či více těchto členů) nesmí odstoupit ze své funkce v době, kterou lze označit jako nevhodnou, neboť by takové jednání mohlo poškodit chod společnosti. Uvedené kritérium se od počátku jeví jako velmi nespécifické a nekonkrétní. Bylo proto třeba jeho naplnění vždy zkoumat individuálně, v každém případě zvlášť. Praktickým příkladem doby nevhodné může být nedávná situace související s pandemií Covid-19, jež ochromila chod některých společností.

---

¹²⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, s. 647.

¹²⁹ Tamtéž. s. 649.

Otázkou bylo, jaký důsledek by mělo porušení výše zmíněného. Názory se různily a zaujímaly široké pole od relativní neplatnosti¹³⁰ po platné právní jednání s povinností náhrady škody¹³¹. Spor vyřešil až Nejvyšší soud ČR, který stanovil, že: „*Porušení zákazu odstoupit z funkce člena (voleného) orgánu obchodní korporace v době pro korporaci nevhodné je porušením povinnosti péče řádného hospodáře, a zásadně má proto za následek vznik povinnosti k náhradě újmy vzniklé odstoupením v nevhodné době. Smysl a účel zákazu odstoupit v nevhodnou dobu (zásadně) nevyžaduje, aby právní jednání (odstoupení) učiněné v rozporu s tímto zákazem bylo neplatné.*“¹³² Uvedeným výrokem se Nejvyšší soud ČR přiklonil k logickému řešení dané situace, neboť se stále jedná o smluvní závazek a jako takový vyžaduje vůli v jeho setrvání. Z povahy věci by se opačným závěrem ničeho více nedosáhlo, neboť vzniklý spor mezi společností a členem dozorčí rady o době nevhodnosti by zapříčinil situaci, ve které člen dozorčí rady nejedná s péčí řádného hospodáře.¹³³ Pouhé konstatování společnosti, že se jedná o okamžik nevhodné doby, nebylo tak pro setrvání ve funkci pro člena uvedeného voleného orgánu zavazující. K projednané problematice je třeba dodat, že v literě zákona se od účinnosti velké novely výslovně doba nevhodnosti již neobjevuje, ovšem ani tato skutečnost neznamená, že člen dozorčí rady, který odstupuje ze své funkce, není vázán povinností péče řádného hospodáře ke společnosti. Porušení této povinnosti může mít i nadále za výsledek vznik sankce v podobě náhrady škody. Pojem doby nevhodné tedy již nebylo třeba, jelikož se takové jednání vztáhlo právě k uvedené péči řádného hospodáře.

Ve svých počátcích upravovala ustanovení ZOK institut odstoupení z funkce poněkud nedostatečně, o čemž svědčilo i možné ohrožení zájmu společnosti náhlým skončením funkce. Dikce zákona sice ukládala povinnost členovi dozorčí rady k oznámení odstoupení orgánu společnosti, který jej do funkce povolal, avšak zákonodárce zánik funkce stanovil na okamžik uplynutí pouhého jednoho měsíce od doručení zmíněného oznámení. Jistá modifikace odstoupení proběhla až prostřednictvím velké novely. Výslovné oznámení orgánu společnosti, který osobu do funkce povolal, bylo vypuštěno, a postačí tak pouze doručení

---

¹³⁰ *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-537-5, s. 515.

¹³¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, s. 650.

¹³² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 11. 2019, sp. zn. 27 Cdo 3367/2018.

¹³³ Shodně uvádí T. DVOŘÁK in DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, s. 650.

záměru odstoupit z funkce společnosti. Rozhodným dnem pro účinnost odstoupení je den, kdy se jednání dle věty předchozí dostalo do vlivu společnosti.¹³⁴ Za situace, že má společnost pouze jediného akcionáře, „*existuje nepochybně povinnost oznámit jedinému společníkovi odstoupení z funkce v případě, že se oznámení doručuje kapitálové společnosti nebo se oznamuje na zasedání orgánu, jehož je odstupující členem, nicméně tato povinnost stíhá společnost, resp. členy jejího orgánu, kteří odstoupení z funkce projednali nebo měli projednat*“.¹³⁵

Zákonná lhůta jednoho měsíce v případě odstoupení byla pro ochranu zájmů společnosti zvolena neprakticky, neboť by svolání valné hromady v takový krátký čas představovalo dosti velké obtíže. Zákonodárce tak ve velké novele, po vzoru ObchZ, zakotvil přijatelnější postup při řešení dané problematiky, a vtělil do znění ZOK ustanovení, kterým se zánik funkce stanovil na den, kdy odstoupení projedná (nebo projednat měl) orgán, jež člena do funkce povolal. Stanovy v tomto případě mohou určit, že tak může učinit i orgán, jehož je odstupující členem. Projednání by mělo proběhnout bez zbytečného odkladu, nejpozději na nejbližším zasedání konané od doručení odstoupení. V případě, že odstupující člen oznámí svůj záměr přímo na zasedání příslušného orgánu, končí jeho funkce uplynutím dvou měsíců, což již lze pokládat za lhůtu přiměřenou.

Krom výše uvedených, se musela velká novela současně vypořádat s odstoupením členů, kteří nebyli voleni valnou hromadou. I v tomto případě posloužila ustanovení ObchZ jako inspirace. Člen dozorčí rady, zvolený zaměstnanci společnosti (či jmenovaný akcionářem společnosti na základě vysílacího práva), oznamuje odstoupení orgánu, jehož je členem. Funkce zaniká dnem, kdy tento orgán odstoupení projednal nebo projednat měl. Problematické může být, že akcionáři s vysílacím právem nemusí být odstoupení člena, kterého jmenoval, vůbec sděleno. V takovém případě je vhodné, aby stanovy určily, jak se tento akcionář o výše uvedené skutečnosti vyrozmívá.¹³⁶

---

¹³⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 2. 2009 sp. zn. 29 Cdo 2863/2008. In: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer.

¹³⁵ Takto uvádí L. LASÁK in LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 437. Srov. I. ŠTENGLOVÁ in *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-480-3, s. 153.

¹³⁶ Důvodová zpráva k velké novele, bod 498.

4.5.1.2 Odvolání

Valná hromada, či jiná entita, která je oprávněna k povolání osoby do funkce člena dozorčí rady, může tohoto člena odvolat, a to i bez udání důvodů. Ani ve stanovách nelze určit ujednání, které by mělo ve výsledku znamenat vyloučení možnosti odvolání takové osoby. V takovém případě by se jednalo o absolutně neplatné ustanovení bránící, dle zákonné úpravy, svobodnému rozhodování toho, kdo osobu do funkce povolal.¹³⁷

Stejně tak, jak je tomu u odstoupení, je i zde relativně výhodné a efektivní oprávnění jednostranně vztah ukončit. Lze konstatovat, že se s odvoláním pojí určitá nejistota na straně člena dozorčí rady, avšak tento může vnímat i společnost sama vzhledem k možnému odstoupení osoby. Jelikož se tedy jedná o synallagmatický právní vztah, nelze spatřit jakýkoliv rozpor. Významným rozdílem může být ovšem skutečnost, že účinky odvolání osoby z funkce nastávají v den, kdy se osoba o svém odvolání dozví s tím, že není dána žádná dodatečná (jakási výpovědní) lhůta.¹³⁸

Ani odvolání se po rekodifikaci soukromého práva nevyhnuly různé spory a spekulace. Problematika odvolání totiž narážela na zaměstnanecké zástupce, kteří byli do funkce členů dozorčí rady zvoleni za účinnosti ObchZ. V praxi docházelo k jejich odvolávání valnou hromadou, jelikož ta dovozovala svou pravomoc zánikem povinné kodeterminace v souvislosti s výhradním právem volit a odvolávat členy dozorčí rady. Takovou interpretaci lze připustit, avšak na druhou stranu existovala práva nabytá dle předchozího právního stavu, která se, mimo jiné, pojila právě s odvolatelností tím, kdo člena dozorčí rady do funkce zvolil. Otázkou, která dodnes nezná jednoznačnou odpověď, bylo, kdo mohl za tehdy účinného právního stavu zaměstnanecké zástupce odvolat. Přiklonit se však lze spíše k názoru, že tak mohla činit valná hromada.¹³⁹ Vzhledem ke skutečnosti, že s přijetím ZOK nebyla zaměstnanecká participace na volbě části členů dozorčí rady akciové společnosti obecně připuštěna, právo zaměstnanců odvolat své zástupce zaniklo též. Interpretace, která by měla za výsledek faktickou neodvolatelnost, jež by zaměstnanečtí členové dozorčí rady byli nadáni v případě nemožnosti zásahu valné hromady, lze zcela jistě považovat za nepřiměřenou a nelegitimní. Je tak třeba

---

¹³⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, s. 648.

¹³⁸ Tamtéž. s. 649.

¹³⁹ Naproti tomu srov. s důvodovou zprávou k zaměstnanecké novele, obecná část odkazující na § 775 a § 778 ZOK.

se domnívat, že až do zaměstnanecké novely měla valná hromada obecně právo odvolat jakéhokoliv člena dozorčí rady, bez ohledu na entitu, která jej do funkce zvolila.¹⁴⁰

Na závěr je důležité poznamenat, že ohledně odvolání v souvislosti s kodeterminací a vysílacím právem budou pojednávat samostatné kapitoly, a to hlavně z důvodu jejich složitosti a rozsáhlosti, která je zapříčiněna s vázaností na povolávání (viz kapitola 5 *Zaměstnanecká novela a její dopad na kodeterminaci* a kapitola 6 *Kodeterminace a vysílací právo po velké novele*). Oba instituty zároveň byly, jak již bylo výše uvedeno, v rámci původního znění ZOK, velmi sporné a nejisté.

4.5.1.3 Volba nového člena

Ustanovení § 453 odst. 2 ZOK předvídá situaci, kdy je zvolen (nebo jmenován) nový člen dozorčí rady namísto člena původního. Tímto zákonodárce usnadnil postup odvolávání a následného povolání do jediného procesu.¹⁴¹ Uvedený způsob zániku funkce však nebyl při rekodifikaci soukromého práva novinkou, neboť jej znal již ObchZ. I když zákon výslovně neuvádí některé náležitosti, podléhá volba nového člena jistým podmínkám, které jsou nezbytné pro úplnost právního jednání. Vždy například musí být zcela jasné, kterému členovi dozorčí rady funkce zaniká. Jestliže by tato podmínka naplněna nebyla, právní jednání bude pro neurčitost nicotné.¹⁴² Ustanovení ZOK, upravující zmíněný postup, se týkala pouze rozhodnutí valné hromady, což, alespoň tedy terminologicky, nezměnila ani zaměstnanecká novela. Až velkou novelou byla vypuštěna omezující slova vztahující se pouze k valné hromadě společnosti, neboť stejná pravidla musí z logiky věci platit také pro kodeterminaci a akcionáře s vysílacím právem.

4.5.1.4 Změna stanov

Bezpodmínečně je třeba uvést problematiku dosti se podobající výše uvedenému odvolání. Jedná se o změnu stanov valnou hromadou, jež může zapříčinit zkrácení délky funkčního období členů dozorčí rady, a dokonce i samotný

---

¹⁴⁰ Shodně nepřímě J. DĚDIČ a P. ŠUK in DĚDIČ, Jan, ŠUK, Petr. *Nad novelou zákona o obchodních korporacích (aneb sporné otázky nové úpravy zaměstnanecké participace)*. In: *Obchodněprávní revue*. 2017, 9(4), s. 97.

¹⁴¹ *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-537-5, s. 2142.

¹⁴² DVORÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8, s. 696.

zánik funkce. Jednat se může o situaci, kdy stanovy nově určí stávajícím členům dozorčí rady délku funkčního období na jeden rok, čímž skončí funkční období všem členům, přesahující délkou funkce jednoroční hranici. Právní jistota členů dozorčí rady je zde tedy velmi malá, avšak je třeba konstatovat, že nikdo nemá právo na to, aby jeho funkce trvala po celé funkční období. Výklad, který by se vyslovil pro názor opačný, by byl zcela jistě nelogický už pro skutečnost, že valná hromada může jí povolané členy dozorčí rady kdykoliv odvolat nebo povolat člena nového na místo stávajícího.

Předestřená podobnost s problematikou odvolání, se v souvislosti s rekodifikací soukromého práva, opět týkala zániku funkce zaměstnaneckých zástupců v dozorčí radě. Bylo dozajista možné konstatovat, že přijetím ZOK, jež obecně kodeterminaci opomíjel, nedocházelo automaticky k zániku funkce členům, kteří byli v rámci participace zaměstnanců zvoleni do funkce za účinnosti ObchZ. V již uvedené judikatuře Nejvyššího soudu ČR¹⁴³ byla však dovozena i nemožnost zkrácení jejich funkčního období. Jak bylo ale také v této práci výše poznamenáno, byla pravomoc odvolání a volby členů dozorčí radě v ustanovení § 448 odst. 2 ZOK svěřena pouze valné hromadě. Bylo třeba se domnívat, že uvedená skutečnost předznamenala současně oprávnění valné hromady změnit délku funkčního období i členům dozorčí rady původně zvolených zaměstnanci společnosti, neboť opačná interpretace by byla nejednotná a nelogická. Až s přijetím zaměstnanecké novely, resp. velké novely připadá v úvahu možnost aplikovatelnosti zmíněné judikatury Nejvyššího soudu ČR, jelikož s povinnou kodeterminací, resp. vysílacím právem, již není volba členů dozorčí rady, dle ustanovení ZOK, výhradně právem valné hromady.

Jedinou ochranou pro členy dozorčí rady povolávané do funkce valnou hromadou, může být za jistých podmínek smlouva o výkonu funkce, která má ohledně délky funkčního období v zákonem předvídaných situacích přednost. Po rekodifikaci soukromého práva byla zmíněná přednost absolutní. Velká novela však její primární užití navázala na podmínku schválení jediným akcionářem, resp. většinou hlasů na valné hromadě, která je potřebná pro změnu stanov. Lze tedy vycházet z předpokladu, že změnou stanov by, v případě nenaplnění skutečnosti dle věty předchozí, bylo možné zkrátit či prodloužit délku funkčního období již úřadujícího člena dozorčí rady voleného valnou hromadou. Tomuto názoru svědčí

---

¹⁴³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 10. 2006 sp. zn. 29 Odo 839/2006. In: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer.

převážně výše uvedené, totiž že valná hromada může jím zvoleného člena kdykoliv, i bez udání důvodů, z funkce odvolat. Právě z tohoto důvodu je třeba předpokládat, že nová úprava stanov může dopadat nejen na nově zvolené členy po její účinnosti, ale také na členy stávající.

Naopak členů dozorčí rady, kteří jsou, v souvislosti se zaměstnaneckou novelou, resp. velkou novelou, zvoleni zaměstnanci společnosti či jmenování akcionářem na základě vysílacího práva, by se uvedená změna stanov nedotkla. Valné hromadě totiž nepřísluší jí nepovolané členy dozorčí rady zásadně odvolat (až na výjimky). Sporné by tak bylo pouze prodloužení funkčního období. Avšak je třeba se opět domnívat, že jestliže je volba či jmenování některých členů dozorčí rady v rukou jiné entity než valné hromady, tito členové (kteří jsou již ve funkci) nebudou podléhat ani případnému prodloužení délky funkce ve stanovách. Vyskytnout by se v praxi mohla totiž situace, kdy k prodloužení dojde těsně před uplynutím funkčního období, a člen dozorčí rady zvolený zaměstnanci v tomto případě setrvá ve funkci déle, než se původně předpokládalo, jelikož by jeho případné odvolání, vzhledem k náročnosti celého procesu, bylo projednáno až za poměrně dlouhou dobu (čímž by byla upřena práva zaměstnanců na novou volbu). Vyslovený názor tak předpokládá, že nová úprava stanov bude dopadat až na nové členy zvolené zaměstnanci či jmenované akcionáři na základě vysílacího práva (tzn. zvolené/jmenované po účinnosti nového ustanovení).

4.6 Shrnutí k obecné charakteristice složení dozorčí rady dle ZOK

Rekodifikace soukromého práva přinesla v ustanoveních ZOK řadu změn týkajících se právě i složení dozorčí rady akciové společnosti. Lze shrnout, že mnoho institutů bylo zachováno, část byla modifikována, a jiné, například již zmíněná kodeterminace, prakticky vymizely. Nová právní úprava se však, jak bylo predestřeno, potýkala s řadou problémů, jež dávaly vzniknout mnohým otázkám. Až tedy výše uvedenými novelizacemi (zaměstnaneckou novelou, resp. velkou novelou) byly některé sporné věci postaveny najisto, avšak nové opět vznikaly. Nelze tedy, stejně jako u ObchZ, konstatovat, že by došlo k eliminaci veškerých sporů. Jak již bylo také výše několikrát zmíněno, některé otázky, spojené v kontextu s právní úpravou složení dozorčí rady akciové společnosti, jsou aktuální i za současného znění ZOK.

5 Zaměstnanecká novela a její dopad na kodeterminaci

5.1 Obecně k zaměstnanecké novele

Zaměstnanecká novela byla přijata 30. 12. 2016 s účinností od 14. 1. 2017, a jejím jediným cílem bylo znovuzavedení institutu povinné a dobrovolné participace zaměstnanců na volbě části členů dozorčí rady akciové společnosti. Ve své obecné části se důvodová zpráva opírala o skutečnosti, že zastoupení zaměstnanců v orgánech společnosti je základním evropským právem. Odkazovala tak na Chartu základních sociálních práv zaměstnanců Evropské unie z roku 1989, na 5. předvěti Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy (dále jen „SFEU“) a na článek 153 odst. 1 písm. f) SFEU pojednávající o podpoře unie ohledně aktivity členských zemí, mj. při zastupování a kolektivní obraně zájmů zaměstnanců a zaměstnavatelů, včetně účasti při spolurozhodování.¹⁴⁴ V souvislosti s uvedenou argumentací je třeba poznamenat, že je otázkou, zda se o zaměstnanecké participaci ve vyjmenovaných evropských dokumentech přímo hovoří.

Zdůrazňována byla současně skutečnost, že ve společnostech, jejichž majoritním vlastníkem je stát, se i po rekodifikaci soukromého práva počítalo s účastí zaměstnanců na volbě části členů dozorčí rady, a to bez ohledu na počet těchto zaměstnanců.¹⁴⁵ Jak již bylo uvedeno, vynechání kodeterminace v ustanoveních ZOK týkajících se dozorčí rady se odůvodňovalo převážně zhoršením konkurenceschopnosti českých společností. Nevznikla však žádná studie ani výzkum, zda má v praxi tento institut tak zatěžující charakter, který by způsoboval neschopnost českých společností v udržování tempa se zahraničními konkurenty.

Výše zmíněný argument však byl do jisté míry pravdivý, jelikož akciovým společnostem odpadla povinnost v podobě zaměstnaneckých voleb a jejich celkové přípravy a průběhu. Velkým společnostem, které měly mnoho zaměstnanců rozdělených do různých závodů, se logicky snížily časové a finanční náklady s volbou spojené. Na druhou stranu zastánci kodeterminace hájili názor, že když už bylo poukazováno na zhoršení konkurenceschopnosti, nelze opomíjet skutečnost, že státy Evropské unie, které jsou ekonomicky velmi významné a silné, kodeterminaci ve svých právních rádech stále zakotvenou stále měly (například

---

¹⁴⁴ Důvodová zpráva k zaměstnanecké novele, obecná část.

¹⁴⁵ Tamtéž.

Německo, Nizozemsko, Dánsko atd.).¹⁴⁶ Není však možné srovnávat kupříkladu české pojetí kodeterminace s její německou obdobou. Dozorčí rada akciové společnosti v německém modelu totiž vždy ovlivňuje složení správní rady a současně i jejich odměny.¹⁴⁷ Zástupci zaměstnanců, kteří v takto konstruované dozorčí radě působí, mají proto velmi významnou roli. Členové správní rady se, právě vzhledem k uvedenému, často musí ucházet o jejich náklonnost, přičemž je zcela patrné, že postavení zástupců zaměstnanců může v uvedeném bodě dobře sloužit pro případné vyjednávání o lepších podmínkách týkajících se zaměstnanců společnosti.¹⁴⁸ Oproti tomu český model počítá převážně s kontrolní pravomocí dozorčí rady. Zákon sice umožňuje, aby stanovy přiznaly dozorčí radě i kompetence, kterými by se podílela na složení představenstva společnosti, avšak v praxi tomu tak většinou není.¹⁴⁹ Z hlediska zájmu zaměstnanců společnosti a jejich postavení při vyjednávání je tak německá právní úprava pro zaměstnance výhodnější.

Uvedený argument, upozorňující na vyspělé evropské země, nebyl zároveň úplně správný, neboť existují státy, které se zaměstnanecké kodeterminaci vyhýbají poměrně dlouhou dobu, a jsou současně významnými „ekonomickými hráči“ na světovém trhu. Jedná se například o Španělsko, Řecko nebo Velkou Británii. Posledně zmíněný je asi tím nejlepším příkladem, jelikož byla na poli legislativy zaměstnanecká participace již od 70. let minulého století předmětem častých debat. Tehdejší vláda v čele s Margaret Thatcherovou se vyslovila ohledně zavedení institutu kodeterminace spíše negativně. Dokonce i některé odborové organizace uvedenou inovativní myšlenku zavrhovaly.¹⁵⁰ V současnosti stále není s kodeterminací ve Velké Británii počítáno, a pravděpodobně ani nebude.

Bez ohledu na výše popsané zůstává skutečností, že zaměstnanecká novela byla přijata a povinná a dobrovolná participace zaměstnanců na volbě části členů dozorčí rady akciové společnosti se vrátila zpět do české právní úpravy. Spolu s ní se však objevilo dosti praktických problémů, a to převážně z důvodu nedbalosti zákonodárce, jehož výsledná práce nápadně připomínala ustanovení ObchZ z 90.

---

¹⁴⁶ Tamtéž.

¹⁴⁷ Konkrétně ust. § 84 odst. 1 a § 87 AktG.

¹⁴⁸ PLESSIS Jean, SANDROCK, Otto, GROßFELD, Bernhard, LUTTERMAN, Claus, SAENGER Ingo. *German Corporate Governance in International and European Context*. 3. vydání. Berlin: Springer, 2017 ISBN 978-3-662-54197-5, s. 208.

¹⁴⁹ HAVEL, Bohumil, PIHERA, Vlastimil. *Česká úprava kodeterminace v evropském kontextu corporate governance*. In: *Obchodněprávní revue*. 2021, 13(1), s. 14.

¹⁵⁰ Tamtéž. s. 11.

let minulého století. Vystala tedy řada otázek, které v zásadě neměly výslovně jednotné řešení a odborná veřejnost zůstala v některých situacích opět rozpolcena.

5.2 Participace zaměstnanců ve vztahu k dozorčí radě

Ustanovení § 448 ZOK bylo zaměstnaneckou novelou rozšířeno nejen o povinnou zaměstnaneckou participaci, ale současně také o hodně probíranou participaci dobrovolnou. Zákonodárce se pokusil vyřešit některé sporné otázky, avšak ne zcela efektivní cestou. Oproti tomu způsobil mnoho dalších problémů, se kterými se musela potýkat, nejen odborná veřejnost, ale i samotné společnosti. Skromnost ustanovení týkajících se zmíněné participace zaměstnanců byla terčem velké kritiky, jelikož mezery, které nebylo možno zacetit ani stanovami společnosti, působily jisté výkladové potíže. Ze zákonného znění nebylo například zřejmé, kdo organizuje volby, kdo navrhuje kandidáty, jaké je potřebné kvorum hlasů pro volbu či odvolání, kdo může být zaměstnanci zvolen jako člen dozorčí rady atd.¹⁵¹ Kritika zákonodárce, který se po dvou letech, od účinnosti původního znění ZOK, rozhodl, že znovu začlení kodeterminaci do právního řádu, byla zcela jistě oprávněná. Jestliže shledal, že vystala nutnost opětovného právního zakotvení kodeterminace do českého právního řádu, měla být dána zřetel na větší legislativní pečlivost. Realita však svědčila o opaku, když kvalitativní stránka zaměstnanecké novely odpovídala spíše právnímu stavu známého z minulému století.

5.2.1 Počet členů dozorčí rady po zaměstnanecké novele

Zákonodárce zachoval v ustanovení § 448 odst. 1 ZOK pravidlo, že dozorčí rada akciové společnosti má tři členy, jestliže stanovy neurčí jinak. Tento stav nebránil skutečnosti, aby dozorčí rada byla jednočlenná nebo dvoučlenná, jak tomu bylo již po rekodifikaci soukromého práva. Pouze za podmínky povinné participace zaměstnanců společnosti na volbě části členů dozorčí rady akciové společnosti výslovně stanovil, že počet těchto členů musí být dělitelný třemi. Nelze opomenout, že se mohlo jednat opět jak o číslo sudé, tak i liché. Otázka ohledně striktní povinné dělitelnosti, kterou si někteří autoři odborných článků kladli, byla jistě na místě. Logický důvod pro bránění společnostem zakládat například sedmičlenné dozorčí rady s třemi místy pro zaměstnanecké zástupce, zcela absentoval. Věcný byl tedy dozajista argument, který poukazyval na skutečnost, že zákonodárce mohl zvážít

---

¹⁵¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-540-4, s. 800.

variantu, kdy by se dělitelnost členů dozorčí rady vázala pouze na pravidlo v podobě volby nejméně jedné třetiny členů dozorčí rady.¹⁵² S tímto nelze jinak než souhlasit, avšak zákonodárce takto výslovně neučinil.

5.2.2 Povinná participace zaměstnanců

Povinná účast zaměstnanců na volbě části členů dozorčí rady byla zakotvena za splnění předpokladu, že má společnost více jak 500 zaměstnanců v pracovním poměru, a to bez omezení v podobě délky pracovní doby. Jednalo se o desetinásobek, v porovnání s ustanoveními ObchZ ohledně minimálního počtu zaměstnanců. Zákonodárce se inspiroval německou právní úpravou, která obsahuje, alespoň co do počtu, stejný požadavek.¹⁵³ Otázkou by mohlo být, zda lze takové číslo považovat za proporcionalní vzhledem k velikosti populace obou zemí. Avšak je nutné konstatovat, že opětovné legislativní zakotvení uvedené povinné kodeterminace do českého právního řádu prošlo v Poslanecké sněmovně několika návrhy. Politická situace si tak vyžádala některé ústupky, které měly za výsledek uvedenou podobu zákona.¹⁵⁴

Dle přechodného ustanovení čl. II zaměstnanecké novely bylo společnostem, jež splňují výše zmíněné kritérium, uloženo, aby uvedly stanovy společnosti do souladu s nově přijatou právní úpravou do dvou let ode dne nabytí její účinnosti. Za předpokladu, že by tak neučinily, hrozila dokonce možnost jejich zrušení a následná likvidace.¹⁵⁵ Lze poznamenat, že uvedená sankce byla ve vztahu k nedokonalé právní úpravě dosti přísná. Záležitosti, které zákon opomněl, svěřil do rukou společnosti, konkrétně jejich akcionářů, aby je upravili ve stanovách. V dané souvislosti se mohou jevit dva roky jako velmi dlouhý interval, avšak nelze říci, že by takový prostor byl dán všem společnostem bez výjimky (viz níže).

5.2.3 Přechodné ustanovení čl. II zaměstnanecké novely

V odborné literatuře byla kladena otázka, na jaké společnosti dopadá zmíněné přechodné ustanovení čl. II zaměstnanecké novely. Vycházelo

---

¹⁵² TOMÁŠEK, Petr. *Obnovení povinné kodeterminace - návrat nejistoty*. In: Obchodněprávní revue. 2017, 9(2), s. 40.

¹⁵³ Konkrétně ust. § 4 a § 1 odst. 1 Gesetz über Drittelbeteiligung der Arbeitnehmer im Aufsichtsrat (Drittelbeteiligungsgesetz – DrittelbG).

¹⁵⁴ TOMÁŠEK, Petr. *Obnovení povinné kodeterminace - návrat nejistoty*. In: Obchodněprávní revue. 2017, 9(2), s. 38-39.

¹⁵⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-540-4, s. 800.

se z předpokladu možných dvou variant. První stála na skutečnosti, že intertemporální ustanovení se týká jak společností, které naplnily podmínku pro povinnou participaci zaměstnanců na volbě před nabytím účinnosti, tak i po ní. Druhá naopak vztahovala dvouletou lhůtu jen pro společnosti, které tuto podmínku splnily před nabytím účinnosti zaměstnanecké novely. Ač by se na první pohled mohlo zdát, že vzhledem k nerovnosti mezi prvním a druhým případem by bylo logické zvolit první z výše uvedených, nebylo tomu zcela jistě tak. Důvod pro vyslovení aplikovatelnosti druhé varianty byla nepochybně skutečnost, že společnosti, které by naplnily požadavky zákona těsně před uplynutím dvouleté lhůty se vystavovaly nemožnosti flexibilně zareagovat na faktickou změnu událostí. Sankce v podobě zrušení společnosti by se v tomto kontextu jevila jako nepřiměřená. Právě z uvedeného se dovozovalo, že přechodné ustanovení se aplikovalo pouze na společnosti, jež podmínky pro povinnou kodeterminaci splňovaly ke dni 14. 1. 2017.¹⁵⁶

5.2.4 Aktivní a pasivní volební právo

Ustanovení posledního znění ObchZ měla zcela nepochybně vliv na konstruování aktivního volebního práva, které tak bylo zákonem výslovně přiznáno zaměstnancům společnosti, kteří k ní byli v pracovním poměru, a to bez ohledu na délku pracovní doby. Za předpokladu naplnění výše uvedeného kritéria pro povinnou participaci zaměstnanců na volbě části členů dozorčí rady, náleželo legitimovaným zaměstnancům společnosti aktivní volební právo. Zaměstnanecká novela v této souvislosti ale neurčila rozhodný den, od kterého byla společnost povinna umožnit zaměstnancům podílet se na obsazení části dozorčí rady. Jestliže byly stanovy této problematice přizpůsobeny, a společnost přesáhla po 14. 1. 2017 hranici 500 zaměstnanců v pracovním poměru, nezankala tím ze zákona automaticky funkce třetině členům dozorčí rady akciové společnosti. Dědič a Šuk¹⁵⁷ uvádějí, že dozorčí rada bude obsazována postupně, a rozhodný den pro možnou volbu zaměstnanců je den kdy zanikla funkce prvnímu členovi dozorčí rady. Takto by probíhala volba až do zmíněné jedné třetiny. Dvořák¹⁵⁸ v tomto kontextu uváděl, že v případě, že ve společnosti vznikly předpoklady pro povinnou

¹⁵⁶ DĚDIČ, Jan, ŠUK, Petr. *Nad novelou zákona o obchodních korporacích (aneb sporné otázky nové úpravy zaměstnanecké participace)*. In: *Obchodněprávní revue*. 2017, 9(4), s. 100.

¹⁵⁷ Tamtéž. s. 102.

¹⁵⁸ DVOŘÁK, Tomáš: *Participace zaměstnanců některých akciových společností po novelizaci zákona o obchodních korporacích provedené zákonem č. 458/2016 sb. aneb participace zaměstnanců znovu na scéně*. In: *Obchodní právo*, roč. 2018, č. 7-8, s. 248.

participaci zaměstnanců na volbě části členů dozorčí rady má společnost dvě možnosti, jak postupovat. Buďto může navýšit celkový počet členů dozorčí rady nebo odvolat některé členy jí zvolené, a to (nejpozději) na prvním zasedání valné hromady, kde má být projednána řádná účetní závěrka. V reakci na uvedené by se následně, co možná nejdříve, mělo přistoupit k samotným volbám. S tímto řešením se lze ztotožnit, neboť poskytuje zaměstnancům ochranu v řádném termínu, bez ohledu na délku funkčního období členů dozorčí rady zvolené valnou hromadou. Vyhovovalo tak současně smyslu a požadavkům zákona.

Naopak problematika pasivního volebního práva bylo zaměstnaneckou novelou zcela zahalena stínem nejistoty. Stejně, jak tomu bylo v původním znění ObchZ, chybělo i zde ustanovení udávající, komu právo být volen do dozorčí rady, náleží. Vzhledem k mezerovitosti zákona se docházelo k závěrům, že volitelností byla nadána každá osoba, která splňovala, byť jen základní předpoklady způsobilosti pro výkon funkce dozorčí rady. Ani stanovy nemohly pasivní volební právo omezit jen u určité části členů dozorčí rady, jelikož by se jednalo o zásah do práv zaměstnanců společnosti. Nebránilo se však skutečnosti, aby ve stanovách bylo zakotveno plošné omezení, které by dopadalo jak na volbu členů dozorčí rady valnou hromadou, tak i na volbu zaměstnaneckou. Argumentace diskriminací by za takové situace nepřicházela v úvahu.¹⁵⁹

5.2.5 Organizace voleb (odvolávání) a volební řád

Pravidla voleb¹⁶⁰ a jejich organizaci zaměstnanecká novela nijak nereflektovala. Otázek, které se s touto problematikou pojilo, tak bylo více než dost. Není zcela jasné, jak si zákonodárce představoval a vykládal případný průběh voleb, jelikož ani nezávazný text důvodové zprávy nepodával žádnou odpověď. Na jednu stranu tak zakotvil institut povinné kodeterminace na ochranu práv zaměstnanců některých společností, na stranu druhou však uvedeným společností neposkytnul žádné, byť jen dispoziční, podmínky pro takovou úpravu ve stanovách. Současně stanovil výše zmíněnou sankci v podobě zrušení a následné likvidace společnosti při nedodržení zákonných povinností, což bylo možné shledat neproporcionální vzhledem k nastaveným podmínkám. Ustanovení § 448 ZOK

---

¹⁵⁹ DĚDIČ, Jan, ŠUK, Petr. *Nad novelou zákona o obchodních korporacích (aneb sporné otázky nové úpravy zaměstnanecké participace)*. In: *Obchodněprávní revue*. 2017, 9(4), s. 102-103.

¹⁶⁰ Pokud se v této podkapitole hovoří o volbách a pravidlech s nimi souvisejících, platí tak stejně i pro odvolávání.

měla v tomto směru pouze jakýsi charakter teleologické normy, která určovala požadovaný stav, nikoliv však postup k jeho dosažení.

Právní úprava kodeterminace stála víceméně na spekulacích a dohadech. Předpokládalo se například, a to pouze s odkazem na § 163 ObčZ, že volební řád přijímalo a schvalovalo představenstvo společnosti.¹⁶¹ Uvažovat se však dalo i o možnosti, kdy stanovy mohly ve svém obsahu určit, že volební řád připravuje a schvaluje valná hromada.¹⁶² Svěření uvedené pravomoci do rukou zaměstnanců by bylo zcela jistě riskantní a nelogické, neboť by nemuselo dojít k brzkému konsenzu a společnost by se tak vystavovala nebezpečí nezákonnosti a následného zrušení. Z výkladu zákona tak právo vytvářet volební řádu tak náleželo spíše představenstvu než samotným zaměstnancům. Naproti tomu, v rámci solidarity a nesporného postupu, mělo představenstvo projednat s odborovou organizací nebo samotnými zaměstnanci obsah volebního řádu.¹⁶³

Úprava navrhování kandidátů v zákoně také chyběla. Názor, že tak mohli činit pouze zaměstnanci společnosti, při počtu, který by alespoň dával předpoklady pro možné zvolení, byl nejasný jako znění samotného zákona. Zároveň také podávání návrhu vylučovalo odborové organizace a rady zaměstnanců.¹⁶⁴ Vzhledem k mlčení zákona bylo spíše možné připustit výklad, že i jen jeden zaměstnanec nebo zástupce zaměstnanců mohl učinit návrh kandidáta na volbu do dozorčí rady.¹⁶⁵ Aplikace opozitního názoru by v praxi znamenalo svěření představenstvu společnosti pravomoc rozhodnout, zda má kandidát reálnou šanci být zvolen či nikoliv, což by omezovalo právo zaměstnanců společnosti. Současně by se mohlo představenstvo zbavovat tzv. nepohodlných kandidátů, což lze i z dnešního pohledu vyhodnotit, jako popření smyslu samotné kodeterminace. Stejně tak odborové organizace jako zástupci zaměstnanců měly nepochybně právo

---

¹⁶¹ Tento názor zastávali např. J. DĚDIČ a P. ŠUK in DĚDIČ, Jan, ŠUK, Petr. *Nad novelou zákona o obchodních korporacích (aneb sporné otázky nové úpravy zaměstnanecké participace)*. In: *Obchodněprávní revue*. 2017, 9(4), s. 103.

¹⁶² Uvedenou možnost předpokládal T. DVOŘÁK in DVOŘÁK, Tomáš: *Participace zaměstnanců některých akciových společností po novelizaci zákona o obchodních korporacích provedené zákonem č. 458/2016 sb. aneb participace zaměstnanců znovu na scéně*. In: *Obchodní právo*, roč. 2018, č. 7-8, s. 250. Uváděl také, že pravidla pro samotnou volbu mohla být určena i přímo ve stanovách společnosti.

¹⁶³ DĚDIČ, Jan, ŠUK, Petr. *Nad novelou zákona o obchodních korporacích (aneb sporné otázky nové úpravy zaměstnanecké participace)*. In: *Obchodněprávní revue*. 2017, 9(4), s. 103.

¹⁶⁴ Tento názor zastával P. TOMÁŠEK in TOMÁŠEK, Petr. *Obnovení povinné kodeterminace - návrat nejistoty*. In: *Obchodněprávní revue*. 2017, 9(2), s. 40.

¹⁶⁵ Shodně s T. DVOŘÁK in DVOŘÁK, Tomáš: *Participace zaměstnanců některých akciových společností po novelizaci zákona o obchodních korporacích provedené zákonem č. 458/2016 sb. aneb participace zaměstnanců znovu na scéně*. In: *Obchodní právo*, roč. 2018, č. 7-8, s. 250.

na navrhování kandidátů. Uvedené lze opřít o skutečnost, že účel odborové organizace spočívá v jednání v zájmu zaměstnanců společnosti. Navíc nelze takovou interpretaci označit za zásah do práv zaměstnanců, jelikož osoba, která by byla odborovou organizací navržena, nemusela být nutně zaměstnanci zvolena. Závěrem lze k tomuto dodat, že chyběla také ustanovení, která by odborové organizaci zakazovala navrhování kandidátů.

K absenci potřebného kvora, pro zvolení člena dozorčí rady zaměstnanci společnosti, se bylo možné vyjádřit obdobně. Zvolena tak mohla být osoba, která získala nejvyšší počet hlasů bez ohledu na účast. I přes značnou rizikovost pro společnost nebylo z díkce zákona možné dovodit závěr jiný. Volby se konaly volbou přímou. Otázka nepřímých voleb byla, pro mlčení zákona, více než sporná, a i zde se vedly dohady o její přípustnosti.¹⁶⁶

Skutečnost, že poslední znění ObchZ obsahovalo celkem kvalitní právní úpravu organizace voleb, mohla být pro zákonodárce velice hodnotnou inspirací. Opak byl však pravdou a text zaměstnanecké novely, který byl konstruován velmi prostě, měl za výsledek pouze zmatek a dohady v kruzích odborné veřejnosti, a to nejen o zmíněné organizaci voleb.

5.2.6 Dobrovolná participace zaměstnanců

Dobrovolná kodeterminace zůstala prakticky, ve srovnání s posledním znění ObchZ, nedotčena. Zaměstnancům byla opět zákonem přímo vyslovena možnost podílet se na volbě části členu dozorčí rady akciové společnosti, jestliže jim to umožnily stanovy. Přetrvávající otázkou (a to i dodnes) zůstávalo, zda je možné, aby v této situaci stanovy určily, že zaměstnanci volí méně než jednu třetinu členů dozorčí rady.¹⁶⁷ Lze opět vyslovit názor, že spíše ano, neboť dobrovolnost, se kterou stanovy obsahují zaměstnaneckou participaci by mohla být vyjádřena nižším podílem. Zároveň zákon zakotvil pouze skutečnost, že stanovy mohou „*určit, že zaměstnanci volí část dozorčí rady i při menším počtu zaměstnanců společnosti*“¹⁶⁸, nikoliv omezující jednu třetinu. Na druhou stranu nelze opět zcela

---

¹⁶⁶ Nepřípustnost dovozoval P. TOMÁŠEK in TOMÁŠEK, Petr. *Obnovení povinné kodeterminace - návrat nejistoty*. In: Obchodněprávní revue. 2017, 9(2), s. 41. Pro přípustnost se naopak vyslovoval T. DVOŘÁK in DVOŘÁK, Tomáš: *Participace zaměstnanců některých akciových společností po novelizaci zákona o obchodních korporacích provedené zákonem č. 458/2016 sb. aneb participace zaměstnanců znovu na scéně*. In: Obchodní právo, roč. 2018, č. 7-8, s. 250.

¹⁶⁷ DĚDIČ, Jan. a kol. *Obchodní zákoník: Komentář 3 díl* Praha: Polygon, 2002. ISBN 80-7273-071-1, s. 2461.

¹⁶⁸ Ust. § 448 odst. 2 ZOK

jistě dovodit, že by mohl být stanovami v uvedeném případě určen vyšší počet členů dozorčí rady volených zaměstnanci než valnou hromadou. Ustanovení § 448 odst. 2 věta třetí, totiž obsahuje výslovný zákaz, který dozajista platí i pro část za středníkem, totiž i pro kodeterminaci dobrovolnou. Opačný výklad by zároveň postrádal jakýkoliv smysl, neboť společnosti, jež by naplnily podmínky pro povinnou kodeterminaci by byly limitovány, zatímco společnosti s dobrovolnou kodeterminací nikoliv.¹⁶⁹

Problematika týkající se především organizace voleb se promítla i v dobrovolné kodeterminaci, avšak vzhledem k její povaze nelze říci, že by měla stejně devastující vliv, jak tomu bylo právě u kodeterminace povinné.

5.3 Shrnutí k zaměstnanecké novele

Zaměstnanecká novela vnesla do litery zákona zpět institut kodeterminace ve vztahu k dozorčí radě akciové společnosti. Po praktické stránce se jednalo o velice nešťastně provedenou právní úpravu, která přinesla více chaosu než užitku. Zákodárce, místo aby vycházel z posledního znění ObchZ před jeho zrušením, se nepochopitelně rozhodl přijmout úpravu podobající se jeho předešlé, jednodušší verzi z 90. let minulého století. Tato skutečnost předznamenala vznik, mnoha otázek, jež mohly v praxi působit nemalé problémy. Argument nekonkurenceschopnosti se v tomto případě obrátil proti samotným autorům výroku, neboť opětovné začlenění kodeterminace v uvedené podobě bylo přinejmenším dosti nejasné a neúplné. Množství času a peněz, které by společnosti v souvislosti s uvedenou novelizací musely vynaložit, aby ve svých stanovách zakotvily veškeré náležitosti, by pro ně bylo zcela jistě neúměrné. Uvedená právní úprava tak nemohla, už jenom z důvodu nejistoty, prospívat společností samým, a dokonce ani jejich zaměstnancům. Z výše uvedeného bylo vcelku logické, že zaměstnaneckou novelu nahradila velká novela, která nejen, že zkvalitnila úpravu týkající se kodeterminace, ale také přinesla nový institut (pro český právní řád) v podobě vysílacího práva.

---

¹⁶⁹ TOMÁŠEK, Petr. *Obnovení povinné kodeterminace - návrat nejistoty*. In: *Obchodněprávní revue*. 2017, 9(2), s. 42.

6 Kodeterminace a vysílací právo po velké novele

6.1 Obecně k velké novele

Velká novela měla daleko širší dosah než výše uvedená zaměstnanecká novela. Změnila se totiž nejen ustanovení o dozorčí radě, ale také o smlouvě o výkonu funkce, valné hromadě, správní radě a mnoho dalších. S ohledem na dozorčí radu však velká novela vyřešila řadu problémů, které se v odborné veřejnosti často řešily. Nelze říci, že by tento legislativní počín měl za výsledek konec veškerých spekulací a sporů, avšak eliminoval zásadní nejistoty, které byly zaměstnaneckou novelou do zákona vtěleny.

Z důvodové zprávy k velké novele byl záměr ohledně participace zaměstnanců na volbě části členů dozorčí rady zcela zřejmý, když říká, že „*Smyslem kodeterminace je umožnit právě zaměstnancům ovlivnit kontrolní mechanismy ve společnosti a využít u toho svých zkušeností s chodem společnosti*“¹⁷⁰. Prakticky podobný cíl vyjadřovala i zaměstnanecká novela, ovšem z její právní nedostatečnosti by se materiálně těžko takový účel dal na první pohled dovodit.

Inspirací pro zákonodárce byla tentokrát, krom ustanovení posledního znění ObchZ, i zahraniční právní úprava. Zakotven byl například výslovně, již dříve předvídaný, institut vysílacího práva spojený s akcií. I když někteří autoři jeho existenci v českém právním řádu předjímalí již po rekodifikaci soukromého práva (viz podkapitola 4.4.3.5 *Vysílací právo*), byla tentokrát ona možnost explicitně uzákoněna.

Jak je již výše naznačeno, ani v ustanoveních ZOK po velké novele nebyla vždy shoda na výkladu ohledně některých záležitostí. Následující podkapitoly se zabývají stavem, který v České republice panuje od velké novely, a některých interpretačních úskalí s ním spojených.

6.2 Kodeterminace po velké novele

Velká novela přinesla výrazné změny, týkající se převážně procesní stránky zaměstnanecké participace na volbě části členů dozorčí rady. Jako inspirace posloužila zákonodárci právní úprava posledního znění ObchZ. Kodeterminaci bylo zároveň vyhrazeno samostatné ustanovení, konkrétně § 448a ZOK, přičemž

---

¹⁷⁰ Důvodová zpráva k velké novele, bod 498.

základní pravidla byla zachována v ustanoveních § 448 ZOK. Na první pohled lze spatřit, že zákonodárce napravil některé chyby, kterých se dopustil v souvislosti se zaměstnaneckou novelou. Jednalo se převážně o vyplnění mezer, které měly velmi chaotický charakter, neboť u zaměstnanecké novely chyběla, byť alespoň dispozitivní, pravidla pro průběh kodeterminace.

Příkladem takové zákonné mezery mohla být již v předchozích kapitolách uvedená problematika týkající se okamžiku, k jakému se určuje rozhodný počet zaměstnanců pro vznik povinné participace. Proto bylo velkou novelou výslovně stanoveno, že se jedná o první den účetního období, v němž má být ustaven do funkce člen dozorčí rady.

K výše uvedenému je nutno podotknout, že zákonodárce nejasnost ohledně okamžiku, ke kterému se pojí právo zaměstnanců participovat na volbě části členů dozorčí rady, zdánlivě vyřešil. Otázkou může však být, kdy nastane daný okamžik ustavení do funkce člena dozorčí rady. Lasák¹⁷¹ usuzuje, že se jedná o chvíli, kdy se uvolní místo v dozorčí radě, resp. kdy vznikne místo nové. S uvedenou problematikou lze opět zmínit, že v praxi může nastat situace, kdy by člen dozorčí rady byl povolán na dobu neúměrně dlouhou, či dokonce na dobu neurčitou. Proto je nutno opět uvést, že vhodnějším řešením by bylo, aby valná hromada na své první schůzi zvýšila počet členů dozorčí rady ve stanovách v souladu s povinnou participací zaměstnanců společnosti, nebo část členů odvolala.¹⁷²

Orgán, který je povinen posuzovat, zda je kritérium pro povinnou kodeterminaci splněno, je představenstvo společnosti. Zákon nic takového výslovně sice neuvádí, avšak je možné, oproti právní úpravě předchozí, tuto skutečnost dovodit nejen z ustanovení § 163 ObčZ, ale také z povinností vyplývajících při organizaci voleb v případě kodeterminace dle § 448a ZOK.

V případě, že se po zvolení člena dozorčí rady zaměstnanci sníží počet zaměstnanců pod zákonem požadovanou hranici pro povinnou kodeterminaci, neznamená to automatický zánik funkce tohoto člena. Dokonce je třeba se domnívat, že valná hromada nemá právo takového člena ani odvolat.¹⁷³ Tento předpoklad vychází z prostého důvodu. Mohlo by se totiž jednat o zřejmé obcházení

---

¹⁷¹ LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 1965.

¹⁷² DVOŘÁK, Tomáš: *Participace zaměstnanců některých dualistických akciových společnostech po 1. 1. 2021*. In: *Obchodní právo*, roč. 2020, č. 9, s. 4.

¹⁷³ Srov. s názorem I. PELIKÁNOVÉ (in PELIKÁNOVÁ, Irena a Ivan KOBLIHA. *Komentář k obchodnímu zákoníku: (s přihlédnutím k evropskému právu)*. Praha: Linde, 1995. *Zákony*. ISBN 80-85647-52-4, s. 560-561) ohledně možnosti převolení dozorčí rady.

zákona, kdyby společnosti, které mají kolísající počet zaměstnanců okolo zmíněné limitující hranice snižovaly stav svých zaměstnanců za účelem odvolání jimi zvolených členů dozorčí rady. Lze konstatovat, že nejde o stejnou situaci, jež panovala do přijetí zaměstnanecké novely, neboť se nejedná o absolutní neodvolatelnost členů dozorčí rady, nýbrž neodvolatelnost relativní. Právo zaměstnanců, odvolat takového člena sice zaniklo, avšak může být, na rozdíl od stavu za účinnosti původního znění ZOK, znovu obnoveno naplněním zákonné skutečnosti či jejím dobrovolným upravením. V komparaci s vysílacím právem nelze také opomenout, že ustanovení § 448b odst. 4 ZOK výslovně upravuje situaci, kdy pro zánik vysílacího práva může valná hromada takto jmenovaného člena dozorčí rady sama odvolat. Pro absenci v případě kodeterminace by bylo možné dovodit nepřipustnost takového jednání.

6.2.1 Počet členů dozorčí rady po velké novele

Ustanovení § 448 ZOK se ohledně počtu členů dozorčí rady nijak zásadně neliší od úpravy nastolenou zaměstnaneckou novelou. Jestliže tak stanovy neurčují jinak, má dozorčí rada tři členy (nic ovšem nebrání, aby dozorčí rada měla pouze jednoho člena). Zákon výslovně uvádí povinnost, aby počet členů dozorčí rady, byl u společností, v nichž zaměstnanci volí jednu třetinu členů dozorčí rady, dělitelný třemi. Oproti právní úpravě, kterou přinesla zaměstnanecká novela, a ostatně i ustanovením posledního znění ObchZ, lze v současnosti dojít k výkladu, že pokud stanovy určí (i za předpokladu povinné participace zaměstnanců na volbě části členů dozorčí rady) vyšší podíl zaměstnanců na volbě členů dozorčí rady (například volba jedné poloviny), nemusí být tento celkový počet dělitelný třemi.

V této práci již byl také vysloven názor, že zákon dozajista myslí dělitelnost třemi bezzbytku, avšak judikatura zatím neexistuje a znění zákona tento problém explicitně neřeší. Dvořák uvádí, že „*požadavku zákona by vyhovovala i např. sedmičlenná dozorčí rada, ovšem s tím, že v takovém případě musí stanovy určit, že zaměstnanci mají právo na 3 křesla v dozorčí radě*“¹⁷⁴. Prakticky uvedený výklad ničemu nebrání, a je tak z tohoto hlediska logický. Ovšem je třeba znovu připomenout, že díkce zákona lpí na dělitelnosti počtu členů dozorčí rady, jež představují fyzické anebo právnické osoby. Pokud by byla připuštěna interpretace, že je dělitelnost třemi se zbytkem v uvedeném případě možná, nedělila by se pouze

---

¹⁷⁴ DVORÁK, Tomáš: *Participace zaměstnanců některých dualistických akciových společnostech po 1. 1. 2021*. In: *Obchodní právo*, roč. 2020, č. 9, s. 4.

místa v dozorčí radě, ale právě i tyto fyzické nebo právnické osoby, které se zbytkem dělit nelze. Zákonodárce tak nevyjádřil dovětkem, že číslo uvádějící počet členů dozorčí rady po vydělení musí vycházet celé, neboť je tak dáno z povahy věci. Opět je však třeba poznamenat, že prakticky by interpretace dělitelnosti se zbytkem, s případným větším než třetinovým podílem v rukou zaměstnanců, ničemu nebránila.

Jestliže by se však současně připustil výše uvedený výklad, že počet členů dozorčí rady musí být dělitelný třemi pouze v případě, že zaměstnanci volí přímo výslovně jednu třetinu dozorčí rady, vycházelo by tak číslo vždy celé. Stanovy by za této situace sice mohly určit, že zaměstnanci volí více členů dozorčí rady, avšak počet by již ze zákona nemusel být dělitelný třemi.

6.2.2 Aktivní a pasivní volební právo

6.2.2.1 Aktivní volební právo

Skutečnost, komu aktivní volební právo náleží, zůstala prakticky nezměněna. I po velké novele zůstalo pouze zachováno zaměstnancům, kteří jsou ke společnosti v pracovním poměru, nikoliv zaměstnancům pracujícím ve společnosti na základě dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr. Avšak i ustanovení o aktivní volební legitimaci si prošlo jistým doplněním, které lze považovat za právní novinku, jež nepamatoval ani ObchZ. Upraven byl totiž rozhodný okamžik pro vznik aktivního volebního práva. Přiznáno tedy bylo všem zaměstnancům, kteří splňují zákonem stanovené podmínky v době konání volby či odvolání. Nelze tak vyloučit osoby, které se staly zaměstnanci společnosti v průběhu voleb. Za předpokladu, že volby trvají více dní, není rozhodné, zda byla osoba od začátku voleb zaměstnancem společnosti, nebo tento status nabyla až některý den v jejich průběhu. Zároveň stanovy ani volební řád nemohou uvedené upravovat rozdílně od zákona. Jestliže by se tak přece jen stalo, bylo by takové právní jednání stíženo vadou, pro kterou by se na něj hledělo, jako by nebylo přijato (§ 245 ObčZ).¹⁷⁵

V praxi může vyvstat otázka, zda se v případě, kdy dojde k uvolnění pracovního místa zaměstnance, který se již voleb zúčastnil, a ještě v průběhu těchto voleb nastoupí do pracovního poměru na uvolněné místo zaměstnanec jiný, může

---

¹⁷⁵ LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 1974.

tento nový zaměstnanec zúčastnit voleb také. Lasák uvádí, že: „*Aktivní volební právo náleží zaměstnancům, není spojeno ("inkorporováno") s konkrétním pracovním místem v organizační struktuře společnosti*“¹⁷⁶. S tímto je možné souhlasit, a tedy i konstatovat, že se voleb zúčastnit může.

Na druhou stranu se minimální počet zaměstnanců, který je zákonem na volbě vyžadován, musí z logiky věci navýšit právě o tohoto dalšího zaměstnance, i přes skutečnost, že zaměstnanci předešlému, který se voleb také zúčastnil, zaměstnanecký poměr již skončil. Konkrétně se jedná například o situaci, kdy působí ve společnosti 527 zaměstnanců s aktivním volebním právem a dojde k výše uvedenému. Minimální účast musí být v tomto případě počítána z čísla 528, nikoliv z čísla 527, neboť ten, kterému pracovní poměr již skončil, své volební právo též vykonal.

6.2.2.2 Pasivní volební právo

Pozitivní změnou si prošlo převážně pasivní volební právo, které bylo po velmi dlouhé době, znovu explicitně vtěleno do litery zákona. Právo bylo přiznáno pouze zaměstnancům společnosti, kteří jsou k ní v pracovním poměru (nejedná se opět o osoby, které konají práce na základě dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr). Zákon tedy vyžaduje, samozřejmě krom obecných podmínek volitelnosti, jen jediné kritérium, a to pracovní poměr v době volby. Zároveň i po zvolení musí uvedená osoba zachovávat pracovní poměr ke společnosti. Jestliže by tento zanikl, výsledkem by byl i akcesorický zánik funkce člena dozorčí rady.¹⁷⁷

Právní úprava před rekodifikací soukromého práva v tomto směru umožňovala, aby pasivním volebním právem byla nadána i osoba v podobě zástupců zaměstnanců, a to bez současné podmínky být ke společnosti v pracovním poměru (např. člen odborové organizace). Tuto možnost však velká novela nepřipustila. Lze se tak domnívat, že ObchZ, alespoň relativně, poskytoval v oblasti kodeterminace větší ochranu členům dozorčí rady zvolených zaměstnanci. Jestliže by se za současného znění zákona stal zaměstnanecký zástupce v dozorčí radě pro společnost nepohodlný, mohla by se jej zbavit ukončením pracovního poměru. Nutno však konstatovat, že ne všichni členové dozorčí rady zvolení zaměstnanci

---

¹⁷⁶ Tamtéž.

¹⁷⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-799-6, s. 953.

společnosti za účinnosti ObchZ, byli součástí odborů, a proto nelze současnou menší ochranu vyslovit obecně.

Podmínka pracovního poměru se dle dikce zákona vztahuje pouze na samotnou volbu a průběh funkce, nikoliv na dobu před. Je možné se ztotožnit s názorem Lasáka¹⁷⁸, tedy že uvedená skutečnost nijak nebrání tomu, aby byl navržen kandidát, který zatím zaměstnancem v pracovním poměru ke společnosti není. Jestliže tak existuje předpoklad, že by mohla osoba podmínku volitelnosti splnit do doby konání volby, nebrání nic jejímu navržení. K volbě však musí dojít až poté, co pracovní poměr vznikl. Ani stanovy nemohou uvedenou problematiku upravit jinak, totiž že by pasivní volební právo náleželo jiným než zákonem stanoveným osobám. Jediná výjimka, která je v textu zákona předvídána, je případ, kdy osoba zvolená zaměstnanci odejde do důchodu. Tehdy mohou stanovy určit, že funkce člena dozorčí rady tímto okamžikem nezaniká. Pokud stanovy neurčují přesně, o jaký typ důchodu se jedná, lze mít důvodně za to, že se počítá implicitně i s důchodem předčasným nebo invalidním.¹⁷⁹

Další, avšak pouze dočasnou výjimku, představuje bod 13 čl. II přechodného ustanovení velké novely. Jestliže byla osoba zaměstnanci zvolena do funkce člena dozorčí rady před nabytím účinnosti velké novely, nevztahuje se na ní podmínka volitelnosti ohledně pracovního poměru ke společnosti. Stejně tak by se analogicky mělo uvedené přechodné ustanovení vztahovat i na osoby, které byly ve funkci člena dozorčí rady před nabytím účinnosti velké novely, avšak po jejím nabytí jim status pracovního poměru ke společnosti zanikl.¹⁸⁰

6.2.3 Organizace voleb (odvolávání) a volební řád

Organizování zaměstnaneckých voleb¹⁸¹ do dozorčí rady bylo velkou novelou výslovně svěřeno představenstvu společnosti. O konkrétních náležitostech zákon nehovoří. Z praxe by se však mělo jednat zejména o čas a místo, formu (elektronicky či hlasovacími lístky), faktické umožnění tajného hlasování, sčítání hlasů a vyhlášení výsledků. Samotná organizace voleb musí být projednána s odborovou organizací a radou zaměstnanců (jestliže ve společnosti působí).

---

¹⁷⁸ LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 1978.

¹⁷⁹ Tamtéž. s. 1979-1980.

¹⁸⁰ Tamtéž. s. 1980.

¹⁸¹ Pokud se v této podkapitole hovoří o volbách a pravidlech s nimi souvisejících, platí tak stejně, až na výslovné výjimky, i pro odvolávání.

Důležitou náležitostí se opět stala i tajnost voleb, a to především z důvodu zabránění šikanózního jednání proti zaměstnancům společnosti.¹⁸² Zákonem je současně apelováno na přítomnost co možná nejvyššího počtu voličů. Nejnižší zákonnou hranici pak tvoří jedna třetina všech aktivně legitimovaných, což je rozdílné od posledního znění ObchZ, neboť ten vyžadoval aktivní účast nejméně jedné poloviny uvedených voličů. Snížení hranice mělo svůj praktický důvod. Zaměstnanecké volby nemají bránit v efektivním chodu společnosti, přičemž ObchZ vyžadovaná účast jedné poloviny všech voličů nadaných aktivním volebním právem byla dosti nepřiměřená. V praxi by se totiž mohlo lehce stát, že společnost nezvládne, a to například kvůli velkému nezájmu zaměstnanců, uspořádat volby do dozorčí rady, což by pro ni mělo neblahé důsledky. Současnou úpravu lze tedy považovat za přiměřenější.

Návrh na volbu kandidáta má právo podat představenstvo, odborová organizace nebo rada zaměstnanců nebo společně alespoň 10 % zaměstnanců, kteří jsou ke společnosti v pracovním poměru. Jestliže působí ve společnosti více odborových organizací, může návrh učinit každá z nich.

Bližší pravidla pro povinnou nebo dobrovolnou kodeterminaci obsahuje volební řád připravovaný a schvalovaný také představenstvem společnosti. Volební řád lze přijmout s tím, že může být pouze jednorázový (pro volbu jedné určité osoby) nebo obecný (pro volbu neurčitého počtu budoucích kandidátů). Vhodnější, a zcela jistě méně časově i finančně náročnější, je varianta druhá.¹⁸³ Představenstvo projednává volební řád s odborovou organizací a radou zaměstnanců. Jestliže je odborových organizací ve společnosti více, musí představenstvo projednat volební řád s každou z nich.¹⁸⁴ Při neexistenci žádné odborové organizace či rady zaměstnanců naopak není tato povinnost dána, čímž lze opět spatřit rozdílnost ve vztahu k právní úpravě dle ObchZ, která v tomto případě vyžadovala, aby představenstvo volební řád projednalo se zaměstnanci společnosti. Z důvodu složitosti a nepraktičnosti lze vynechání této povinnosti považovat za správné. Zároveň je nutno podotknout, že i přes projednání volebního řádu, a případný nesouhlas výše uvedených, je představenstvo oprávněno jej přijmout a schválit.

---

¹⁸² ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-799-6, s. 954.

¹⁸³ LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 1985.

¹⁸⁴ Důvodová zpráva k velké novele, bod 498.

Projednání se zaměstnanci by tak v uvedeném případě mohlo mít také pouze jen doporučující charakter.

Obsahem volebního řádu by měla být, mimo jiné, skutečnost, zda jsou volby do dozorčí rady přímé či nepřímé, potažmo jaké kvorum hlasů se vyžaduje pro zvolení osoby do funkce. V případě nepřímých voleb také jejich pravidla. Zakotvit dále může více kolové volby, kdy a komu se podává návrh na volbu kandidáta a další instituty upřesňující volby.¹⁸⁵ Dle znění zákona je zvolen kandidát, který dostal nejvyšší počet hlasů. Volební řád může opět upravit uvedené pravidlo odlišně, a to například tak, že ke zvolení kandidáta je potřeba nadpoloviční většina odevzdaných hlasů, nikoliv pouhý nejvyšší počet. K odvolání je zákonem výslovně předvídan minimální počet v podobě jedné poloviny oprávněných voličů. Volební řád však i zde může stanovit jinak.

6.2.3.1 Nepřímá volba členů dozorčí rady

Velkou novelou se do litery zákona opět začlenila také volba nepřímá, jež spočívá v kodeterminaci prostřednictvím zaměstnanci zvolených zástupců – tzv. volitelů. Tento způsob volby byl znám již za účinnosti ObchZ, přičemž ten jeho aplikovatelnost podmiňoval omezujícím kritériem v podobě minimálního počtu zaměstnanců společnosti. Dnešní zákonné pojetí však takovou podmínku nezná. Jedním z důvodů pro její nepřevzetí byla nepochybně skutečnost, že samotná povinnost participace zaměstnanců vzniká až po dosažení podmínky jiné, totiž že ve společnosti působí více než 500 zaměstnanců v pracovním poměru.¹⁸⁶ Zároveň není zřejmě důvodu zakazovat společností s menším, a přesto poměrně vysokým počtem zaměstnanců využití nepřímých voleb, jež mohou celý proces ulehčit.

Jestliže je ve volebním řádu připuštěna nepřímá volba, musí představenstvo vytvořit volební obvody a s tím související pravidla pro jejich tvorbu, popř. rušení. Současně musí zakotvit způsob, jakým se zaměstnanci do jednotlivých obvodů zařazují. Každý zaměstnanec může být zařazen pouze do jednoho volebního obvodu.¹⁸⁷ Na pravidla pro volbu volitele se užije obdobně ustanovení o volbě členů dozorčí rady. V zákonném znění není explicitně vyjádřeno, zda volební obvody mají být zastoupeny stejným, nebo alespoň přibližně stejným počtem voličů.

---

¹⁸⁵ LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 1986.

¹⁸⁶ Tamtéž. s. 1975.

¹⁸⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-799-6, s. 954.

Odborná veřejnost se v této otázce opět neshoduje. Zastávat lze však spíše názor, že volební obvody by měly být zastoupeny shodným nebo alespoň podobným počtem voličů, jelikož volitelé mají pouze jeden hlas.¹⁸⁸ O posledně zmíněné skutečnosti panují také jisté spory, avšak volitel jako jedna jediná osoba a zástupce vyslaný skupinou zaměstnanců by měl mít pouze jeden hlas, nikoliv reprezentovat přesný počet voličů, kteří jej zvolili. Výslovně však zákon o uvedeném nijak v souvislosti s dozorčí radou akciové společnosti nepojednává.

Návrh na volbu volitelů je oprávněno podat představenstvo, odborová organizace nebo rada zaměstnanců nebo minimálně 10 % zaměstnanců v pracovním poměru ke společnosti. Zákonem není přesně vyjádřeno, zda je podíl uvedených zaměstnanců počítán pouze z daného volebního obvodu nebo z jejich celkového počtu ve společnosti. Lze se ale spíše přiklonit k první z uvedených možností, kterou zastávají například Lasák a Dědič¹⁸⁹, protože z logiky věci lze usuzovat, že jde právě o 10 % oprávněných voličů, tzn. zaměstnanců v pracovním poměru ke společnosti zařazených v daném obvodu. Pro tento názor svědčí skutečnost, že se jedná o podíl z maximálního možného celku aktivně legitimovaných voličů pro volbu daného zástupce. Na druhou stranu je možné uvažovat o variantě, kdy i výše zmíněný podíl zaměstnanců společnosti, tentokrát z celkového počtu, navrhne volitele do vybraného volebního obvodu. Mohla by tak nastat situace, kdy některé osoby, které takového kandidáta navrhly, by jej sami nemohly volit. Uvedené však ničemu, a to hlavně z dikce zákona, nebrání, neboť tak činit může i představenstvo, které se na volbě také nepodílí. Aktivně legitimovaní voliči následně dle svého uvážení rozhodnou, zda je navržený kandidát vhodný či nikoliv, bez ohledu na skutečnost, kdo případného zástupce navrhl. Dle tohoto předpokladu by tak byl možný souběh obou zmíněných výkladů.

Stejně jako u kandidátů na členy dozorčí rady akciové společnosti je i zde podmínka, že osoba, která se chce stát volitelem, musí být zaměstnancem v pracovním poměru ke společnosti. Zánikem pracovního poměru této osoby zaniká i její funkce volitele. Neexistuje ani výjimka, která by, v případě odchodu do důchodu, umožňovala stanovám osobu volitele ponechat v její funkci. Zákonná

---

¹⁸⁸ Takto uvádí T. DVOŘÁK in DVOŘÁK, Tomáš: *Participace zaměstnanců některých dualistických akciových společnostech po 1. 1. 2021*. In: *Obchodní právo*, roč. 2020, č. 9, s. 6. Opačně pak J. LASÁK in LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 1975-1976.

¹⁸⁹ LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 1976.

úprava je v tomto směru logická, neboť volitel by měl, i po zániku svého pracovního poměru stále aktivní volební právo, což by bylo nepřípustné.

6.2.4 Neplatnost voleb či odvolání členů dozorčí rady

V ustanovení § 448a odst. 8 ZOK byla nově velkou novelou upravena pravidla pro dovození neplatnosti voleb či odvolání členů dozorčí rady. Do této doby, a to ani za účinnosti ObchZ, nebyla uvedená problematika zcela jasná. Dědič a Šuk¹⁹⁰ byli toho mínění, že je možné na tuto situaci užít obdobně ustanovení o neplatnosti rozhodnutí valné hromady, což posléze zakotvila i velká novela. Zákodárce nově svěřil pravomoc podat členu představenstva nebo dozorčí rady, likvidátorovi, odborové organizaci nebo radě zaměstnanců anebo společně také 10 % zaměstnancům v pracovním poměru ke společnosti, návrh soudu na vyslovení neplatnosti voleb nebo odvolání člena dozorčí rady, který byl zaměstnanci zvolen. I přes skutečnost, že skupina zaměstnanců není *de facto* orgán společnosti, umožnila jim nová právní úprava podání zmíněného návrhu na neplatnost volby či odvolání. Jednat se však musí o zaměstnance s aktivní volební legitimací, což je podstatná a zákonem vyžadovaná náležitost. Její případná ztráta může vést až k zamítnutí podaného návrhu.¹⁹¹

Na závěr je nutno poznamenat, že ustanovení § 448a odst. 8 ZOK odkazuje s důvodností návrhu na § 428 ZOK. Ve vztahu k volebnímu řádu v této souvislosti dle Dvořáka¹⁹² nelze mít za to, že se neplatnost voleb vztahuje i na jeho porušení, neboť zákon o takové možnosti výslovně nic neupravuje a samotný volební řád není součástí stanov.

6.2.5 Dobrovolná participace zaměstnanců

Dobrovolná kodeterminace zůstala opět nedotčena (stejně tak spekulace o možnosti volby nižšího či vyššího počtu stále nebyly postaveny najisto). Lasák¹⁹³ v souvislosti s dobrovolnou kodeterminací uvádí, že by mohlo prostřednictvím

---

¹⁹⁰ DĚDIČ, Jan, ŠUK, Petr. *Nad novelou zákona o obchodních korporacích (aneb sporné otázky nové úpravy zaměstnanecké participace)*. In: Obchodněprávní revue. 2017, 9(4), s. 103.

¹⁹¹ LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 1988.

¹⁹² DVORÁK, Tomáš: *Participace zaměstnanců některých dualistických akciových společnostech po 1. 1. 2021*. In: Obchodní právo, roč. 2020, č. 9, s. 7. Opačně J. LASÁK In: LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 1989.

¹⁹³ LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 1967.

stanov dojít i k rozšíření nebo zúžení aktivního a pasivního volebního práva či dokonce zakotvit v jejich obsahu ustanovení, které by zakládalo možnost valné hromadě odvolat tyto členy z funkce. Zákon však takovou možnost neupravuje. Je tak třeba se domnívat, že pokud se společnost zaváže ve svých stanovách zakotvit zaměstnaneckou participaci na volbě části členů dozorčí rady, musí počítat se základními omezeními, které zákon s tímto spojuje. Lze tak vyslovit názor, že výše zmíněná pravidla nemohou být modifikována prostřednictvím stanov. Závěr, ke kterému výše uvedený autor dospěl, by současně mohl popírat samotný smysl kodeterminace, byť se jedná jen o její dobrovolnou formu.

6.2.6 Stručně ke kvalitativní stránce kodeterminace

Kodeterminace si prošla složitým historickým a kulturním procesem. Navzdory uvedenému se jí však stále nedaří zařadit do jakékoliv ucelené struktury corporate governance. Česká právní úprava je v tomto ohledu dosti nahodilá, což vyvolává pochyby o samotné legitimitě kodeterminace v budoucím vývoji české corporate governance. V rámci české právní úpravy lze shledat, že je kodeterminace spíše spojována s informovaností zaměstnanců, popř. s kolektivním vyjednáváním než s jakoukoliv jinou funkcí. Obecně však existuje řada pohledů na tuto problematiku, přičemž nelze říci, jaký z nich je správný. Například ve Velké Británii stojí ochrana zaměstnanců, a to často velmi efektivně, mimo uvedený proces. Děje se tak prostřednictvím kolektivního a individuálního vyjednávání smluvní formou.¹⁹⁴

Argumentem některých zahraničních autorů ve prospěch kodeterminace je zvyšování kvality správy společnosti. Zaměstnanci společnosti prý disponují informacemi, kterými mohou efektivně pomoci managementu společnosti při jeho rozhodování (např. skutečné výrobní náklady). Zároveň i kontrolní činnost dozorčí rady je dle jejich názoru obohacena o pohled zevnitř společnosti, kdy zaměstnanci opět mají lepší poznatky o jejím chodu ve srovnání s externími osobami. Uvádějí také, že zastoupení zaměstnanců v dozorčí radě umožňuje chránit menší akcionáře před majoritními, v souvislosti s neoprávněným vyváděním majetku.¹⁹⁵

---

¹⁹⁴ MOORE, Marc T. *Shareholder primacy, labour and historic ambivalence in UK company law*. In: Wells, H. (ed.) *Research Handbook of the History of Corporate and Company Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2016, s. 164.

¹⁹⁵ FAUVER, Larry, FUERST Michael. *Does Good Corporate Governance Include Employee Representation? Evidence from German Corporate Boards*. SSRN, 2004, s. 23.

Ačkoliv je výše zmíněný názor v celku srozumitelný, nelze všeobecně prokázat, zda má kodeterminace na celkový chod společnosti negativní či pozitivní vliv.¹⁹⁶ Dle odborné literatury zabývající se právě kodeterminací, lze na základě převážné většiny autorů spíše dovodit, že tento institut má spíše negativní nebo nulitní vliv na chod společnosti.¹⁹⁷ V praxi se vyskytly i případy, kdy se zástupci zaměstnanců, oproti očekáváním a predikcím, podíleli na nekalých praktikách společnosti. Příkladem může být kauza z roku 2005 v německém koncernu Volkswagen, kdy se společně s managementem na korupci podíleli i zástupci zaměstnanců. Ve srovnání s uvedeným se jen velice zřídka dají objevit situace, kdy zaměstnanci svojí roli plní natolik, že podobným skandálům zabrání.¹⁹⁸

Poukazuje se také na skutečnost, že německé společnosti se zavedenou kodeterminací často propouštěly své zaměstnance v letech 2008 a 2009, při ekonomické krizi, ve srovnání Japonskem nebo USA v obdobných situacích.¹⁹⁹ Výzkumy některých autorů však také docházely k výsledkům, že ochrana zaměstnanců, v rámci participace v dozorčí radě, není dána pouze nekvalifikovaným zaměstnancům. Kvalifikovaným se tak například „pouze“ sníží mzda, avšak celková ochrana je jim poskytnuta.²⁰⁰ V Česku statistické údaje o tomto však zatím neexistují.

6.3 Vysílací právo po velké novele

Novinku, kterou v souvislosti se složením dozorčí rady velká novela zakotvila v ustanoveních § 448b ZOK, byla možnost vydávat akcie s vysílacím právem. Kříž uvádí, že se jedná „o zvláštní právo, které obecně vyplývá přímo ze zákona a splňuje vymezení druhu akcií“²⁰¹. Jak bylo výše uvedeno, část odborné

---

¹⁹⁶ Např. pozitivní názor ohledně německého zákonodárství ohledně kodeterminace byl vysloven v KRAFT, Kornelius, STANK, Jörg, DEWENTER, Ralf. *Co-determination and Innovation*. Cambridge Journal of Financial Economics, 2011, č. 35, ISSN 0309-166X, s. 145 a násl.

¹⁹⁷ AKHTAR, Jinea. *Codetermination & Corporate Governance: Germany & Japan*. Basics, Concepts, Cases. Saarbrücken: VDM Verlag, 2011. ISBN-13 978-3639376968, s. 22. Srov. např. s PETRY, Stefan. *Mandatory Worker Representation on the Board and Its Effect on Shareholder Wealth*. Financial Management, 2018, č. 47, s. 25 a násl.

¹⁹⁸ HAVEL, Bohumil, PIHERA, Vlastimil. *Česká úprava kodeterminace v evropském kontextu corporate governance*. In: Obchodněprávní revue. 2021, 13(1), s. 13.

¹⁹⁹ AKHTAR, Jinea. *Codetermination & Corporate Governance: Germany & Japan*. Basics, Concepts, Cases. Saarbrücken: VDM Verlag, 2011. ISBN-13 978-3639376968, s. 42.

²⁰⁰ KIM, Han, MAUG, Ernst, SCHNEIDER, Christoph. *Labor Representation in Governance as an Insurance Mechanism*. ECGI Working Paper Series in Finance. SSRN, 2017, s. 1251-1289.

²⁰¹ KŘÍŽ, Radim. *Novela z. o. k.: Několik poznámek k akciím s vysílacím právem*. Pub. In: Bulletin advokacie.

veřejnosti se již po rekodifikaci soukromého práva vyslovila pro možnost tyto akcie v praxi vydat (viz kapitola 4.4.3.5 *Vysílací právo*).

Účel zakotvení vysílacího práva je podobný jako u kumulativního hlasování, tzn. umožnit i minoritnímu akcionáři prosadit do funkce člena dozorčí rady osobu jím vybrané. Výhodou oproti kumulativnímu hlasování je však dozajista její menší náročnost.²⁰²

Vysílací právo je spojeno s akcií a má charakter „*korporátní povahy*“.²⁰³ Dojde-li k převodu akcie na jiného vlastníka, vysílací právo přejde s ní. Jelikož by byl takový výsledek v praxi dosti nežádoucí, a to převážně z důvodu budoucí nejistoty v osobě vlastníka akcie, mohou stanovy vysílací právo spojit s akcií na jméno a omezit její převoditelnost na jinou osobu. Stejně tak mohou podmínit uvedené jednání souhlasem příslušného orgánu společnosti.²⁰⁴ O skutečnosti, že se jedná o akcii s tímto právem spojenou, se provádí zápis do obchodního rejstříku, který má pouze deklaratorní účinek. Limitace počtu akcií s vysílacím právem v zákoně zakotvena není. Lze však dovodit omezení počtu vysílacích práv množstvím míst v dozorčí radě, s přihlédnutím na minimální zákonem stanovené obsazování valnou hromadou. Nelze také vyloučit, že s jednou akcií s vysílacím právem bude spojena možnost obsadit dvě a více míst v dozorčí radě.²⁰⁵

Stejně jak je tomu u kodeterminace nelze ani v tomto případě první členy dozorčí rady jmenovat prostřednictvím vysílacího práva. Dle § 250 odst. 3 písm. f) ZOK tak určují pouze zakladatelé společnosti v jejích stanovách. Zakázat však nelze rozvazovací podmínku, či domluvení odstoupení s některými členy dozorčí rady po vzniku společnosti, aby mohlo být vysílací právo co nejdříve uplatněno.²⁰⁶ Spíše, a to z logiky věci, lze konstatovat, že akcionáři, kterým vysílací právo bude dle stanov náležet, se mohou přímo dohodnout se zakladateli společnosti na složení dozorčí rady proporcionalně dle práva, které jim bude později náležet.

---

²⁰² LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 1993.

²⁰³ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-867-2, s. 382.

²⁰⁴ LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 1994.

²⁰⁵ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-867-2, s. 382.

²⁰⁶ LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 1996.

6.3.1 Počet jmenovaných členů dozorčí rady

Akcionář, který vlastní akcii s vysílacím právem, má sice oprávnění obsazovat místa v dozorčí radě osobami dle svého výběru (popř. tyto osoby odvolávat), avšak i zde jsou určité limitace. První z nich je maximální počet, takto jmenovaných členů. Konkrétní číslo zákon neudává a ani nemůže, jelikož tato skutečnost závisí především na stanovách společnosti. Literou zákona je však počet takto jmenovaných členů podmíněn pouze nepřesáhnutím počtu členů volených valnou hromadou s ohledem také na kodeterminaci. V případě, že stanovy určí, že dozorčí rada má pouze jednoho člena, nelze vydat akcie s vysílacím právem, neboť takové právo nelze vykonat. Stejně je tomu v případě, kdy stanovy upravují, že zaměstnanci společnosti volí jednu polovinu členů dozorčí rady.

V praxi by se mohlo stát, že stanovy zakotví ve svém obsahu ustanovení, které nebude korespondovat se zněním zákona. Jestliže by tak například u šestičlenné dozorčí rady určily, že její dva členy volí valná hromada, tři členy zaměstnanci společnosti a jednoho jmenuje akcionář s vysílacím právem, vzniká velmi složitá otázka, jak tuto zmíněnou situaci vyřešit. Lasák, Dědič a Lála²⁰⁷ jsou toho názoru, že by v tomto případě neplatilo pouze pravidlo o členech volených zaměstnanci. S takovýmto závěrem lze souhlasit, neboť z dikce zákona jasně vyplývá, že počet členů dozorčí rady volených zaměstnanci společnosti nemůže přesáhnout počet členů volených valnou hromadou. Toto pravidlo platí i pro členy dozorčí rady, kteří byli do funkce jmenováni na základě akcie s vysílacím právem, avšak u těchto zákonná omezení ve výše uvedeném případě porušena nebyla. Pravděpodobně by se zde tedy, dle jejich názoru, uplatnila dispozitivní právní úprava a členům dozorčí rady volených zaměstnanci by náležela pouze jedna třetina z celku.

6.3.2 Jmenování a odvolávání člena dozorčí rady akcionářem

Jmenování člena dozorčí rady, který byl na uvolněné místo dosazen prostřednictvím vysílacího práva akcionáře, je jednostranným projevem vůle. Podmíněn je však souhlasem osoby, která má být do funkce jmenována. Není ani zákonem zakázáno, aby akcionář jmenoval členem dozorčí rady sám sebe. Pro dobrý chod společnosti by v praxi mělo být zvykem, že až poté, co akcionář prokáže, že jím vybraná osoba splňuje podmínky pro funkci člena dozorčí rady

---

²⁰⁷ Tamtéž. s. 1998.

a doloží současně i její souhlas, může společnost podat návrh na zápis takové osoby do obchodního rejstříku.²⁰⁸ Je však třeba na tomto místě konstatovat, že předchozí věta pojednává o pouhém doporučení, jelikož litera zákona takovou povinnost neupravuje.

Odvolání má také charakter jednostranného právního jednání. V tomto případě se jakýkoliv konsensuální projev z druhé strany nevyžaduje, a je tak zásadně v rukou akcionáře, zda jím jmenovaného člena dozorčí rady odvolá. Logická je v této věci skutečnost, že akcionářem může být odvolán jen a pouze člen jím jmenovaný, nikoliv člen jiný.

Zákon pro výše popsaná jednání vyžaduje obligatorně písemný projev vůle, který je navíc doplněn úředně ověřeným podpisem. Pokud by i jen jedna z uvedených náležitostí nebyla splněna, není takové právní jednání platné. Akcionář může také uznat podpis na listině za vlastní před notářem (tzv. úřední uznání podpisu). Jmenování nebo odvolání člena dozorčí rady bude platné úředním ověřením (uznáním) podpisu. Vůči společnosti je ale zavazující až okamžikem doručení.²⁰⁹ Ohledně osoby jmenované či odvolávané hrají také roli odkládací podmínky či doložení času.

Oprávnění akcionáře ke jmenování člena dozorčí rady je akcionář povinen společnosti doložit. Důvodová zpráva k velké novele uvádí, že: „*S ohledem na skutečnost, že právo jmenovat členy dozorčí rady lze spojit i s akciemi na majitele nebo s akciemi na jméno, jejichž převoditelnost není nijak omezena, je pro uplatnění práva třeba, aby akcionář doložil, že je oprávněn toto právo vykonat (například odkazem na seznam akcionářů, výpisem z evidence zaknihovaných cenných papírů atd.)*“²¹⁰²¹¹ Jestliže je ve stanovách určen zvláštní požadavek spojený s akcií, je akcionář povinen doložit, že splňuje i ten.

6.3.3 Kooptace člena dozorčí rady v případě nečinnosti akcionáře

Ustanovení ZOK přímo upravují zvláštní případ kooptace člena dozorčí rady v případě, kdy je akcionář s vysílacím právem nečinný, a nejmenuje do jednoho měsíce od vzniku jeho oprávnění nového člena dozorčí rady. Výkon

---

²⁰⁸ Tamtéž. s. 2001.

²⁰⁹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-799-6, s. 956.

²¹⁰ Důvodová zpráva k velké novele, bod 498.

²¹¹ Omezení převoditelnosti však mohou založit stanovy společnosti.

vysílacího práva není povinností akcionáře. Jedná se pouze o jeho oprávnění, nelze tak jeho vykonání vymáhat.²¹²

Rozlišovat se zde musí tento druh kooptace od jeho standardní formy zakotvené v § 454 odst. 1 ZOK, a to z toho důvodu, že kooptace dle § 448b odst. 3 ZOK je možná přímo ze zákona, nikoliv pouze pokud to stanovy umožňují. Zda stanovy použití tohoto druhu kooptace mohou naopak vyloučit je více než sporné. Část odborné veřejnosti se kloní k názoru, že spíše ano, jelikož nejde o statusovou záležitost společnosti a je zde stále možnost jmenování člena dozorčí rady soudem.²¹³ Na druhou stranu lze zaujmout i postoj, že zákon, a to ani prostřednictvím dovětky, nehovoří, že stanovy mohou určit jinak. Případné vyloučení této kooptace je tak nejen nejisté, ale i z praktického hlediska neefektivní.

Zákon limituje užití kooptace podmínkou minimálního počtu členů dozorčí rady při jejím použití. Spodní hranici tvoří polovina členů dozorčí rady, kterým musí v době kooptace trvat funkce. Uvedené pravidlo je shodné jako u klasické formy kooptace dle § 454 odst. 1 ZOK. Zákon současně nijak nerozlišuje, kým byli členi dozorčí rady do funkce povoláni. Určující je tak pouze uvedený počet členů.

Lhůta jednoho měsíce, která akcionáři s vysílacím právem na jmenování člena dozorčí rady náleží, začíná běžet dnem, kdy mohl poprvé své právo vykonat. Z dikce zákona je patrné, že nezáleží na tom, zda si byl akcionář vědom skutečnosti, že mu právo vzniklo. Okamžikem, který se váže na vznik zmíněného oprávnění tak bude v zásadě den, ve kterém zanikla funkce člena dozorčí rady tímto akcionářem jmenovaným.²¹⁴ Po uplynutí měsíční lhůty od tohoto dne může člena kooptovat sama dozorčí rada. Právo akcionáře s vysílacím právem však tímto nezaniká, a ten může sám jmenovat do funkce člena dozorčí rady osobu, dle svého výběru, a to i po uplynutí měsíční lhůty. Funkce kooptovaného člena však uvedeným právním jednáním akcionáře zaniká.²¹⁵

Otázkou může být, jaké je funkční období kooptovaného člena dozorčí rady. Nelze na něj totiž vztáhnout pravidla o kooptaci člena voleného valnou hromadou. Okamžik, kdy se měla valná hromada sejít, je pro takového člena totiž zcela nevypovídající, neboť o něm valná hromada zásadně nerozhoduje. Řešení může dle

---

²¹² ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-799-6, s. 957.

²¹³ Tento názor uvádějí J. LASÁK, J. DĚDIČ a D. LÁLA in LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 2004.

²¹⁴ Tamtéž.

²¹⁵ Důvodová zpráva k velké novele, bod 498.

názoru Lasáka, Dědiče a Lály²¹⁶ představovat presumpce, že funkce zanikne uplynutím funkčního období, které by měl jinak jmenovaný člen dozorčí rady. S tímto lze do jisté míry souhlasit, avšak není pro to zákonný podklad. Závěrem je nutno dodat, že i odvolání kooptovaného člena je velice problematičké, neboť ani dozorčí rada, která jej do funkce dosadila, nemůže člena žádným způsobem odvolat. Takto může učinit pouze valná hromada, a to za předpokladů stanovených v § 448b odst. 4 ZOK.

6.3.4 Odvolání jmenovaného člena dozorčí rady valnou hromadou

Z principu, že člena dozorčí rady jmenovaného akcionářem s vysílacím právem může odvolat právě jen tento akcionář, existují zákonné výjimky. V určitých případech zákon umožňuje valné hromadě, aby se uvedeného oprávnění sama zhostila (§ 448b odst. 2 ZOK).

První výjimka, o které zákon pojednává, je situace, kdy zaniklo vysílací právo, jehož prostřednictvím akcionář jmenoval člena dozorčí rady. Může se tak stát například v případě, kdy zanikne samotná akcie, s níž bylo vysílací právo spojeno nebo bude rozhodnutím stanov toto právo z akcie vyňato.²¹⁷ V takovém případě má valná hromada oprávnění odvolat člena dozorčí rady, který byl jmenován osobou dle předchozí věty. Nutno tak dodat, že při zániku vysílacího práva nedochází současně k automatickému zániku funkce člena dozorčí rady, který byl na jejím základě jmenován. Pouze přechází právo na jeho odvolání na valnou hromadu.

Druhá výjimka postihuje situaci, kdy je dán pro odvolání závažný důvod, který spočívá ve výkonu funkce jmenovaného člena. Zákonné ustanovení dává jako příklad závažné nebo opakované porušení povinnosti. Může se ale jednat také o nemožnost vykonávání funkce člena dozorčí rady, pro jím nezaviněnou skutečnost (např. ztracení na moři). Opět odvolání v těchto případech může činit valná hromada, nikoliv jiný orgán společnosti.

6.3.5 Neplatnost jmenování a odvolání členů dozorčí rady

Na neplatnost jmenování a odvolání člena dozorčí rady jmenovaného na základě vysílacího práva se dle zákona užijí ustanovení o neplatnosti rozhodnutí

---

²¹⁶ LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 2005.

²¹⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-799-6, s. 957.

valné hromady akciové společnosti. Zmíněná ustanovení se použijí také na kooptovaného člena dozorčí rady, který je náhradníkem za jmenovaného člena. V kombinaci s ustanovením § 259 ObčZ vyplývá, že právo akcionáře, člena představenstva, člena dozorčí rady nebo likvidátora domáhat se u soudu neplatnosti jmenování či odvolání (popř. zmíněné kooptace) člena dozorčí rady, zanikne uplynutím tří měsíců ode dne, kdy se o skutečnosti dozvěděli nebo dozvědět mohli. Naproti tomu objektivní lhůta je nastavena na jeden rok ode dne účinnosti jmenování či odvolání dle ustanovení § 448b odst. 2 ZOK (popř. od účinnosti kooptace). Jestliže právo na vyslovení neplatnosti nebylo v zákonné lhůtě uplatněno, nebo soud návrhu na vyslovení neplatnosti nevyhověl, nelze platnost výše uvedeného právního jednání již přezkoumávat.²¹⁸

Otázkou může být, jak bude posuzováno jednání akcionáře disponujícího vysílacím právem, který opětovně jmenuje členem dozorčí rady osobu, jež byla valnou hromadou z této funkce pro závažná porušení odvolána. Lze se přiklonit k názoru Lasáka, Dědiče a Lály²¹⁹, že v takovémto případě by se jednalo o zneužití práva nebo rozpor s dobrými mravy, pročež by bylo možné se domáhat soudního rozhodnutí ve vztahu k neplatnosti jmenování.

6.3.6 Změna stanov týkající se akcií s vysílacím právem

Zákon v ustanovení § 448b odst. 6 předvídá změnu stanov společnosti, při které by byly vydány akcie s vysílacím právem. K přijetí takové změny stanov je ale zapotřebí tříčtvrtinová většina hlasů z celkového počtu akcionářů společnosti. Jestliže jsou vydávány různé druhy akcií, je vyžadována uvedená většina od akcionářů každého druhu akcií. Zároveň se potřebná většina počítá z celkového počtu akcionářů s daným druhem akcií, nikoliv jen z těch, kteří se valné hromady v dané chvíli účastní. Tvrdost zákona je na místě převážně z toho důvodu, že vydáním akcií s vysílacím právem se zvýhodňuje pozice některým akcionářům společnosti, protože mohou přímo ovlivňovat částečné složení dozorčí rady.²²⁰ Naproti tomu akcionáři, kterým toto právo nenáleží, jsou ve značném znevýhodnění už jen ze skutečnosti, že se ke jmenování člena dozorčí rady nemohou ani řádně

---

²¹⁸ LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2, s. 2007.

²¹⁹ Tamtéž. s. 2007-2008.

²²⁰ Důvodová zpráva k velké novele, bod 498.

vyjádřit, neboť akcionář s tímto právem disponující takto činí mimo konání valné hromady.

6.4 Shrnutí ke kodeterminaci a vysílacímu právu v rámci velké novely

Velká novela přinesla nepochybně jisté zkvalitnění právní úpravy týkající se kodeterminace. Byť se ani ona nebyla schopna vyvarovat sporným ustanovením, nelze jinak než shledat její legislativní stránku jako značně zdařilou. Na druhou stranu bylo s poukazem na zahraniční autory zmíněna pochybnost o potřebnosti a efektivitě samotného institutu kodeterminace. Ovšem shody dopadů kodeterminace na činnost společnosti dosud nebylo dosaženo.

Zakotvení vysílacího práva, po vzoru zahraničních právních úprav, také lze hodnotit vcelku kladně. Využitelnost vysílacího práva může ve svém výsledku usnadnit společností řadu procesů, což může přispět správnému chodu společnosti. Ovšem je stále jen a pouze na akciových společnostech, resp. jejich akcionářích, zda vysílací právo ve svých stanovách zakotví či nikoliv. Zákon žádnou povinnost k její úpravě, na rozdíl od kodeterminace, ničím neukládá.

Závěr

Primárním cílem této diplomové práce bylo zkoumat proměnu právní úpravy týkající se složení dozorčí rady akciové společnosti. Použita byla převážně metoda analyticko-popisná společně s metodou komparativní. Popisná metoda převažovala v úvodních kapitolách. Navazující text svým obsahem analyzoval dílčí etapy vývoje složení dozorčí rady a problematiku s ní spojenou. V diplomové práci byla také provedena komparace mezi právními předpisy, jež uvozují dané téma.

V rámci vytyčeného cíle si autor této práce položil několik hlavních výzkumných otázek.

Předně byla kladena otázka, jaký byl, po kvalitativní stránce, vývoj ustanovení ObchZ týkajících se složení dozorčí rady akciové společnosti. V 90. letech 20. století byla právní úprava týkající se složení dozorčí rady akciové společnosti dosti mezerovitá. Stejný závěr shledala i odborná veřejnost, jež nedosáhla konsenzu ani v některých nejzákladnějších bodech. Až počátkem 21. století, kdy byl ObchZ několikrát novelizován, nastaly určité změny v jednotlivých ustanoveních ohledně uvedeného tématu. Zmíněné novelizace ovšem nevyřešily všechny spory, které se na akademické půdě, a ostatně i v praxi, řešily. Došlo však k výraznému zkvalitnění právní stránky daného institutu. Eliminovány byly základní problémy, a to jak věcné, tak i terminologické. Závěrem lze konstatovat, že vývoj legislativní stránky týkající se složení dozorčí rady akciové společnosti měl v tomto směru značně progresivní tendence, jehož kontinuitu přetrhala až rekodifikace soukromého práva.

Dále byla kladena otázka, jaký dopad měla rekodifikace soukromého práva na vývoj právní úpravy týkající se složení dozorčí rady akciové společnosti. Již na první pohled byla ustanovení ohledně složení dozorčí rady akciové společnosti výrazně zredukována. S přijetím ZOK doznala zmíněná právní úprava řady změn. Příkladem může být možnost právnických osob stát se členem dozorčí rady, přípustnost jednočlenných dozorčích rad nebo neexistence zákonné horní hranice pro funkční období členů dozorčí rady. Nejvýraznějším tématem, alespoň co do budoucího vývoje, byla absence povinné kodeterminace v ustanoveních ZOK a současně vznik sporů o její dobrovolné formě. V kruzích odborné veřejnosti se pro mlčení zákona spekulovalo dokonce také o možnosti aplikovat v praxi vysílací právo. Část rekodifikačních změn tak vedla k interpretačním problémům, jelikož zákon (a ani intertemporální ustanovení) některé situace explicitně neřešil. Některé

změny tak lze hodnotit pozitivně, jiné ovšem nikoliv. Dokonce je možné část z nich označit za dosud sporné. Příkladem posledního je opět prvek kodeterminace, jelikož ani zahraniční autoři ohledně její efektivity, v rámci chodu společnosti, dodnes nedoznali konsenzu.

Třetí otázka, kterou si autor v úvodu klad, byla, jaký význam měla zaměstnanecká novela ohledně vývoje právní úpravy týkající se složení dozorčí rady akciové společnosti. Výše uvedená kodeterminace se zaměstnaneckou novelou vrátila zpět do litery zákona. Kroky zákonodárce byly odůvodňovány především právem Evropské unie a také legislativou okolních zemí (příkladem může být Německo), které ve svém právním řádu po mnoho let institut kodeterminace zachovávají, a jejichž společnosti jsou zároveň ekonomicky konkurenceschopné. Otázka efektivity, jak bylo výše zmíněno, je ovšem sporná, a nelze tedy jednoznačně dovodit jakýkoliv, tedy pozitivní či negativní, závěr. Český legislativec se však rozhodl ubrat cestou opětovného zakotvení kodeterminace v ustanoveních ZOK. Zaměstnanecká novela, prostřednictvím které kodeterminaci uvedl do litery zákona, nebyla po kvalitativní stránce příliš šťastná, neboť jednotlivá ustanovení sice dokázala vyřešit spory o její dobrovolné formě, avšak vyvstala celá řada nových problémů. Mezerovitost a nedokonalost nové právní úpravy připomínala stav, který zde panoval v 90. letech 20. století. Nejistota s tímto se pojící opět dala podnět odborné veřejnosti k rozličným názorům, jež nenašly v řadě případů shodu na řešení jednotlivých problematik. Počínání zákonodárce tedy nelze hodnotit kladně, jelikož zaměstnanecká novela byla svou materiální stránkou jistým krokem vzad.

Poslední autorem položená otázka se týkala skutečnosti, do jaké míry byla ustanovení o složení dozorčí rady akciové společnosti, v rámci velké novely, inspirována posledním zněním ObchZ. Vliv předchozí právní úpravy obsažené v ObchZ na současné znění ZOK je na první pohled zjevný a nepochybný. Nelze však konstatovat, že by se jednalo o pouhý opis jednotlivých ustanovení, jež upravovala složení dozorčí rady akciové společnosti. Zákonodárce v tomto směru převzal řadu postupů a náležitostí, přičemž některé z nich ponechal nezměněné, jiné naopak modifikoval, aby obstály z hlediska logiky a současného právního a sociálního stavu. Příklad zjevné inspirace lze spatřit u podmínek pro pasivní volební právo, výslovného umožnění nepřímé volby či navrhování volby a odvolání členů dozorčí rady v rámci kodeterminace atd. Je tak možné dojít k závěru, že po zaměstnanecké novele došlo k výrazným pozitivním změnám, jež vyplnily řadu

mezer způsobujících nejistotu a zmatek. Poslední znění ObchZ poskytlo velice kvalitní základ pro vývoj legislativní stránky složení dozorčí rady akciové společnosti. Jak je tedy patrné, míra inspirace, byla poměrně vysoká. Vzhledem k výše uvedenému nelze opomenout ani iniciativu zákonodárce, jenž se neuchýlil k pouhému kopírování předešlé právní úpravy. Ponechána byla, oproti ustanovením ObchZ, možnost jednočlenných dozorčích rad ve společnostech, které nesplňují podmínky pro povinnou kodeterminaci. Současně byla také například připuštěna nepřímá volba u jakýchkoliv společností nehledě na počet zaměstnanců a explicitně zakotven postup při dovolávání se neplatnosti volby či odvolání členů dozorčí rady zvolených zaměstnanci. Závěrem nutno konstatovat, že zakotveno bylo také, pro ObchZ neznámé, vysílací právo.

Vzhledem k odpovědím na dané otázky lze dojít k závěru, že v úvodu vyslovená hypotéza ohledně bezvýsledného právního vývoje, který by se pouze vrátil k ustanovením předešlé právní úpravy, byla vyvrácena. Zákonodárce sice bezesporu převzal část právní úpravy posledního znění ObchZ a promítl ji do současné litery ZOK, avšak modifikoval jednotlivá ustanovení, čímž zkvalitnil legislativní stránku složení dozorčí rady akciové společnosti.

Autor této práce se domnívá, že s ohledem na výše uvedené byl výzkumný cíl diplomové práce splněn.

Resumé

The main research objective of this thesis was to analyse the change in the composition of the supervisory board of a joint-stock company. The method used was mainly analytical-descriptive method together with comparative method. The descriptive method prevailed in the introductory chapters. The following text analysed the partial stages of the development of the composition of the supervisory board and the issues related to it. The thesis also made a comparison between the legal provisions that introduce the topic.

The first chapter briefly characterised the joint-stock company and its internal structure. The aim was to describe the basic concepts and mechanisms relating to the aforementioned commercial corporation.

The second chapter dealt with the supervisory board of a joint-stock company, which, as in the first chapter, was only a brief, secondary description that was not intended to provide a detailed analysis. The aim was thus merely to outline the basic characteristics of that elected body.

The content of the third chapter was the composition of the supervisory board of a joint stock company in the provisions of the Act No. 513/1991 Coll., Commercial Code („CC“), with the primary emphasis on codetermination. The transformation of the composition of the supervisory board of a joint-stock company within the framework of individual amendments was examined. The reason for including the characteristics of the CC in the structure of the thesis was also explained.

The fourth chapter focused on the provisions of the Act No. 90/2012 Coll., Business corporations Act („BCA“) concerning the composition of the supervisory board. The focus was on the overall transformation together with an examination of the omission of the institute of codetermination. In particular, the general elements touching on the said issue were described. This chapter reflects both the current legislation and the period immediately after the recodification.

The content of the fifth chapter was a selection of issues concerning the reintroduction of codetermination by an Act No. 458/2016 Coll. („*employment amendment*“) in the provisions of BCA. Its qualitative aspect was characterised, which was reminiscent of the legal situation that prevailed in our territory in the 1990s.

The final, sixth chapter described the situation that emerged after passing of the Act No. 33/2020 Coll. („*great amendment*“), which changed some provisions of BCA. In particular, it was pointed out that the legislator was inspired not only by foreign legislation but also by the above-mentioned latest version of the CC. The gaps and mistakes that were mainly caused by the employee amendment were largely filled in and corrected. In view of the overall characteristics, it cannot be said that the provisions of the CC have been adopted into the text of the major amendment without qualification. Some of them have undergone some modification which has not been detrimental. Along with these changes, a relatively new institution was even adopted in the form of the appointment right, which was foreseen in practice but not regulated by law until then. Its adoption is intended to ensure more efficient operation of society in the future. However, only time will tell the impact on practice.

Zdroje

Seznam literatury

1. AKHTAR, Jinea. *Codetermination & Corporate Governance: Germany & Japan. Basics, Concepts, Cases.* Saarbrücken: VDM Verlag, 2011. ISBN-13 978-3639376968.
2. BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-451-0.
3. ČÁP, Zdeněk a Jan HEJDA. *Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy.* Praha: Linde Praha, 2013. ISBN 978-80-7201-917-5.
4. ČECH, Petr a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní).* Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová – BOVA POLYGON, 2016. ISBN 978-80-7273-177-0.
5. ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací.* Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5.
6. DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník. Komentář 3. díl* Praha: Polygon, 2002. ISBN 80-7273-071-1.
7. DĚDIČ, Jan, Radim KŘÍŽ a Ivana ŠTENGLOVÁ. *Akciové společnosti. 5., přeprac. vyd.* Praha: C.H. Beck, 2003. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 80-7179-733-2.
8. DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2., aktualiz. vyd.* Praha: ASPI, 2009. *Právnícké osoby.* ISBN 978-80-7357-430-7.
9. DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost.* Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8.
10. ELIÁŠ, Karel. *Obchodní společnosti: Základní otázky.* Praha: C.H. Beck, 1994. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 80-7049-090-x.
11. ELIÁŠ, Karel. *Akciová společnost: systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě.* Praha: Linde, 2000. ISBN 80-7201-232-0.
12. ELIÁŠ, Karel, Jarmila POKORNÁ a Miroslava BARTOŠÍKOVÁ. *Kurs obchodního práva: právnícké osoby jako podnikatelé. 5. vyd.* Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy právnícké učebnice. ISBN 8071793914.

13. ELIÁŠ, Karel. *Obchodní zákoník: Praktické poznámkové vydání s výběrem z judikatury od roku 1900: podle stavu k 1. 11. 2006* Praha: Linde, [199-]-. ISBN 80-7201-624-5.
14. FIALA, Josef. *Občanský zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-395-9.
15. HURYCHOVÁ, Klára, Petr TOMÁŠEK a Michael ZVÁRA. *Obchodní korporace v judikatuře českých a zahraničních soudů*. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3500-2.
16. KOTÁSEK, Josef. *Kurs obchodního práva: právo cenných papírů*. 5. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-454-7.
17. KŘÍŽ, Radim. *Dozorčí rada a představenstvo akciové společnosti v praxi a teorii*. Praha: Codex Bohemia, 1999. ISBN 80-85963-48-5.
18. LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-881-2.
19. LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2011. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-114-6.
20. PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo*. Praha: Codex, 1993. ISBN 80-901185-2-6.
21. PELIKÁNOVÁ, Irena a Ivan KOBLIHA. *Komentář k obchodnímu zákoníku: (s přihlédnutím k evropskému právu)*. Praha: Linde, 1995. Zákony. ISBN 80-85647-52-4.
22. PLESSIS Jean, SANDROCK, Otto, GROßFELD, Bernhard, LUTTERMAN, Claus, SAENGER Ingo. *German Corporate Governance in International and European Context*. 3. vydání. Berlin: Springer, 2017 ISBN 978-3-662-54197-5.
23. POKORNÁ, Jarmila. *Obchodní společnosti a družstva*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-475-9.
24. POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-867-2.
25. RABAN, Přemysl. *Obchodní zákoník: komentář, judikatura*. Praha: Eurounion, 1997-. ISBN 80-85858-96-7.

26. RABAN, Přemysl. *Obchodní právo*. Brno: Václav Klemm, 2020. ISBN 978-80-87713-19-8.
27. ROZEHNAL, Aleš. *Obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Právní učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-524-1.
28. ŘEHÁČEK, Oldřich. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. V Praze: C.H. Beck, 2010. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 978-80-7400-346-2.
29. ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Obchodní zákoník: Komentář* 6. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2001. Beckova edice komentované zákony. ISBN 80-7179-516-X.
30. ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Obchodní zákoník: Komentář* 8. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2003. Beckova edice komentované zákony. ISBN 80-7179-685-9.
31. ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Obchodní zákoník: komentář* 13. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2010. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-354-7.
32. ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-540-4.
33. ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-799-6.
34. ŠVARC, Zbyněk. *Základy obchodního práva po rekodifikaci soukromého práva*. 4., upr. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-504-3.
35. ŠVESTKA, Jiří. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-656-6.
36. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-537-5.
37. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-480-3.

Odborné články

1. BERROVÁ, Petra. *Legislativní novinky s komentářem-Novela zákona o obchodních korporacích*. In: Unes-účetnictví neziskového sektoru (Wolters Kluwer).
2. ČECH, P.: *Co ještě (ne) víme o nové úpravě dozorčí rady a představenstva?* In: Právní rádce č. 11/2013.

3. DĚDIČ, Jan, ŠUK, Petr. *Nad novelou zákona o obchodních korporacích (aneb sporné otázky nové úpravy zaměstnanecké participace)*. In: *Obchodněprávní revue*. 2017, 9(4), s. 97-104. ISSN 1803-6554.
4. DVOŘÁK, Tomáš: *Participace zaměstnanců některých akciových společností po novelizaci zákona o obchodních korporacích provedené zákonem č. 458/2016 sb. aneb participace zaměstnanců znovu na scéně*. In: *Obchodní právo*, roč. 2018, č. 7-8, s. 246-254.
5. DVOŘÁK, Tomáš: *Participace zaměstnanců některých dualistických akciových společnostech po 1. 1. 2021*. In: *Obchodní právo*, roč. 2020, č. 9, s. 2-9.
6. FAUVER, Larry, FUERST Michael. *Does Good Corporate Governance Include Employee Representation? Evidence from German Corporate Boards*. SSRN, 2004 Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=534422
7. HAVEL, Bohumil, PIHERA, Vlastimil. *Česká úprava kodeterminace v evropském kontextu corporate governance*. In: *Obchodněprávní revue*. 2021, 13(1), s. 10-16. ISSN 1803-6554.
8. KIM, Han, MAUG, Ernst, SCHNEIDER, Christoph. *Labor Representation in Governance as an Insurance Mechanism*. ECGI Working Paper Series in Finance. SSRN, 2017. Dostupné na: <https://academic.oup.com/rof/article/22/4/1251/4990928>
9. KRAFT, Kornelius, STANK, Jörg, DEWENTER, Ralf. *Co-determination and Innovation*. *Cambridge Journal of Financial Economics*, 2011, č. 35, ISSN 0309-166X.
10. KŘÍŽ, Radim. *Novela z. o. k.: Několik poznámek k akciím s vysílacím právem*. Pub. In: *Bulletin advokacie*. Dostupné na: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/o-novela-z-o-k-nekolik-poznamek-k-akciim-s-vysilacim-pravem-cast-i>
11. MOORE, Marc T. *Shareholder primacy, labour and historic ambivalence in UK company law*. In: Wells, H. (ed.) *Research Handbook of the History of Corporate and Company Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2016. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2835990
12. NOVOTNÝ, Jiří: *Hlasování per rollam ve společnosti s ručením omezeným podle právní úpravy účinné ode dne 1.1.2021*. In: *Forenzní vědy, právo, kriminalistika*, Praha, VŠFS, 2021, 2533-4387.

13. PETRY, Stefan. *Mandatory Worker Representation on the Board and Its Effect on Shareholder Wealth*. Financial Management, 2018, č. 47. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2421061
14. ŠTAŇKO, Silvie. *Český model správy akciové společnosti - zlatá střední cesta?* In: Obchodněprávní revue. 2021, 13(4), s. 249-254. ISSN 1803-6554.
15. TOMÁŠEK, Petr. *Obnovení povinné kodeterminace - návrat nejistoty*. In: Obchodněprávní revue. 2017, 9(2), s. 37-43. ISSN 1803-6554.

Judikatura

1. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 2. 10. 2002, č. j. Pl. ÚS 5/02 In: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Odkaz: <https://www.aspi.cz/products/lawText/4/32543/1/2?vtextu=z%C3%A1kon%20%C4%8D.%20501/2001>
2. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 8. 2005 sp. zn. 29 Odo 1409/2004 In: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Odkaz: <https://www.aspi.cz/products/lawText/4/88141/1/2?vtextu=29%20Odo%201409/2004>
3. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 10. 2006 sp. zn. 29 Odo 839/2006 In: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Odkaz: <https://www.aspi.cz/products/lawText/4/257549/1/2?vtextu=29%20Odo%20839/2006>
4. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 2. 2009 sp. zn. 29 Cdo 2863/2008 In: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Odkaz: <https://www.aspi.cz/products/lawText/4/148539/1/2?vtextu=29%20Cdo%202863/2008>
5. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 9. 2010 sp. zn. 29 Cdo 3718/2009 In: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Odkaz: <https://www.aspi.cz/products/lawText/4/258001/1/2?vtextu=29%20Cdo%203718/2009>
6. Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 1. 2016 sp. zn. Cpjn 204/2015 In: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Odkaz: <https://www.aspi.cz/products/lawText/4/321682/1/2?vtextu=Cpjn%20204/2015>
7. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 11. 2019, sp. zn. 27 Cdo 3367/2018 In: [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Odkaz: <https://www.aspi.cz/products/lawText/4/439694/1/2?vtextu=27%20Cdo%203367/2018>

Právní předpisy a důvodové zprávy

1. Všeobecný zákoník obchodní č. 1/1863 ř. z.

2. Nařízení č. 175/1899 ř. z.
3. Zákon č. 243/1949 Sb., o akciových společnostech
4. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
5. Zákon č. 104/1990 Sb., o akciových společnostech
6. Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů
7. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
8. Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením
9. Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
10. Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů
11. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
12. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů
13. Důvodová zpráva k zák. č. 370/2000 Sb., kterým se mění zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů
14. Důvodová zpráva k zák. č. 88/2003 Sb., kterým se mění zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů
15. Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
16. Důvodová zpráva k zák. č. 458/2016 Sb., kterým se mění zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
17. Důvodová zpráva k zák. č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony
18. Smlouva o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy